

SUOMEN PANKIN
VUOSIKERTOMUS 1998

Vuosikertomuksen luvut perustuvat
vuoden 1999 helmikuussa
käytettävissä olleisiin tietoihin.

ISSN 1239-9329 (painettu julkaisu)
ISSN 1456-5773 (verkkojulkaisu)

Vammalan Kirjapaino Oy
Vammala 1999

Sisällys

Pääjohtajan katsaus	7	Metallirahavirrat vähenivät	56
Rahapolitiikka	11	Euron tulo alkaa näkyä	56
Inflaatio vaimeni	12	EMU-valmistelu ja muu EU-toiminta	58
Taloukasvu hidastui	14	Valmistautuminen talous- ja rahaliiton kolmanteen	
Kokonaistuotannon kasvu siirtyi		vaiheeseen	58
kotimaisen kysynnän varaan	14	Toukokuun historialliset päätökset	58
Työttömyys väheni edelleen	16	EKP:n organisaatio	59
Julkisen talouden rahoitusasema parani	17	Euroalueen yhteinen rahapolitiikka	
Rahapolitiikka keveätä pienestä koronnostosta		EKP:n vastuulla	60
huolimatta	19	Komiteoilla tärkeä rooli valmistelussa	60
Suomen lyhyet korot EU-maiden matalimpia	19	Rahakomitea EMU-valmistelujen osapuoli	60
Markan arvo ERMissä vakautui	21	Jäsenmaiden talouspoliittinen yhteistyö	62
Venäjän kriisin puhkeaminen		Euroalueen ulkoinen edustautuminen	62
sai aikaan suuria vaihtelua		Rahapolitiikalle tavoite ja välineistö	63
kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla	23	Maksu- ja selvitysjärjestelmät toimintavalmiit	63
Euromaiden ohjauskorot yhtenäistettiin		Pääoman ja valuuttavarannon siirrot EKP:lle	64
vuoden lopulla	26	Rahoitustulon jako aluksi siirtymäsäännöksiin	64
Päävaluuttojen väliset kurssit		Keskuspankkien kirjanpito yhtenäiseksi	65
vaihtelivat paljon	26	EKP:n asema rahoitusvalvonnassa	65
Muuntokurssit vahvistettiin	27	EMU-lainsäädäntö valmis	
Ulkoinen tasapaino, pankkien luotonanto ja		ennen vuodenvaihdetta	65
rahan määrä	28	Eurosetelien ja -metallirahojen tuotanto	66
Vaihtotaseen ylijäämä kasvoi selvästi	28	Tilastointi EMU-aikaan	67
Pörssikurssien nousu heikensi		Tietojärjestelmien muutokset mittavia	68
ulkomaista nettovarallisuusasemaa	28	Vuodenvaihteen tapahtumat	68
Pankkien luottokanta kasvoi selvästi	29	ERM II -valuuttakurssijärjestelyt	68
Rahan määrän kasvu pysyi maltillisena	31	Pohjoismaiden keskuspankkien	
Euroopan keskuspankin rahapolitiikan valmistelu	32	välinen valuuttatukisopimus purettiin	69
Rahoitusmarkkinat	35	Kotimainen EU-yhteistyö	69
Rahoitussektorin rakennemuutos	36	Muu kansainvälinen yhteistyö	70
Pankit	36	Kansainvälinen järjestelypankki	70
Pääomamarkkinat	37	Kansainvälinen valuuttarahasto	70
Pankkien kannattavuus ja tehokkuus	38	Tekninen apu	72
Osakemarkkinat, sijoitusrahastot ja		Muu kansainvälinen toiminta	72
johdannaismarkkinat	40	Valuuttavaranto	74
Rahoitusvalvonta ja -lainsäädäntö	42	Tutkimus, tilastot, tiedotus ja julkaisu	76
Maksujärjestelmät	44	Taloudellinen analyysi ja tutkimus	76
Maksu- ja selvitysjärjestelmien yleisvalvonta	44	Siirtymätalouksien tutkimus	77
Maksujärjestelmäpalveluiden tarjonta ja		Tilastotuotanto ja tietopalvelu	78
sekkitalijärjestelmän kehittäminen	45	Tietotekniikka	78
TARGETin toiminta alkaa	48	Tiedotus ja julkaisu	79
Muut kotimaiset järjestelmät	49	Sisäinen toiminta, organisaatio ja henkilöstö	81
Lainsäädännön kehittäminen	50	Organisaatio	81
Yhteistyö pankkien kanssa	51	Suomen Pankin toimintamenot ja budjetti	82
Maksuvälinehuolto	52	Henkilöstö	83
Käteisrahämäärän kasvusuunta jatkui	52	Erillisprojektit	83
Setelistön kiertonopeus hidastui	54	Koulutus	83
Seteleiden väärennökset pysyivät vähäisinä	55		

Tilinpäätös	86
Tuloslaskelma	86
Tase	88
Tilinpäätöksen liitteet	90
Tilinpäätöksen kommentit	92
Kirjanpito- ja tilinpäätöskäytäntö	92
Tuloslaskelman kommentit	92
Taseen kommentit	93
Tilintarkastuskertomus	96

Liitteet	97
Raha- ja valuuttapolitiikka ja rahoitusmarkkinoita koskevia toimenpiteitä	99
Suomen Pankin antamia lausuntoja	100
Suomen Pankin julkaisuja	122
Suomen Pankin johto ja organisaatio	123

Taulukot

1. Suomen Pankin tase kuukausittain 1998	104
2. Suomen Pankin valuuttavaranto ja valuuttatermiiniasema	108
3. Eukorin markkaurssi ja ulkomaankauppapainoinen valuuttaindeksi	108
4. Suomen Pankin peruskorko	108
5. Suomen Pankin vähimmäisvarantojärjestelmä	109
6. Suomen Pankin maksuvalmiusjärjestelmä	109
7. Kotimaisia korkoja	110
8. Suomen Pankin rahamarkkinainterventiot	110
9. Suomen Pankin avistainterventiot valuuttamarkkinoilla	111
10. Suomen Pankin termiini-interventiot valuuttamarkkinoilla	111
11. Valuuttojen avistakeskikurssit vuosittain	112
12. Valuuttojen avistakeskikurssit kuukausittain	114
13. Setelien ja metallirahojen toimitukset	118
14. Liikkeessä olevat setelit ja metallirahat, vuoden lopussa	119
15. Setelien lajittelu Suomen Pankissa	120
16. Suomen Pankin sekkitilijärjestelmän tapahtumat	120
17. Pankkien päivänsisäiset sekkitililimiitit	121
18. Pankkien maksuliikceclearing	121

Kuviot

1. Kuluttajahinnat	13
2. Ansiotaso	13
3. Kysynnän ja tarjonnan rakenne	15
4. Velkaantumisasaste	15
5. Talouden kehitys Suomessa ja EU-maissa	16
6. Työlliset ja työttömyysaste	17
7. Valtion menojen säästöt 1991–1999	18
8. Julkinen talous	19
9. Keskeisiä korkoja	20
10. Suomen ja Saksan korkojen ero	20
11. Keskuspankkikorkoja	21
12. Markan ulkoinen arvo	22
13. Suomen Pankin interventiot	23
14. Suomen Pankin valuuttavaranto	24
15. Eurovaluuttojen poikkeama Saksan markan keskuskurssistaan	24
16. Toteutunut ja odotettu 3 kuukauden korko	25
17. 10 vuoden korkojen ero Saksan korkoon	25
18. Saksan markan ja Japanin jenin kurssit suhteessa Yhdysvaltain dollariin	27
19. Kauppatase ja vaihtotase	29
20. Ulkomainen nettovarallisuus ja osakeomistus	29
21. Pankkien luotonanto yrityksille ja kotitalouksille	30
22. Raha-aggregaatit	31
23. Talletuspankkikonsernien tulos	39
24. Talletuspankkikonsernien järjestämättömät saamiset ja luottotappiot	39
25. Markkamääräisten joukkovelkakirjalainojen emissiot	41
26. Valtion viitelainat	42
27. Sekkitilijärjestelmän maksuliike	46
28. Sekkitilijärjestelmän maksuliike tapahtumatyypeittäin	47
29. Pankkien vähimmäisvarantotalletukset ja päivänsisäiset sekkitililimiitit	48
30. TARGET	49
31. Käteisrahan hallussapito	53
32. Liikkeessä olevan rahan suhde BKT:hen	53
33. Liikkeessä olevat rahat	54
34. Rahan kierto Suomen Pankin kautta vuonna 1998	55
35. Euroopan keskuspankkijärjestelmä	61
36. Suomen Pankin toimintamenot 1987–1999	82

Suomi siirtyy talous- ja rahaliittoon hyvistä lähtökohdista. Taloutemme on vuosikymmenen vaihteen kriisin jälkeen rahataloudellisesti vakautettu, ja talouden rakenne on voimakkaan nousukauden aikana monipuolistunut ja vahvistunut.

Rahapolitiikan kannalta siirtyminen talous- ja rahaliittoon on tapahtunut suotuisissa oloissa. Euroopan keskuspankille säädetyn ensisijaisen hintavakaustavoitteen ja talouspolitiikan muiden tavoitteiden välille ei ole syntynyt ristiriitaa. Keveä rahapolitiikka on tukenut tuotantoa ja työllisyyttä.

Mittava työttömyys on tänä päivänä taloutemme keskeinen ongelma. Työttömyys on juurtunut ja muuttunut pääosin rakenteelliseksi. Ongelma on koko Euroopan laajuinen. Kun lisäksi ennusteet kertovat talouskasvun vaimenevan ainakin vuonna 1999, näkymät suurtyöttömyyden poistamiseksi Euroopassa eivät ole lähivuosina lupaavia.

Euroopan taloudellisessa yhdentymisessä alkoi uusi ajanjakso, kun 11 EU-maata vuoden 1999 alussa muodosti talous- ja rahaliiton, siirtyi yhteiseen rahapolitiikkaan ja otti käyttöön yhteisen rahan, euron. Asema Euroopan talous- ja rahapolitiikan päätöksenteon ytimessä on Suomen kansainvälisen roolin kannalta uusi ja merkittävä.

Talous- ja rahaliittoon liittyy Euroopassa suuria odotuksia sekä aiempaa vakaammasta että vahvemmassa taloudellisesta kehityksestä, mutta myös monenlaisia haasteita.

Valmistautuminen talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen huipentui vuonna 1998. Toukokuun alussa EU:n valtion- tai hallitusten päämiesten muodostama neuvosto päätti, mitkä maat siirtyvät ensimmäisinä rahaliittoon. Pian tämän jälkeen perustettiin Euroopan keskuspankki (EKP) osaksi Euroopan keskuspankkijärjestelmää (EKPJ). Kesän ja syksyn aikana EKP:n neuvosto täsmensi rahapolitiikan päätavoitteen ja teki tarpeelliset päätökset rahapolitiikan strategiasista, välineistä ja tekniikasta.

Euroalueella vallitseva hintavakaus ja talouskasvun vaimeneminen ovat mahdollistaneet Euroopan keskuspankin ohjauskoron aloitustason asettamisen hyvin alhaiseksi. Inflaatiota on hidastanut etenkin öljyn ja muiden raaka-aineiden hintojen lasku. Myös lähiajan hintavakaussnäkymät ovat suotuisat.

Euroalueen rahapolitiikan liikkumavara on vastedes vähäinen. Näin on siinäkin tapauksessa, että talousnäkymät muuttuvat arvioitua heikompaan suuntaan. Korkotasoa on nyt hyvin alhainen. Euroalueen oma pohja-inflaatio on tuntuvampi kuin alueen yhtenäis-

---

Suomi siirtyi raha- liittoon varsin hyvässä kunnossa ja hyvin valmistautuneena.

---

tetty kuluttajahintaindeksi osoittaa, sillä palvelusektorin hinnat kohoavat tavaroiden hintoja nopeammin. Myös rahamarkkinoiden likviditeetin kasvu on suppean raha-aggregaatin ja luottojen kehityksen mukaan suurempi kuin laveat rahan määrät kertovat. Rahapolitiikan liikkumavaraan vaikuttaa olennaisesti myös finanssipolitiikan kehitys.

Kaakkois-Aasiasta vuonna 1997 alkaneen rahoituskriisin leviäminen aiheutti vuonna 1998 suuria häiriöitä kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla. Maailmantalouden kasvunäkymät heikkenivät, ja epävarmuus kasvoi.

Vaikka talouskehitys Euroopan ulkopuolella on ollut epävakaa, Yhdysvaltojen ja Euroopan kehitys on ollut monessa suhteessa myönteistä. Suomi siirtyi rahaliittoon varsin hyvässä kunnossa ja hyvin valmistautuneena. Talouden elvyttyä 1990-luvun alun syvästä lamasta talouskasvu on ollut viime vuosina selvästi EU-maiden keskimääräistä kasvua voimakkaampaa. Samalla talouden rakenne on monipuolistunut ja vahvistunut. Uudet alat ovat tulleet viennin ja teollisuustuotannon tukipylväiksi. Suuri vaikutus tähän menestykseen on ollut teollisuuden kilpailukyvyen paranemisella. Hintakilpailukyky on maltillisten tulospöimusten ja kilpailun lisääntymisen ansiosta säilynyt. Tekniikan kilpailukyky on merkittävästi kohentunut tutkimus- ja kehityspanostuksen lisäämisen myötä. Teollisuus on myös hyödyntänyt kansainvälistymisellä saavutettavia etuja. Yritysten tuloskehitys on ollut viime vuosina hyvä ja niiden rahoitusasema on merkittävästi vahvistunut.

Myös kotitalouksien asema on kohentunut selvästi, ja kuluttajien luottamus tulevaisuuteen on hyvä viime vuosien suotuisan reaalitylojen kasvun, työllisyyden paranemisen ja velkaantumisen supistumisen ansiosta. Vaikka työllisten määrä ja työpaikat ovat lisääntyneet selvästi, työttömyysaste ei ole

kuitenkaan laskenut toivotulla tavalla. Tämä johtuu osittain työvoiman tarjonnan kasvusta ja osittain työmarkkinoiden toiminnassa ilmenneistä puutteista. Suuri työttömyys on taloutemme keskeinen ongelma.

Määrätietoisella finanssipolitiikalla julkinen talous on saatettu tasapainoon, mutta tuntuva velka on julkisten menojen rasisiteena vielä pitkään. Kokonaistuotannon voimakkaan kasvun ja valtiontalouden tasapainottamispöyrkimysten vuoksi koko julkisen talouden rahoitusasema vahvistui vuonna 1998 merkittävästi ja muuttui ylijäämäiseksi ensimmäistä kertaa vuoden 1990 jälkeen. Pitkään jatkuneesta nopeasta talouskasvusta huolimatta valtiontalous pysyi kuitenkin edelleen alijäämäisenä. Valtiontalouden rakenteellinen epätasapaino on siten taloutemme toinen keskeinen ongelma lähivuosina.

Yksi taloutemme merkittävimpiä saavutuksia on, että hintavakaus on pystytty ylläpitämään jo useita vuosia jatkuneen voimakkaan talouskasvun aikana. Inflaatiouhkia on esiintynyt lähinnä osake- ja asuntomarkkinoilla, mutta ne eivät ole levinneet yleiseksi kustannusten ja hintojen nousuksi. Hintavakauden säilyminen on mahdollistanut kevyen rahapolitiikan. Korot ovat olleet EU-maiden alhaisimpia. Markkan kurssi on myös ollut hyvin vakaa suhteessa muihin euroalueen valuuttoihin.

Rahapolitiikka on näin tukenut kasvua ja työllisyyttä. Rahataloudellisesti olemme jo parin viime vuoden ajan saaneet kokea niitä hyötyjä, joita rahaliitolta odotetaan. Rahaliittohankkeen vakauttavaa vaikutusta eivät myöskään kuluneen vuoden kansainväliset rahoitusmarkkinahäiriöt ole horjuttaneet.

Suomalaisten pankkien tila on viime vuosina kohentunut ja on nyt yleisesti ottaen suotuisa. Pankkien tulokset ovat olleet hyviä, vakavaraisuus on lisääntynyt ja sijoitukset kansainvälisen pankkitoiminnan suuririski-

sille alueille ovat pysyneet kohtuullisina. Pankit ovat myös pääsemässä eroon huonotuottoisista kiinteistöomistuksista.

Yhteiseen rahaan siirtyminen merkitsee koko rahoitussektorille strategista haastetta muun muassa kilpailun lisääntymisen myötä. Tähän haasteeseen on valmistauduttu pankkisektorin, valtion rahoituslaitosten ja pörssin rakenteellisin järjestelyin. Myös pankkiryhmien sisäiset järjestelyt, talletussuojaan tehty muutos ja eduskunnan pankkitukiponnan kumoaminen selkeyttävät pankkien kilpailuasemaa.

Rahaliiton synty merkitsee huomattavia muutoksia Euroopan rahoitusmarkkinoilla. Eurooppaan syntyy laajat, likvidit ja tehokkaat rahoitusmarkkinat. Ne lisäävät rahoituksen tarvitsijoiden ja sijoittajien valinnan mahdollisuuksia, tehostavat rahoituksen välitysprosessia, mutta myös koventavat kilpailua. Arvioidaan, että rahoituksen välitys siirtyy yhä enemmän pankkiluotoista arvopaperimarkkinoille. Vuonna 1998 Helsingin Pörssin osakkeiden markkina-arvo ylitti selvästi bruttokansantuotteen arvon. Laajat ja likvidit yhtenäiset pääomamarkkinat tarjoavat yrityksille mahdollisuuden käyttää nykyistä enemmän suoraa markkinaehtoista rahoitusta.

Kaiken kaikkiaan Suomen edellytykset siirtyä talous- ja rahaliittoon ovat suotuisat. Inflaatiiovauhtimme on EKP:n neuvoston asettaman hintavakaustavoitteen mukainen. Myöskään deflaatio ei uhkaa talouttamme. Kun kasvu- ja inflaationäkymät Suomessakin syksyn mittaan vaimenivat, yhteinen rahapolitiikka sopii varsin hyvin Suomen tämänhetkiseen suhdannetilanteeseen.

Yhteinen rahapolitiikka voi merkittävästi edesauttaa vakaan taloudellisen kehityksen turvaamisessa, mutta se ei voi yksin sitä taata. Rahapolitiikka mitoitetaan koko euroalueen lähtökohdista. Se ei voi reagoida

maittaisiin tai alueittaisiin erityistarpeisiin. Euroalueen taloudellinen kehitys riippuu olennaisesti kansallisesti hoidetusta finanssipolitiikasta. Rahaliiton oloissa euroalueen kunkin maan finanssipolitiikalla ja työmarkkinoiden toiminnalla on keskeinen rooli vakaan rahatalouden ja vahvan reaalikasvun turvaamisessa.

EU-maat ovat sopineet, että finanssipolitiikassa noudatetaan talous- ja rahaliitossa ns. vakaus- ja kasvusopimusta. Tavoitteena on julkisen sektorin budjettiaseman saattaminen lähelle tasapainoa tai ylijäämäiseksi. Tämä sallisi kansallisissa budjeteissa normaalin suhdannekehityksen mukaisen vaihtelun ilman että vakaus- ja kasvusopimuksessa asetettu alijäämärajoite (3 % BKT:sta) ylittyy. Vakaus- ja kasvusopimuksen mukainen finanssipolitiikka tukisi euroalueen vakaata kehitystä yhdessä hintavakauteen tähtäävän rahapolitiikan kanssa.

Euroalueen eräissä maissa bruttokansantuotteeseen suhteutettu julkisen sektorin alijäämä on tällä hetkellä vain niukasti alle 3 prosentin rajan eikä rakenteellinen alijäämä ole supistumassa. Taloudellisen kasvun heikkeneminen voi vaarantaa vakaussopimuksen ehtojen täyttämisen. Olisikin tärkeätä, että maissa, joissa alijäämäehto on vaarassa rikkoutua, jatketaan julkisen talouden tervehdyttämistä. Jos vakaussopimuksen ehtoja ei noudateta, tämä voi johtaa talouspolitiikan uskottavuuden heikkenemiseen ja aikaa myöten myös kireämpään rahapolitiikkaan kuin muuten olisi aihetta.

Viime vuosien tasapainottamispyrkimyksistä huolimatta Suomen valtiontalous on edelleen alijäämäinen. Valtiontalouteen kohdistuu lisäksi keskipitkällä aikavälillä useita menoja lisääviä ja tuloja vähentäviä paineita. Menoja aiheuttaa ennen kaikkea väestön ikääntyminen. Tulojen vähennyksiä aiheutuu kansainvälisestä verokilpailusta ja

verotuksen yhdenmukaistamisesta sekä verotuksen keventämistarpeesta. Lisäksi budjetin suhdanneherkkyys edellyttää Suomessa vahvempaa perustasapainoa kuin monissa muissa EU-maissa. Hallituksen asettamaa tavoitetta pyrkiä selvään julkisen sektorin ylijäämään on siten pidettävä kannatettavana. Kevään eduskuntavaalien jälkeen aloittavan uuden hallituksen on syytä jatkaa kahden edeltäjänsä ponnistuksia julkisen sektorin rahoitusaseman vahvistamiseksi.

Suomen samoin kuin muiden euroalueen maiden suuren työttömyyden vähentäminen sekä valtiontalouden tasapainon palauttaminen edellyttävät myös rakenteellisia toimia, joilla voidaan vähentää julkisia menoja ja lisätä talouden tehokkuutta ja joustavuutta. Rakenteelliset toimet niin Suomessa kuin muissakin euromaissa edistäisivät euroalueen tasapainoisen kasvun, hintavakauden ja rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaamista.

Työmarkkinoiden ja yritystoiminnan tehokkuutta ja joustavuutta lisäävät uudistukset ovat vakaan talouskehityksen kannalta keskeisessä asemassa. On huolehdittava siitä, että palkka- ja kustannuskehitys on sopusoinnussa hintavakauden kanssa, koska rahaliiton oloissa kustannuspaineet eivät purkaudu niinkään yleisenä hintojen nousuna vaan työllisyyden heikkenemisenä. Erityisesti tulisi kehittää nykyistä joustavampia palkkausjärjestelmiä, joissa otetaan huomioon toimialoittaiset ja yrityskohtaiset erityistekijät, kuten erot tuottavuudessa ja suhdanneherkkyydessä.

Talous- ja rahaliiton alkaessa korot ovat alhaiset ja inflaationäkymät vakaat koko euroalueella. Suomen taloudella on hyvät lähtöasetat. Suomen menestys rahaliiton oloissa riippuu siitä, kuinka tätä vakaata toimintaympäristöä onnistutaan hyödyntämään.

Matti Vanhala

Olosuhteet rahapolitiikan harjoittamiselle pysyivät suotuisina vuonna 1998. Kokonaistaloudellinen kehitys oli myönteistä, ja luottamus rahataloudelliseen vakauteen jatkui. Inflaatio hidastui vuoden kuluessa, mihin myötävaikutti öljyn ja muiden raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen lasku. Inflaatiota puolestaan ylläpitivät suurelta osin asuntojen hintojen ja vuokrien nousu sekä eräiden palvelujen kallistuminen.

Euroopan talouksien lähentyminen eteni. Hintojen nousuvauhti hidastui euromaissa vuoden 1998 lopulla noin prosenttiin, korkotasoa laski historiallisen alhaiseksi ja julkisen talouden alijäämät supistuivat edelleen. Toisaalta suhdannetilanteet euromaissa vaihtelivat ja inflaatioerot kasvoivat hieman. Taloudellinen tilanne Euroopassa oli suotuisa talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen (rahaliiitto) alkamiselle.

Euromaiden talouskasvu nopeutui hieman vuonna 1998. Vuoden mittaan kotimainen kysyntä tuki kasvua yhä selkeämmin. Julkisen talouden rahoitusasema parani hieman lähinnä taloudellisen kasvun ansiosta. Eteneminen kohti vakausta ja kasvusopimuksen mukaista tavoitetta kuitenkin pysähtyi, sillä monissa maissa rakenteelliset alijäämät pysyivät ennallaan tai kasvoivat hieman.

Kaakkois-Aasiasta kesällä 1997 alkanut talouskriisi paheni vuoden 1998 keväällä, kun Japanin pankkikriisin vakavuus paljastui. Venäjän velkojen uudelleenjärjestelyt sekä ruplan devalvaatio kärjistikä edelleen kriisiä myöhäiskesällä. Samanaikaisesti heikkeni sijoittajien luottamus myös muiden kehittyvien maiden kykyyn selviytyä talousongelmistaan. Kriisin heijastusvaikutukset alkoivatkin näkyä sekä Euroopan että Yhdysvaltain viennin kasvun heikentymisenä. Euroopan ja Yhdysvaltain kotimainen kysyntä kasvoi kuitenkin erityisen paljon, mikä ylläpiti maailmantalouden kasvua.

Kokonaistuotannon kasvu hidastui Suomessa vuoden 1998 aikana. Viennin kasvu oli vielä alkuvuonna voimakasta, mutta hiipui vuoden loppupuolella ja kasvun painopiste siirtyi selkeästi kotimaiseen kysyntään. Työttömyys väheni kasvun johdosta ja julkisen sektorin rahoitusaliäämä ja velka supistuivat. Myös valtiontalouden alijäämä supistui yhä, mutta rakenteellinen alijäämä jäi edelleen varsin suureksi. Kotimaiset rahoitusmarkkinat olivat likvidit, ja valtio rahoitti lähes koko alijäämänsä kotimaisista lähteistä.

Rahapolitiikka oli vireään taloudelliseen toimeliaisuuteen nähden edelleen keveää. Tosin Suomen Pankki nosti ohjaukskorokoa maaliskuussa jo toisen kerran puolen

vuoden kuluessa, kun inflaatio oli EU-maiden keskimääräistä inflaatiiovauhtia nopeampaa. Suomen Pankki nosti tällöin huutokauppakorkoa 0.15 prosenttiyksiköllä 3.40 prosenttiin. Tästä huolimatta rahapolitiikan ohjaukskorot olivat koko vuoden EU-maiden matalimpien korkojen tasolla. Joulukuun alussa euroalueen keskuspankit alensivat yhdessä ohjaukskorkojaan, jolloin Suomen Pankki laski huutokauppakoron 3.0 prosenttiin. Kansainvälistä kehitystä seuraten Suomen pitkäaikaiset markkinakorot laskivat historiallisen alhaisiksi. Vuoden jälkipuoliskolla ne olivat 4–4½ %. Ero Saksan vastaavaan korkoon oli vuoden alkupuoliskolla ja lopulla vain 0.1–0.2 prosenttiyksikköä, mutta kasvoi syksyllä hieman kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden epävarmuuden vuoksi.

Suomen markan asema Euroopan unionin valuuttakurssimekanismissa ERMissä pysyi vakaana koko vuoden. Alkuvuonna markka pysytteli Saksan markkaan nähden asetettua keskuskurssiaan vahvempana ja markan tulevaa rahaliiton kiinnittämiskurssia kohtaan esiintyi ajoittain lieviä spekulatioita. Kun rahaliittoon siirtyvistä maista ja valuuttakurssien kiinnittämisen periaatteista oli vapun aikaan pidetyissä EU:n kokouksissa päätetty, markan kurssi pysyi koko loppuvuoden ajan hyvin lähellä keskuskurssiaan. Suomen tuleva osallistuminen talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen oli omiaan vaikuttamaan markkaa, mikä näkyi siinä, että syksyn rahoitusmarkkinahäiriöt eivät juuri vaikuttaneet markan kurssiin tai lyhyisiin korkoihin.

Yritykset ja kotitaloudet vahvistivat edelleen rahoitusasemaansa. Ulkomaalaisten hallussa olevien suomalaisosakkeiden kurssien nousu heikensi ulkomaista nettovarallisuusasemaa, vaikka vaihtotaseen ylijäämä pysyi suurena. Suotuisana jatkunut talouskehitys ja korkotason pysyminen matalana vai-

kuttivat siihen, että sekä asunto- että yritysluottojen kysyntä lisääntyi tuntuvasti ja pankkien markkamääräisen luottokannan kasvu nopeutui selvästi. Pankkitalletukset lisääntyivät vain hieman. Rahan määrien kasvu pysyi maltillisena ja vastasi hyvin talouden kokonaiskehitystä. Varoja siirrettiin edelleen uusiin tilimuotoihin ja sijoituskoh-teisiin.

Inflaatio vaimeni

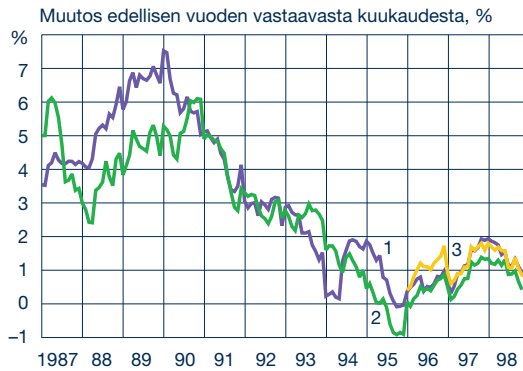
Suomen kuluttajahintojen nousu jatkui vuoden 1998 ensimmäisen puoliskon aikana noin 2 prosenttina, johon se oli kiihtynyt edellisen vuoden aikana. Kevään ja kesän aikana kuluttajahintojen nousu hidastui alle euromaiden keskimääräisen tason. Vuoden loppupuoliskolla inflaatio vaimeni edelleen sekä euromaissa että Suomessa. Tämä oli seurausta raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen ja tuontihintojen laskusta. Palveluhintojen ja asumiskustannusten kallistuminen puolestaan nosti Suomen kuluttajahintoja. Hintatason vakautta tukivat työehtosopimusten mukaisena pysynyt palkkakehitys ja kilpailun kiristyminen myös suljetulla sektorilla. Pohjainflaatio-indikaattori, joka ei sisällä välillisiä veroja ja omistusasumisen pääomakuluja, nousi kuluttajahintaindeksiä hitaammin (kuvio 1).

Inflaatiopaineita vähensi erityisesti Aasian kriisin vauhdittama tuontihintojen halpeneminen. Maailmantalouden kasvun hidastuminen heikensi kysyntää, ja sen vuoksi raakaöljyn maailmanmarkkinahinnat laskivat huomattavasti vuoden toisella neljänneksellä ja vuoden lopulla. Myös muiden raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat laskivat selvästi.

Euroalueen ydinmaissa hintataso pysyi varsin vakaana koko vuoden. Inflaatioerot

Kuvio 1.

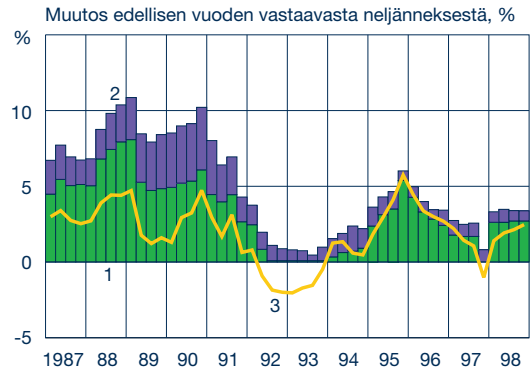
Kuluttajahinnat

1. Kuluttajahintaindeksi
2. Pohjainflaatioindikaattori
3. Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

Kuvio 2.

Ansiotaso

1. Sopimuspalkat
2. Liikumät
3. Reaaliansiotos

euroalueen maiden välillä suurenvat vuoden mittaan lievästi, kun hintojen nousu eräissä euroalueen reunamaissa kiihtyi hieman. Erityisen selvää oli palveluiden kallistuminen niissä maissa, joissa noususuhdanne oli edennyt muita euromaita pitemmälle. Sen sijaan tuontitavaroiden ja erityisesti energia-tuotteiden halpeneminen hidasti tavaroiden hintojen nousua vuoden aikana. Suomen hintojen 12 kuukauden nousuvauhti oli vuoden 1998 joulukuussa 0.8 % yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä mitattuna (taulukko).

Suomen koko tavarantuonnin markkamääräiset hinnat alenivat vuoden 1998 kuluessa 7.4 %. Vientihintojen vuoden 1997 puolivälissä alkanut nousu päättyi vuoden 1998 alussa, ja hinnat laskivat koko vuoden ajan lievästi, kun erityisesti metsäteollisuuden vientihinnat alenivat. Joulukuussa 1998 vientihinnat olivat 6.8 % alemmat kuin joulukuussa 1997, joten vaihtosuhte parani. Teollisuuden tuottajahinnat laskivat tuntuvasti tuontihintojen alenemisen myötä.

Vuoden 1997 lopussa sovitut kaksivuotiset maltilliset palkkasopimukset ja palkka-

liukumien vähäisyys pitivät työkuustannusten kasvun pienenä. Nimellinen ansiotaso oli vuoden 1998 viimeisellä neljänneksellä 3.4 % korkeampi kuin vuotta aiemmin (kuvio 2). Ansiotason noususta neljä viidennestä johdettiin tammikuun 1998 yleisistä korotuksista. Loppu oli palkkaliukumaa, johon vaikuttivat myös muutokset työvoiman rakenteessa. Kun liukumät olivat työn tuottavuuden eroista

Taulukko. EU:n yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

	Joulukuun 1998 12 kuukauden prosenttimuutos
EU 15	1.0
Belgia	0.7
Espanja	1.4
Hollanti	1.5 ^e
Irlanti	2.2
Iso-Britannia	1.5
Italia	1.7
Itävalta	0.5 ^e
Kreikka	3.7
Luxemburg	0.4
Portugali	2.8
Ranska	0.3
Ruotsi	0.0
Saksa	0.4
Suomi	0.8
Tanska	1.1

huolimatta talouden eri sektoreilla huomattavan pieniä, ansiotasokehitys eri alojen välillä oli verraten tasaista. Yksikkötyökustannukset eli palkat ja työnantajien sosiaalivakuutusmaksut tuotettua tuoteyksikköä kohti laskettuna kasvoivat 0.5 %.

Varallisuushintojen vahva nousu jatkui vuonna 1998, joskin edellisvuotista hitaampana. Asuntojen hinnat olivat vuoden viimeisen neljänneksen aikana keskimäärin lähes kymmeneksen korkeammat kuin vuotta aiemmin. Kysynnän hiipumisen ja hintojen nousun hidastumisen myötä myös asuntojen uus-
tuotannon kasvu hidastui.

Kansainvälisen kehityksen myötä osakkeiden hinnat nousivat vuoden alusta voimakkaasti myös Helsingin Pörssissä samalla kun osakkeiden vaihto lisääntyi tuntuvasti. Loppukesällä ja alkusyksyllä kurssit alenivat huomattavasti, kun maailmantalouden kasvunäkymien ja kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden epävarmuus lisääntyi. Vuoden viimeisellä neljänneksellä osakkeiden hinnat kuitenkin nousivat merkittävästi. Kantohintojen kesällä 1997 alkanut lasku kääntyi nousuun vuoden 1998 alussa. Joulukuussa kantohinnat olivat nousseet runsaat 5 % edellisen vuoden joulukuusta.

Kuluttajien inflaatio-odotukset vähenivät vuoden mittaan, mikä heijasteli kuluttajahintojen nousun hidastumista. Joulukuussa kotitaloudet odottivat hintojen kohoavan lähimmän vuoden aikana 1.2 %. Myös yritysten inflaatio-odotukset olivat varsin maltillisia vuoden lopulla.

Taloukasvu hidastui

Kokonaistuotannon kasvu siirtyi kotimaisen kysynnän varaan

Suomen vienti kasvoi tuntuvasti vielä vuoden 1998 alkupuolella vanhan tilauskannan

turvin. Aasian kriisin syveneminen ja laajeneminen alkoi kuitenkin näkyä kesäkuukausien aikana viennin kuukausikasvun hidastumisena. Viennin maittainen jakauma muuttui huomattavasti. Vienti moniin Aasian maihin ja Venäjälle supistui, kun taas Eurooppaan, Kiinaan ja Yhdysvaltoihin suuntautunut vienti kasvoi merkittävästi. Vuonna 1998 tavaran- ja palvelujen viennin määrä lisääntyi 7 %. Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden vienti kasvoi 24 %, kun muun teollisuuden viennin kasvu jäi 1.5 prosenttiin.

Kuluttajien luottamus oman taloutensa myönteiseen kehitykseen pysyi vuoden 1998 aikana melko vakaana. Sen sijaan odotukset yleisestä taloudellisesta kehityksestä heikentyivät selvästi vuoden loppupuolella. Vakaina pysynyt kuluttajien luottamus, jota tukivat työllisyyden koheneminen ja reaalityulojen kasvu, piti kulutuskysynnän kasvun vahvana. Vuonna 1998 yksityinen kulutus oli selvästi suurempaa kuin lamaa edeltävä kulutus (kuvio 3). Tuloja nostivat sopimuspalkkojen korotukset vuoden alussa, palkkaliukumien lievä kasvu sekä inflaation hidastuminen.

Kotitalouksien vakaa luottamus taloudelliseen kehitykseen, velkaantuneisuuden jo pitkään jatkunut supistuminen (kuvio 4) ja alhaisina pysyneet luottokorot pitivät asuntojen hankinnan vilkkaana. Asuntojen kysyntää lisäsi voimakas muuttoliike maan kasvukeskuksiin. Lähes puolet asuntoihin käytetystä rahoituksesta suuntautui asuinrakennusten peruskorjaukseen. Myös asuntoluottojen kanta lisääntyi selvästi, mihin myöta-
vaikutti lainojen leimaveron poistaminen keväällä.

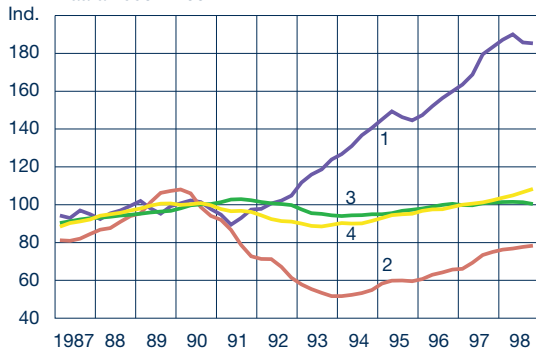
Uusien asuntojen kysyntä kasvukeskuksissa, alhaiset ja vakaat korot sekä yritysten hyvä kannattavuus pitivät yksityisten investointien kasvun nopeana. Investointien kasvun painopiste oli edelleen rakennusinvestoinneissa, kun kiinteistöjen hintojen

Kuvio 3.

Kysynnän ja tarjonnan rakenne

Kysynnän pääerät

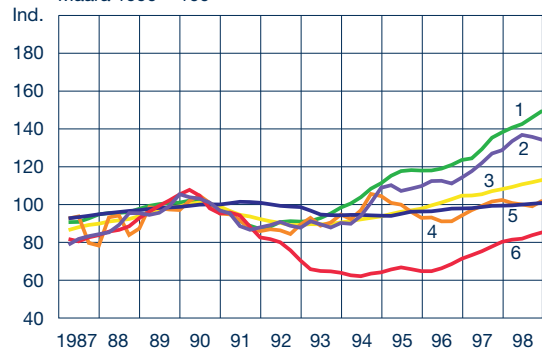
Kahden neljänneksen liukuvan summan keskiarvo
Määrä 1990 = 100

1. Vienti
2. Kiinteät investoinnit
3. Julkinen kulutus
4. Yksityinen kulutus

Tarjonnan pääerät

Kahden neljänneksen liukuvan summan keskiarvo
Määrä 1990 = 100

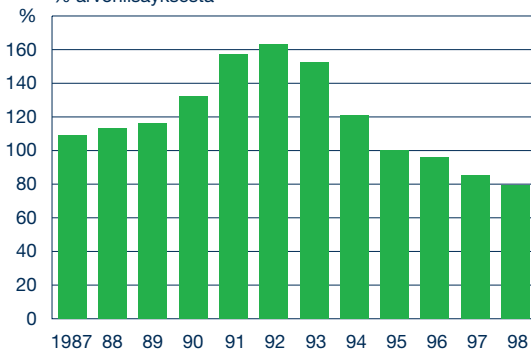
1. Koko teollisuus
2. Tuonti
3. Yksityiset palvelut
4. Alkutuotanto
5. Julkiset palvelut
6. Rakentaminen

Kuvio 4.

Velkaantumisaste

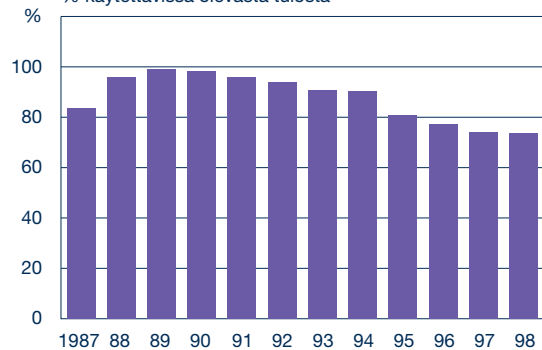
Yritykset

% arvonlisäyksestä

Kotitaloudet

% käytettävissä olevasta tulosta

nousu oli lisännyt rakentamisen kannattavuutta. Asuntoinvestointien kasvu hidastui edellisvuotisesta, kun valtion tuki asuntotuotannolle väheni. Teollisuuden kiinteät investoinnit kotimaahan kasvoivat vain hieman. Metsäteollisuuden kapasiteetti oli lähes täyskäytössä syksyyn asti, mutta investointeja uuden kapasiteetin luomiseksi ei kuitenkaan

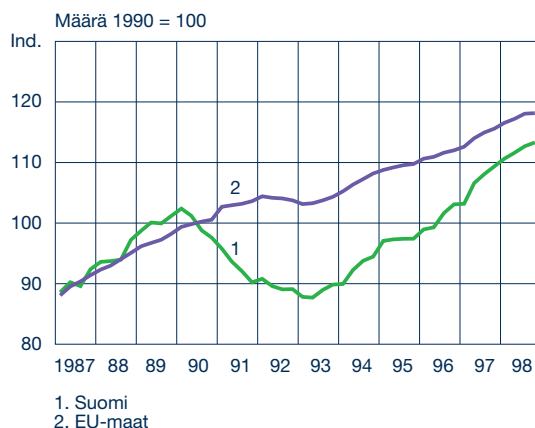
aloitettu, vaan tyydyttiin parantamaan olemassa olevan kapasiteetin tuottavuutta. Vuoden loppukuukausina teollisuuden kapasiteetin käyttöaste aleni hieman viennin kasvun hiivuttua.

Teollisuustuotannon kasvun ja maltillisen kustannuskehityksen takia yritysten kannattavuus pysyi hyvänä. Suurin osa yritysten

Kuvio 5.

Talouden kehitys Suomessa ja EU-maissa

Bruttokansantuote

tuotannollisista investoinneista rahoitettiin tulorahoituksella. Samalla yritykset vähensivät edelleen velkaantuneisuuttaan (kuvio 4).

Finanssipolitiikka oli vuonna 1998 lievästi kiristävä, kun valtion menot kasvoivat selvästi tuloja hitaammin. Julkinen kysyntä kasvoi maltillisesti, ja julkiset investoinnit supistuivat hieman sekä säästämistoimien että kuntien rahoitusaseman heikentymisen vuoksi. Julkisten menojen osuus bruttokansantuotteesta pieneni edelleen.

Kokonaistuotannon kasvu hidastui Suomessa vuoden 1998 jälkipuoliskolla viennin heikentymisen takia. Kasvu oli kuitenkin selvästi ripeämpää kuin euromaissa keskimäärin (kuvio 5). Keskimäärin Suomen kokonaistuotanto vuonna 1998 oli 4.9 % suurempi kuin edellisenä vuonna, kun taas euromaiden kasvu jäi 2.8 prosenttiin. Suomen kasvua ylläpiti varsinkin loppuvuonna elektroniikka- ja sähköteollisuuden tuotannon voimakas lisääntyminen. Myös rakennustoiminta tuki kasvua. Kesästä alkaen kokonaistuotannon kasvu hidastui viennin ja rakennustoiminnan

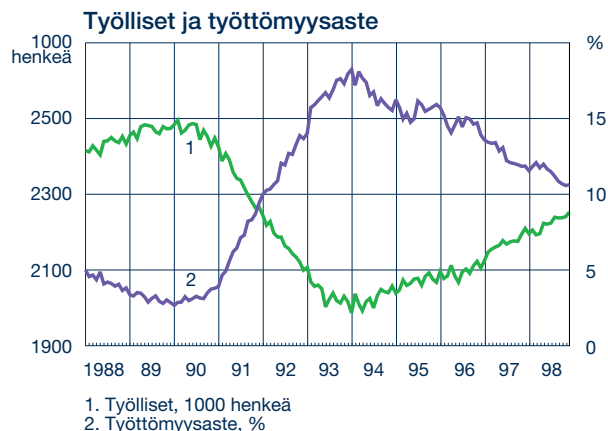
tyrkkimmän nousuvaiheen tasoituttua. Kotimaisten palvelualojen kasvu pysyi hyvänä yksityisen kulutuksen vahvan nousun vuoksi. Tuonnin määrä lisääntyi hieman tuotannon kasvua nopeammin (kuvio 3).

Kapasiteetin puute ei vuoden alkupuoliskolla rajoittanut tuotannon kasvua. Vuoden loppupuoliskolla kapasiteetin käyttöaste aleni vientikysynnän heikentymisen takia. Teollisuuden ja Työntantajain Keskusliiton barometritietojen mukaan kapasiteetin ja työvoiman puute olivat vähäisiä, eikä niitä pidetty teollisuuden ja rakentamisen kasvun esteinä. Erityisesti rakennusteollisuuden kapasiteetin käyttöaste aleni ja suhdannenäkymät heikkenivät vuoden lopulla tuntuvasti, mihin vaikuttivat vaisu vientikysyntä sekä odotukset kysynnän hiipumisesta myös kotimarkkinoilla.

Työttömyys väheni edelleen

Työllisten määrä lisääntyi selvästi vuoden 1998 aikana. Ripeänä jatkuneen tuotannon kasvun myötä työpaikkoja tuli teollisuuden

Kuvio 6.

Lähde: Tilastokeskus

ohella eniten liike-elämän palveluihin. Kauppa lisäsi työntekijöitä, mutta rakentamisessa työllisten määrän kasvu pysähtyi. Myös yrittäjien määrä kasvoi pitkään jatkuneen vähenemisen jälkeen. Osa-aikatyötä tekevien osuus työvoimasta lisääntyi hieman, mutta määräaikaisten työsuhteiden osuus niin uusista työsuhteista kuin kaikista työsuhteista alkoi lievästi supistua. Vuonna 1998 työllisiä oli keskimäärin 52 750 henkeä enemmän kuin vuotta aiemmin.

Työvoiman kysynnän kasvu ja työikäisen väestön määrän lisääntyminen kasvattivat myös työvoiman tarjontaa ja hidastivat siten työttömyysasteen laskua. Kausivaihtelusta puhdistettu työttömyysaste oli joulukuussa 10.6 %. Koko vuoden keskimääräiseksi työttömyysasteeksi tuli 11.4 %, mikä on 1.2 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin (kuvio 6). Nuorten ja pitkäaikaistyöttömien määrä väheni huomattavasti. Suomen työttömyysaste vuonna 1998 oli hieman suurempi kuin euromaissa keskimäärin. Euromaista korkein työttömyysaste oli

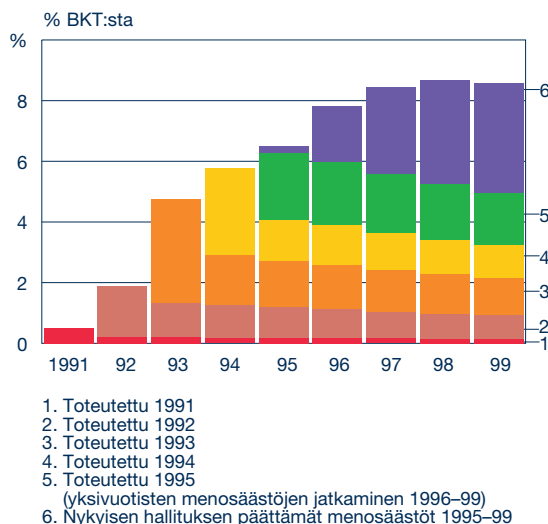
Espanjassa. Myös Italian ja Ranskan työttömyysaste oli korkeampi kuin Suomessa.

Julkisen talouden rahoitusasema parani

Valtiontalouden nopeana jatkuneen tasapainottumisen vuoksi julkisen talouden rahoitusasema vahvistui vuonna 1998 merkittävästi. Hyvän suhdannetilanteen ansiosta yritysten tuloskehitys, työllisyyden koheneminen ja yksityisen kulutuksen voimakas kasvu lisäsivät verotuloja tuntuvasti. Työttömyyden väheneminen ja aikaisempina vuosina tehdyt säästöpäätökset rajoittivat menojen kasvua. Pitkään jatkuneesta nopeasta talouskasvusta huolimatta valtiontalouden rahoitusaliijäämä pysyi kuitenkin edelleen suurena. Vuonna 1998 julkinen talous oli kokonaisuudessaan 6.7 mrd. markkaa ylijäämäinen, kun edellisenä vuonna alijäämää oli vielä 7.6 mrd. markkaa. Vaikka koko julkisen talouden rahoitusasema vuonna 1998 oli kansainvälisesti vertailtuna hyvä, valtiontalouden alijäämä oli parantumisestaan huolimatta vielä 2 % bruttokansantuotteesta.

Kuvio 7.

Valtion menojen säästöt 1991–99

Vuonna 1999 finanssipolitiikka on edelleen kiristävää. Julkisen talouden rahoitustilanne paranee, vaikka tulojen kasvu hidastuu lähinnä verotuksen keventämisen ja talouden kasvuvauhdin hidastumisen vuoksi. Julkisen talouden bruttokansantuotteeseen suhteutetun ylijäämän arvioidaan kasvavan runsaaseen 2 prosenttiin 1 prosentista vuonna 1998.

Hallitus päätti maaliskuussa 1998 vuosien 1999–2002 valtion talousarvioiden ohjeellisista menokehyksistä, joiden mukaan menot eivät kasva määrällisesti vuosina 1999–2002. Vuoden 1999 osalta talousarviossa menot ovat pienemmät kuin tässä kehyksessä. Kaiken kaikkiaan nämä säästöt yhdessä aiemmin päätettyjen menoleikkausten kanssa kasvattavat säästöjen kokonaismäärän 22 mrd. markkaan vaalikautena 1995–1999. Vuodesta 1991 alkaen säästöt ovat yhteensä 10 % vuoden 1996 bruttokansantuotteesta (kuvio 7).

Lähivuosina julkisen talouden ylijäämä kasvaa edelleen. Hallituksen syyskuussa EU:n neuvostolle jättämän ensimmäisen vakaus-

ohjelman mukaan julkisen talouden ylijäämä ja velkasuhde kehittyvät aiempia arvioita suotuisammin tulevina vuosina. Julkisyhteisöjen alijäämä poistui jo vuonna 1998 (kuvio 8). Vakaushojelman mukaan ylijäämä pysyy vuosina 1999–2002 runsaana 2 prosenttina ja velkasuhde pienenee noin 40 prosenttiin.

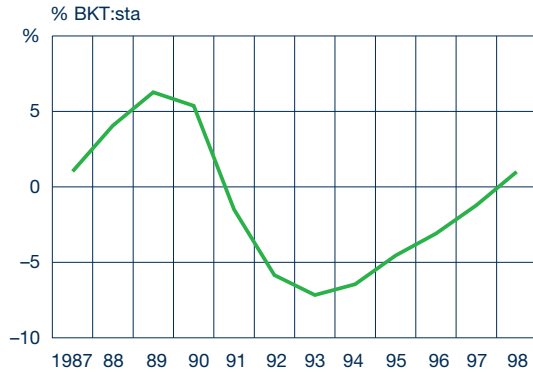
Valtion velka kasvoi vuoden 1998 loppuun mennessä 427 mrd. markkaan eli 63 prosenttiin suhteutettuna bruttokansantuotteeseen. Valtio sai ennakoitua runsammin tuloja omaisuutensa yksityistämisestä, mikä vähensi velan kasvua. Viime vuosien tapaan valtio rahoitti vuonna 1998 alijäämäänsä pääosin kotimaisista rahoituslähteistä. Tärkeimpinä näistä ovat olleet TEL-rahastot, jotka ovat sijoittaneet ylijäämäänsä runsaasti valtionobligatioihin. Valtion valuuttamääräisten luottojen kanta supistui noin neljännekseen bruttokansantuotteesta vuonna 1998.

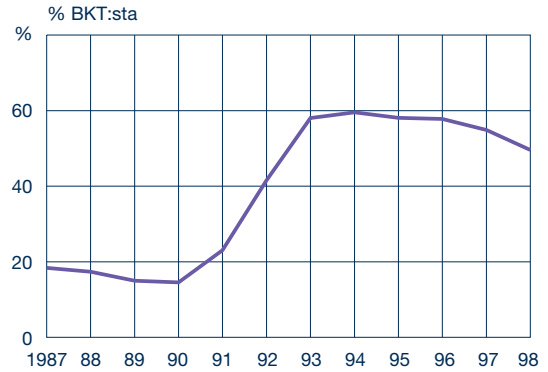
Kuvio 8.

Julkinen talous

Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä

Julkinen velka

Rahapolitiikka keveätä pienestä koronnostosta huolimatta

Suomen lyhyet korot EU-maiden matalimpia

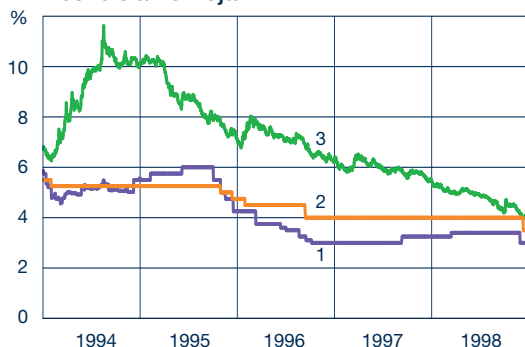
Rahapolitiikan verraten keveää linjaa jatkettiin vuonna 1998. Vaikka rahapolitiikkaa oli vuoden 1997 syyskuussa kiristetty hieman, huutokauppakorko oli vuosien 1997 ja 1998 vaihteessa hieman alhaisempi kuin Saksan keskuspankin repokorko ja yhä EU-maiden alhaisimpia. Talouden kasvu jatkui alkuvuonna nopeana, ja kustannus- ja hintapaineet olivat vuoden 1997 aikana voimistuneet. Niiden arvioitiin voimistuvan edelleen siten, että pohjainflaatio vuonna 1998 ylittäisi 2 % ja hintojen nousu edelleen kiihtyisi. Suomen inflaatiovauhti oli vuoden 1997 lopulla myös nopeampi kuin niiden maiden inflaation keskiarvo, jotka todennäköisesti siirtyisivät rahaliittoon vuoden 1999 alusta. Näissä oloissa rahapolitiikan lievää kiristämistä pidettiin perusteltuna.

Maaliskuun 19. päivänä Suomen Pankki nosti huutokauppakorkoa 0.15 prosenttiyksiköllä 3.40 prosenttiin (kuvio 9). Perusteluna oli, että talouden kasvu jatkui Suomessa vahvana eikä sen odotettu merkittävästi hidastuvan lähiaikoina Aasian kriisistä huolimatta. Varallisuushintojen nousu jatkui, ja kysyntäinflaation riski oli edelleen olemassa. Tulevan rahaliiton ydinmaiden inflaatiota selvästi tuntuvampaa hintojen nousua Suomessa pidettiin rahaliittoon siirtymisen kannalta haitallisena. Koronnosto vaikutti selvästi lyhyimpiin markkinakorkoihin ja korko-odotuksiin: korot nousivat ja korko-odotukset kasvoivat parin seuraavan kuukauden ajan.

Aasian kriisin maailmantalouden kasvua ja inflaatiota heikentävät vaikutukset alkoivat heijastua kansainväliseen korkotasoon jo vuoden 1997 lopulla. Pitkien korkojen yleismaailmallinen lasku jatkui vuoden 1998 alkupuoliskolla. Maaliskuussa Suomen valtion kymmenen vuoden (huhtikuussa 2008 erääntyvän lainan) obligaatiokorko laski 5 prosent-

Kuvio 9.

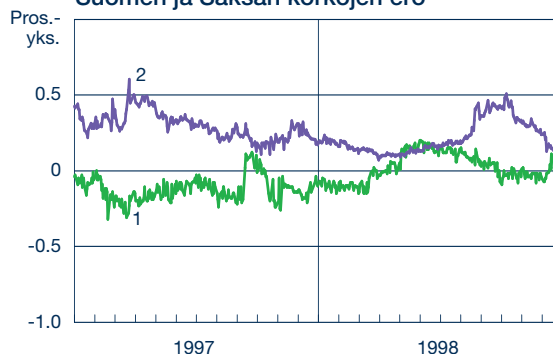
Keskeisiä korkoja

1. Suomen Pankin huutokauppakorko
2. Suomen Pankin peruskorko
3. Valtion 10 vuoden obligaatiolainan korko

Kuvio 10.

Suomen ja Saksan korkojen ero

1. 3 kuukauden heliborkorko – Saksan markan 3 kuukauden eurokorko
2. Suomen valtion 10 vuoden obligaatiokorko – Saksan valtion 10 vuoden obligaatiokorko

tiin ja ero Saksan vastaavaan pitkään korkoon supistui 0.1 prosenttiyksikköön (kuvio 10). Myös lyhytaikaiset markkinakorot laskivat hieman vuoden 1998 alussa, mutta nousivat keväällä uudelleen huutokauppakoron nosta seuraten. Suomen kolmen kuukauden markkinakorko kohosi tällöin muutaman kuukauden ajaksi hieman Saksan vastaavaa korkoa korkeammaksi.

Euroopan unionin valuuttakurssimekanismin ERM:n ydinmaissa (mm. Saksa, Ranska, Belgia, Hollanti) keveätä rahapolitiikkaa voitiin jatkaa ja keskuspankkikorot pidettiin niissä ennallaan joulukuun alkuun saakka (kuvio 11). Näissä maissa keskuspankkien ohjauskorot olivat yhtenäistyneet noin 3.30 prosenttiin vuonna 1997. Eteläisissä EU-maissa (Italia, Espanja, Portugali) keskuspankkikorot olivat vuoden 1998 alussa vielä selvästi korkeammat kuin tulevan rahaliiton ydinmaissa, ja tavoitteena oli näiden maiden korkojen lähentäminen kohti ydinmaiden korkoja ennen rahaliiton alkua. Eteläisissä EU-maissa keskuspankkikorkoja las-

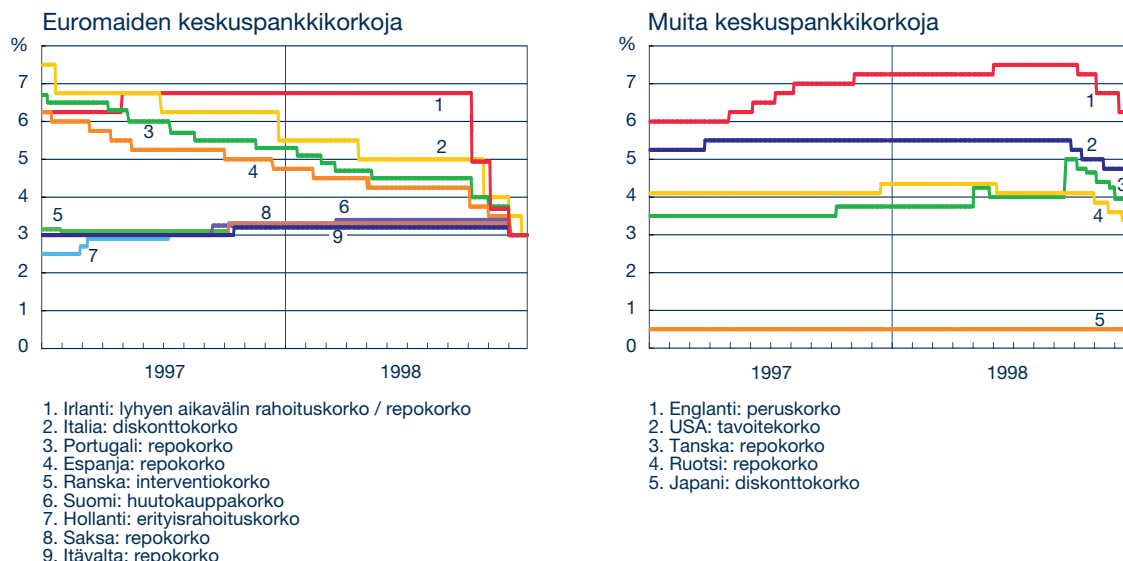
kettiin edelleen vuoden 1998 alkupuoliskolla. Päätöksiin vaikuttivat myös näiden maiden valuuttojen kurssien vakautuminen ERM:ssä ja inflaation pysyminen hitaana. Irlannissa keskuspankkikorot pidettiin ydinmaiden korkoihin verrattuna korkeina vuoden 1998 loppupuoliskolle asti nopean talouskasvun ja inflaatiuhan vuoksi.

Yhdysvaltojen keskuspankki piti rahapolitiikan ohjauskoron 5.50 prosenttina vuoden alkupuoliskolla, kun taloudellinen kasvu jatkui voimakkaana, mikä lisäsi inflaation voimistumisen riskejä (kuvio 11). Japanissa puolestaan rahapolitiikka pidettiin keveänä ja korot hyvin alhaisina jo pitkään jatkuneiden talousvaikeuksien vuoksi.

Aasian kriisin syvenemisen vuoksi pitkät korot laskivat sekä Yhdysvalloissa että Euroopassa vuoden alkupuoliskon ajan. Kansainväliset sijoittajat vetivät rahojaan pois kehittyviltä markkinoilta ja investoivat turvallisiin sijoituskohteisiin, joita olivat mm. Yhdysvaltojen ja Saksan valtioiden liikkeeseen laskemat lainat. Korkojen lasku kes-

Kuvio 11.

Keskuspankkikorkoja

keytyi vain lyhytaikaisesti keväällä, kun eräiden maiden EMU-kelpoisuudesta esitettiin epäilyjä ennen kuin rahaliittoon siirtyvistä maista päätettiin vapun aikaan pidetyissä kokouksissa. Tämän jälkeen pitkien korkojen lasku jatkui, mihin vaikutti ennen kaikkea inflaatio-odotusten yleinen vaimeneminen raaka-ainehintojen laskun ja heikentyneiden kasvunäkymien vuoksi.

Markan arvo ERMissä vakautui

Vahvistumispaineet markkaa kohtaan vaimenivat vuoden 1997 loppua kohden. Joitakin epäilyjä markan ERM-järjestelmän keskuskurssien sopivuudesta rahaliittoon liittymisen kurssiksi kuitenkin esiintyi vuoden 1998 alkukuukausina ennen kuin kahden välisen kurssien kiinnittämistavasta ilmoitettiin toukokuun alun huippukokouksen yhteydessä. Maalis- ja huhtikuussa markkaan kohdistui lyhytaikaisesti vahvistumispaineita suhteessa Saksan markkaan. Paineiden taustalla olivat markkinoiden arviot, joiden mukaan markan ERM-keskuskurssi olisi liian

heikko rahaliiton kiinnityskurssiksi. Vahvistumispaineita lisäsi myös Suomen talousnäkymien paraneminen alkuvuodesta suhteessa muihin tuleviin euromaihin. Markan arvo kuitenkin lähestyi vähitellen Saksan markkaan nähden määriteltyä keskuskurssia. Kauppapainoisella indeksillä mitattuna markka heikkeni hieman alkuvuodesta, kun lähinnä Yhdysvaltojen dollari ja Englannin punta vahvistuivat (kuvio 12).

ERM-maiden valuutoista Suomen markan ohella Italian liiraan kohdistui alkuvuodesta lieviä paineita suhteessa Saksan markkaan.

Suomen Pankki piti markan kurssin vakana suhteessa Saksan markkaan valuutto-ostoilla, jotka maaliskuussa olivat noin 5 mrd. markkaa kuukaudessa (kuvio 13). Niiden likviditeettivaikutusta vähennettiin tekemällä samalla termiini-interventioita. Toukokuussa Suomen Pankki teki termiini-interventioita valtion lainannoston yhteydessä. Kesä-heinäkuun termiini-kaupat liittyivät termiinisopimusten eräntymiseen. Loppukesästä Suomen Pankki myi valuuttaa, kun

Kuvio 12.

1. Ulkomaankauppapainoinen valuuttaindeksi, 1982 = 100 (vasen asteikko)
2. Saksan markan markkakurssi (oikea asteikko)

Kun markka vahvistuu, käyrä nousee.

Venäjän kriisi ja Skandinavian valuuttojen heikkeneminen aiheuttivat lieviä heikkene-mispaineita markkaa kohtaan.

Interventioiden vaikutuksesta Suomen Pankin valuuttavaranto kasvoi keväällä hie-man (kuvio 14). Vuoden 1998 jälkipuoliskon aikana valuuttavaranto pysyi 50 mrd. markan tuntumassa, ja vuoden lopussa se oli 51.6 mrd. markkaa. Tuolloin Suomen Pankilla ei ollut voimassa olevia valuuttatermiinisopimuksia.

ERM-järjestelmän ydinmaiden valuut-tojen kurssit olivat jo vuoden 1998 alussa hyvin lähellä Saksan markkaan nähden ase-tettuja keskuskurssejaan (kuvio 15). Irlannin punnan kurssi, joka vuoden 1997 aikana oli poikennut tuntuvasti keskuskursistaan, oli vuoden 1998 alussa vielä nelisen prosenttia keskuskursiaan vahvempi. Maaliskuun puo-livälissä Irlannin punta revalvoitiin 3 prosen-tilla suhteessa ERM-valuuttoihin, mikä toi punnan keskuskurssit lähelle niiden mark-kina-arvoja. Samassa yhteydessä Kreikan drakma liitettiin ERMiin kurssilla, joka oli

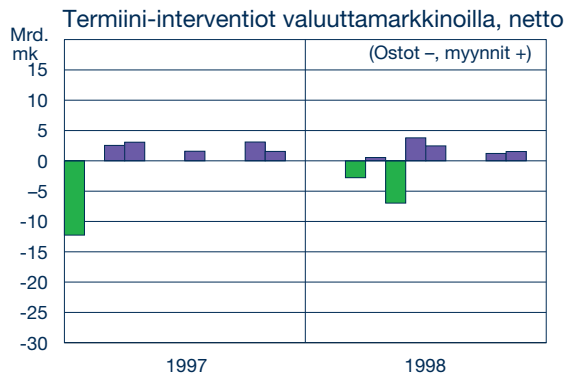
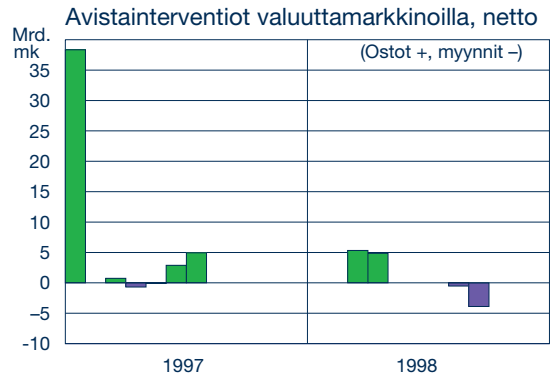
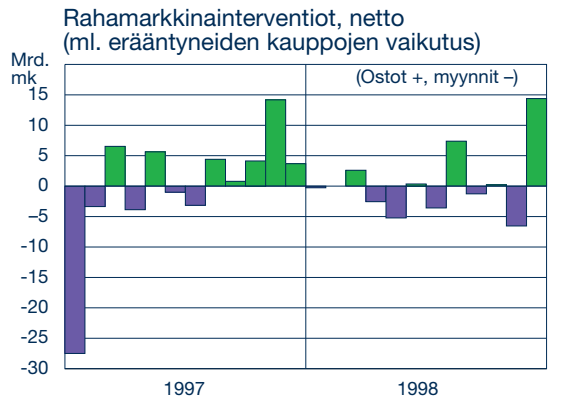
selvästi vallinnutta markkinakurssia heikompi. ERM-kytkennän jälkeen drakman kurssi asettui noin 2.5 % uutta keskuskursiaan vahvemmaksi.

Huhti-toukokuun vaihteessa pidetyssä EU:n huippukokouksessa valtion- ja hallitus-ten päämiehet päättivät rahaliittoon ensim-mäisessä vaiheessa siirtyvistä maista. Sama-sassa yhteydessä annettiin ennakoilmoitus 1.1.1999 kiinnitettävistä tulevan euroalueen valuuttojen kahdenvälisistä valuuttakursseis-ta. Päätös rahaliiton maista ja kiinnityskurs-sien vahvistaminen vakauttavat raha- ja va-luuttamarkkinoita tulevissa euromaissa edel-leen. Italia laski ohjaukorkoa huhtikuussa ennen vapun ajan kokouksia ja Espanja ja Portugali pian kokousten jälkeen. Euro-alueen maiden valuuttojen kurssit asettuivat hyvin lähelle ERM-järjestelmän keskuskurs-sejaan.

Myös Suomen raha- ja valuuttamarkki-noilla oli rauhallista kevään ja kesän aikana. Kansainvälisten korkojen lasku ja inflaation

Kuvio 13.

Suomen Pankin interventiot

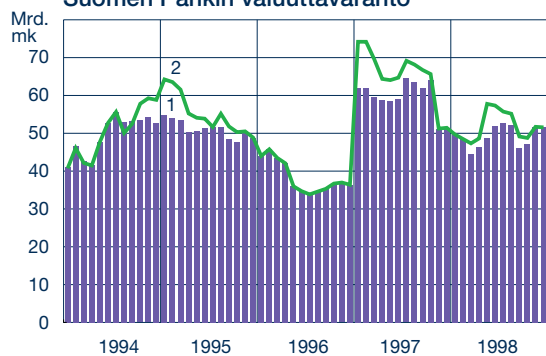
hidastuminen alensivat pitkiä korkoja tuntuvasti, niin että elokuussa ne laskivat jo 4½ prosentin tuntumaan. Lyhyet markkinakorot alkoivat toukokuussa uudestaan laskea. Myös markkinoiden korko-odotukset vaimenivat kesän aikana tuntuvasti (kuvio 16). Spekulaatiot markan kurssin muutoksesta (revalvaatiosta) ennen kurssien lopullista kiinnittämistä loppuivat vapun ajan päätösten jälkeen. Markan markkinakurssi ja termiinkurssi heikkenivät hyvin lähelle Saksan markkaan nähden asetettua keskuskurssia. Myös Irlannin punnan ja Italian liiran kurssi, joihin oli ennen vappuviikonloppua kohdistunut revalvaatiopaineita, heikkenivät lähemmäksi keskuskurssiaan (kuvio 15).

Venäjän kriisin puhkeaminen sai aikaan suuria vaihteluja kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla

Kansainvälinen talous- ja rahoitusmarkkinatilanne heikkeni tuntuvasti kesän aikana, kun Aasian kriisi syveni ja levisi Venäjälle ja Latinalaiseen Amerikkaan ja kun Venäjä ajautui rahoituskriisiin. Myös Japanin talouden ja pankkisektorin ongelmat syvenivät. Etenkin Venäjän kriisin kärjistymisen elokuussa sai ulkomaiset sijoittajat arvioimaan uudestaan kehittyviin markkinoihin liittyviä riskejä. Sijoittajien pako turvallisempiin sijoituskohteisiin johti ulkomaisen pääoman virtaukseen pois kriisialueilta sekä siihen, että varoja siirrettiin vähäriskisiin arvopapereihin, mikä ai-

Kuvio 14.

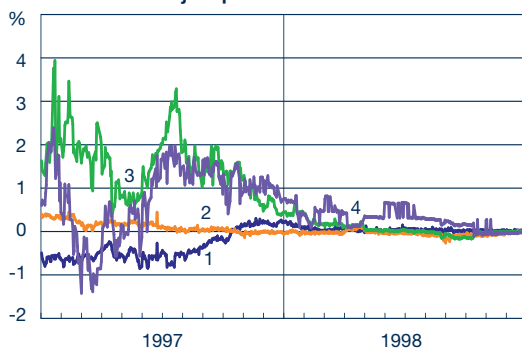
Suomen Pankin valuuttavaranto

1. Valuuttavaranto
2. Valuuttavaranto + termiinasema

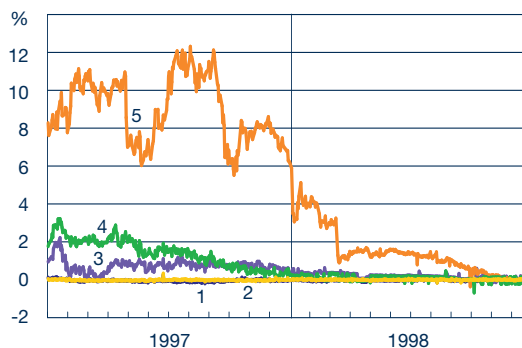
Kuvio 15.

Eurovaluuttojen poikkeama Saksan markan keskuskurssistaan

1. Ranskan frangi
2. Hollannin guldeni
3. Suomen markka
4. Italian liira

Kun valuutta vahvistuu suhteessa Saksan markkaan, käyrä nousee.

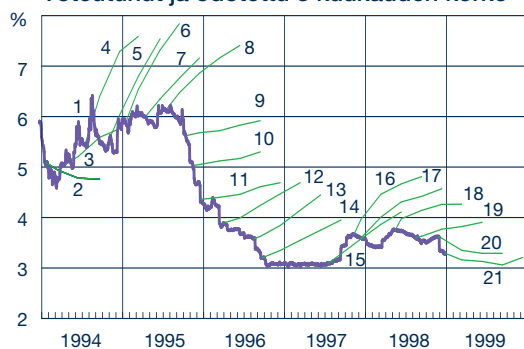
1. Belgian frangi
2. Itävallan šillinki
3. Espanjan peseta
4. Portugalin escudo
5. Irlannin punta

heutti suuria heilahteluita maailman osake-, pääoma- ja valuuttamarkkinoilla. Riskien karttaminen ilmeni varojen siirtymisenä teollisuusmaiden julkisen sektorin velkainstrumentteihin ja pitkien korkojen laskuna. Samalla kehittyvien maiden velkakirjojen korkojen riskilisät kasvoivat jyrkästi.

Sijoittajien siirtyminen turvallisempiin sijoituskohteisiin sekä osakekurssien vuoden 1998 alun nopean nousun jälkeen odotettu korjausliike johtivat myös siihen, että osakekurssit yleisesti kääntyivät jyrkkään laskuun heinäkuussa. Vaikutukset näkyivät myös paineina monien maiden valuuttakursseja koh-

Kuvio 16.

Toteutunut ja odotettu 3 kuukauden korko*

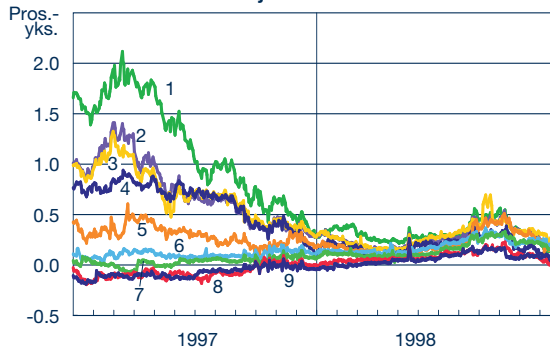

1. 3 kuukauden heliborkkorko		
2. Korko-odotukset	15.1.1994	12. Korko-odotukset
3. "	15.4.1994	13. "
4. "	15.7.1994	14. "
5. "	14.10.1994	15. "
6. "	16.1.1995	16. "
7. "	13.4.1995	17. "
8. "	14.7.1995	18. "
9. "	13.10.1995	19. "
10. "	15.11.1995	20. "
11. "	20.12.1995	21. "
		14.1.1996
		16.8.1996
		23.9.1996
		18.7.1997
		13.11.1997
		15.12.1997
		18.5.1998
		17.8.1998
		30.11.1998
		31.12.1998

* Odotettu korko on laskettu korkotermininoteerauksista.

Kuvio 17.

10 vuoden korkojen ero Saksan korkoon

1. Italia
2. Espanja
3. Portugali
4. Irlanti
5. Suomi
6. Belgia
7. Itävalta
8. Ranska
9. Hollanti

taan ja huomattavina muutoksina suurten maiden välisissä valuuttakursseissa. Riskin karttamisen yleistymisen heikensi dollaria ja vahvisti jeniä ja Saksan markkaa.

Venäjän kriisin kärjistyminen elokuussa laski pitkiä korkoja edelleen, ja samalla korkoerot maiden välillä kasvoivat (kuvio 17). Eniten laski Saksan pitkä korko. Loka-kuun alussa se oli noin 3.80 % ja Suomen pitkä korko noin 4.20 %. Korkojen lasku heijasti etupäässä turvaa etsivien rahoitusvirtojen vaikutusta, mutta myös odotuksia taloudellisen toimeliaisuuden heikkenemisestä, mitä kuvasti myös osakkeiden hintojen samanaikainen jyrkkä lasku. Erot Saksan pitkään korkoon kasvoivat siten, että kun ne ennen Venäjän kriisin puhkeamista olivat supistuneet euroalueen maissa 0.1–0.3 prosenttiyksikköön, ne kasvoivat nyt tilapäisesti 0.2–0.7 prosenttiyksikköön. Euroalueen ulko-

puolisissa EU-maissa Englannissa, Ruotsissa ja Tanskassa ero Saksan pitkään korkoon kasvoi tilapäisesti suurimmillaan noin yhteen prosenttiyksikköön ja mm. Norjassa noin 1½ prosenttiyksikköön. Tanska joutui nostamaan keskuspankin ohjaukorkoa prosenttiyksiköllä syyskuussa torjuessaan kruunuun kohdistuneita heikkenemispaineita. Venäjän kriisi heijastui lievästi myös Suomen markan arvoon, ja marka heikkeni tilapäisesti suhteessa Saksan markkaan asetetun keskuskurssin hieman heikommalle puolelle.

Maailmantalouden näkymien heikkeneminen Venäjän ja Latalalaisen Amerikan tilanteen johdosta sekä sen odotettavissa oleva heijastuminen Yhdysvaltojen talouteen saivat Yhdysvaltojen keskuspankin keventämään rahapolitiikkaa. Keskuspankki laski tavoitekorkoa 0.25 prosenttiyksiköllä kerrallaan kolmessa vaiheessa syys-, loka- ja mar-

raskuussa niin, että se laski 4.75 prosenttiin. Myös Englannin keskuspankki alensi peruskorkoa kolmesti loka-joulukuussa, 6.25 prosenttiin. Yhdysvaltojen korkojen lasku ja Japanissa tehdyt päätökset pankkisektorin tukemisesta ja uudistamisesta vaikuttivat osaltaan siihen, että osakekurssit nousivat selvästi lokakuussa. Myös Ruotsissa ja Tanskassa laskettiin ohjauskorkoja loka-joulukuun aikana. Korkojen laskun perusteluna oli inflaatiopaineiden heikkeneminen kasvun hidastuessa.

Myös joukkovelkakirjamarkkinoilla tapahtui jyrkkä käänne lokakuussa, kun pitkät korot nousivat yleisesti puolisen prosenttiyksikköä. Tähän hyppäykseen vaikutti matalakorkoisilla jenilainoilla rahoitettujen sijoitusten nopea purkamisen Yhdysvaltojen ja Euroopan obligaatiomarkkinoilla; näiden sijoitusten tuotto heikkeni, kun jeni alkoi vahvistua Japanin päätettyä talouden tervehtytämishojelmista. Joukkovelkakirjalainasijoitusten nopea purku laski niiden hintoja ja nosti korkoja. Myös Yhdysvaltojen ja eräiden Euroopan maiden keskuspankkikorkojen lasku aiheutti jossain määrin siirtymistä obligaatiomarkkinoilta osakemarkkinoille, mikä aiheutti painetta obligaatioiden tuottoihin. Pitkien korkojen nousu jäi kuitenkin lyhytaikaiseksi. Korot laskivat edelleen vuoden lopulla saavuttaen monessa maassa vuoden alimman lukeman joulukuussa.

Euromaiden ohjauskorot yhtenäistettiin vuoden lopulla

Kun euroalueen kasvunäkymät syksyn aikana lievästi heikkenivät ja inflaatiopaineet edelleen vaimenivat, vahvistui käsitys, että Euroopan keskuspankin vuoden 1999 alusta käyttöön ottama ohjauskorko asetetaan lähelle alhaisimpia ohjauskorkoja. Siksi Espanja, Irlanti, Italia ja Portugali jatkoivat loka-marraskuussa ohjauskorkojensa laskua

ja yhtenäistämistä kohti euroalueen ydinmaiden korkoja eli alimpien korkojen tasoa.

Joulukuun alun kokouksessaan EKP:n neuvosto pääsi sopimukseen EKP:n rahapolitiikan strategian viimeisistä yksityiskohdista asettamalla 4½ prosentin viitearvon lavean rahan määrän M3:n kasvulle. Samassa yhteydessä sovittiin kansallisten keskuspankkien ohjauskorkojen yhtenäistamisestä ja laskemisesta 3.0 prosenttiin. Vain Italian keskuspankki jätti vielä tuolloin ohjauskorkonsa puoli prosenttiyksikköä muiden keskuspankkien ohjauskorkoja korkeammaksi. Korkojen laskun perusteluna oli euroalueen hintanäkymien pysyminen suotuisina ja kansainvälisiin rahoitusmarkkinoihin liittyvä epävakaus.

Tämän mukaisesti Suomen Pankki yhdessä muiden euroalueen keskuspankkien kanssa alensi ohjauskorkoa. Huutokauppakorko laskettiin 3.4 prosentista 3.0 prosenttiin joulukuun 3. päivänä. Samassa yhteydessä Suomen Pankki teki päätöksen peruskoron alentamisesta 4:stä 3.5 prosenttiin 15. joulukuuta 1998 alkaen.

Suomen lyhyet markkinakorot pysyivät loppuvuoden muuten melko vakaina ja samalla tasolla kuin Saksan vastaavat korot, mutta laskivat huutokauppakoron laskun jälkeen joulukuussa noin 0.2 prosenttiyksikköä. Pitkä korko jatkoi laskuaan kohta lokakuun lyhyen nousun jälkeen, ja ero Saksan vastaavaan korkoon supistui selvästi. Vuoden 1998 lopussa pitkä korko oli 4.01 % ja korkoero Saksan vastaavaan korkoon 0.14 prosenttiyksikköä.

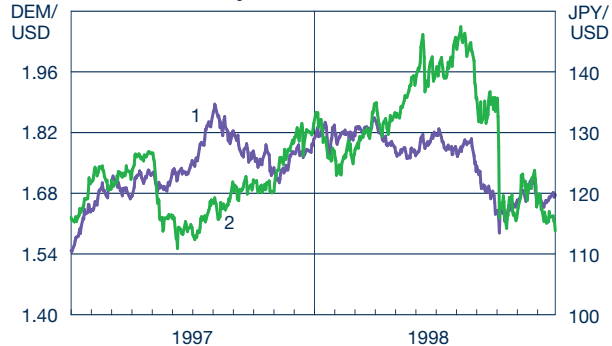
Päävaluuttojen väliset kurssit vaihtelivat paljon

Päävaluuttojen väliset kurssit muuttuivat vuoden aikana tuntuvasti (kuvio 18). Dollari vahvistui alkuvuoden aikana Japanin jeniin nähden, kun Yhdysvaltain talouskasvu jatkui

Kuvio 18.

Saksan markan ja Japanin jenin kurssit suhteessa Yhdysvaltain dollariin

1. DEM/USD (vasen asteikko)
2. JPY/USD (oikea asteikko)

Kun dollari vahvistuu, käyrä nousee.

suotuisana ja rahapolitiikkaa odotettiin kiristettävän samalla kun Japanin taloudellinen tilanne heikkeni edelleen.

Dollari alkoi heiketä muihin päävaluuttoihin nähden Venäjän kriisin puhkeamisen ja Latalalaisen Amerikan maiden talousongelmien ilmenemisen jälkeen, sillä näiden ongelmien odotettiin heijastuvan myös Yhdysvaltojen talouteen. Sijoittajien pyrkimys karttaa riskejä heikensi dollaria suhteessa Saksan markkaan ja jeniin. Myös korkojen lasku Yhdysvalloissa heikensi dollaria. Samanaikaisesti jeniä vahvistivat Japanissa aikaansaadut sopimukset pankkien ja talouden tervehdyttämisestä, sekä sijoitusvirtojen kääntyminen niin, että se tuki jeniä.

Elokuun alkupuolelta lokakuun jälkipuoliskolle dollari heikkeni suhteessa jeniin parikymmentä prosenttia. Heilahtelujen jyrkkyyttä kuvaa se, että lokakuun alkupuolella dollari heikkeni kolmessa päivässä noin 15 % suhteessa jeniin. Syksyn kuluessa dollari heikkeni selvästi myös suhteessa Saksan

markkaan. Myös suhteessa Suomen markkaan dollari heikkeni syksyllä.

Muuntokurssit vahvistettiin

Markan arvo suhteessa Saksan markkaan nähden asetettuun keskuskurssiin pysyi Venäjän kriisistä huolimatta loppuvuoden ajan vakaana. Ulkomaankauppapainoisella indeksillä mitattuna markka vahvistui kesän jälkeen lokakuulle saakka, kun mm. Yhdysvaltojen dollari ja Norjan ja Ruotsin kruunu heikkenivät. Keskimäärin markan arvo kaup-

Taulukko. Euron muuntokurssit

Valuutta	Kansallinen valuuttayksikkö suhteessa 1 euroon
Belgian frangi	40.3399
Saksan markka	1.95583
Espanjan peseta	166.386
Ranskan frangi	6.55957
Irlannin punta	0.787564
Italian liira	1936.27
Luxemburgin frangi	40.3399
Alankomaiden guldeni	2.20371
Itävallan šillinki	13.7603
Portugalin escudo	200.482
Suomen markka	5.94573

papainoisella indeksillä mitattuna oli vuonna 1998 0.4 % heikompi kuin edellisenä vuonna.

Vuoden viimeisenä päivänä EU:n neuvosto vahvisti euron ja kunkin rahaliittoon osallistuvan valuutan välisen peruuttamattoman muuntokurssin. Näitä muuntokursseja käytetään 1.1.1999 alkaen ainoana kurssina euron ja kansallisen valuuttayksikön välillä kumpaankin suuntaan tehtävään muuntoon ja myös kansallisten valuuttayksiköiden väliin muuntoihin.

Ulkoinen tasapaino, pankkien luotonanto ja rahan määrä

Vaihtotaseen ylijäämä kasvoi hieman

Vaihtotaseen ylijäämä kasvoi hieman vuonna 1998 edellisvuotisesta, vaikka viennin kasvuvauhti laantui. Ylijäämä oli 37.3 mrd. markkaa eli 5.5 % kokonaistuotannosta (kuvio 19). Vaihtotaseen suurta ylijäämää vastasivat julkisen sektorin alijäämän muuttuminen ylijäämäksi ja yksityisen sektorin ylijäämän vähentyminen.

Vuonna 1998 kauppataseen ylijäämä oli 56.9 mrd. markkaa. Vaihtotaseen muista eristä palvelutase parani hieman edellisvuotisesta. Pääomankorvausten tase heikentyi ulkomaisen korollisen velan pienenemisestä huolimatta, koska osinkomenot ulkomaisten pörssisijoitusten lisääntyä kasvoivat. Tulonsiirtojen tase pysyi alijäämäisenä mm. EU:lle maksettujen jäsenmaksujen ylitettyä saadut tuet sekä kehitysavun lisääntyä.

Yksityisen sektorin rahoitusasema pysyi selkeästi ylijäämäisenä vuonna 1998. Yritysten tulot kasvoivat nopeammin kuin investoinnit, joten yritykset sijoittivat rahoitusyliäämäänsä huomattavissa määrin ulkomaille. Kuluttajien luottamus tulevaisuuteen säilyi maailman talouskriisistä huolimatta

hyvänä. Tämän vuoksi kotitalouksien kulu- tus ja asuntoinvestoinnit kasvoivat niin ri- peästi, että kotitalouksien lamasta alkaen jat- kunut rahoitusyliäämä kutistui lähes koko- naan. Valtion rahoitusaliäämän huomattava supistuminen muutti julkisen sektorin alijää- män ylijäämäksi.

Pörssikurssien nousu heikensi ulkomaista nettovarallisuusasemaa

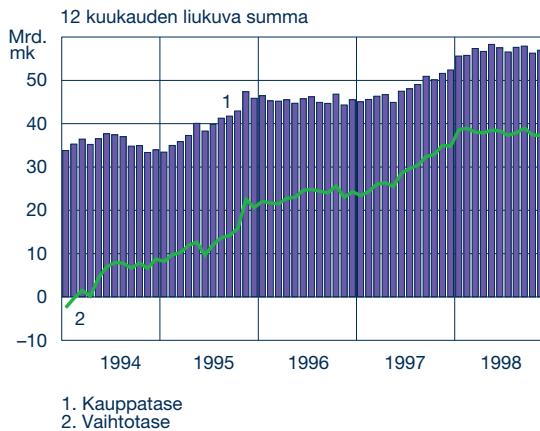
Suomen ulkomainen nettovarallisuus osoitti vuoden 1998 lopussa 473 mrd. markan vel- kaenemmyyttä. Suhteessa bruttokansantuot- teeseen tämä oli 70 % (kuvio 20). Vaihtota- seen suuresta ylijäämästä huolimatta ulko- mainen nettovelka kasvoi 202 mrd. markkaa. Tämä johtui sekä suomalaisten osakkeiden hintojen noususta että niiden myynnistä ulko- maille. Pörssikurssien muutokset kasvattivat vuoden 1998 aikana ulkomaalaisten hallussa olevien suomalaisosakkeiden markkina-arvoa 205 mrd. markkaa. Ulkomaalaisten hallussa olevat suomalaisosakkeet olivat siten merkit- tävä erä ulkomaisessa nettovarallisuusasemas- sa. Muiden arvostuserien, kuten esimerkiksi valuuttakurssimuutosten, nettovaikutus ulko- maiseen nettovelkaan oli vähäinen. Osakkeet ja muut oman pääoman ehtoiset erät pois lu- kien nettovarallisuusasema parani selvästi ja osoitti vuoden lopussa 138 mrd. markan vel- kaenemmyyttä. Suurimmillaan tämä netto- velka oli 232 mrd. markkaa vuonna 1993.

Suomalaisten yritysten suorat sijoituk- set ulkomaille olivat runsaat 100 mrd. mark- kaa. Sijoitusten poikkeukselliseen suuruu- teen vaikuttivat MeritaNordbanken- ja Stora Enso -fuusiot. Suomesta ulkomaille tehtyjen suorien sijoitusten kanta nousi vuoden 1998 loppuun mennessä 167 mrd. markkaan. Sa- maan aikaan Suomeen tehtyjen sijoitusten kanta oli 79 mrd. markkaa.

Suomalaisten sijoitukset ulkomaisiin joukkovelkakirjalainoihin vähenivät edellis-

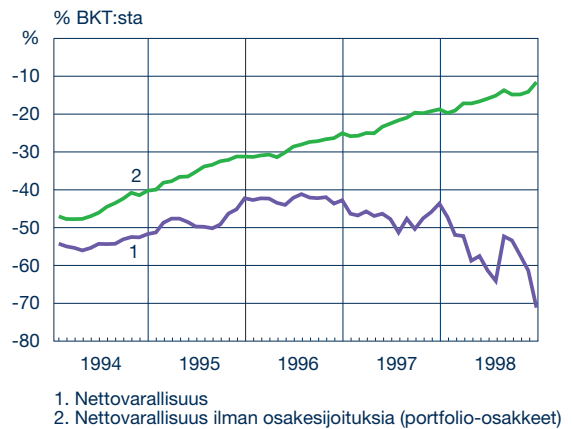
Kuvio 19.

Kauppatase ja vaihtotase

Kuvio 20.

Ulkomainen nettovarallisuus ja osakeomistus

vuotisista. Sijoitukset olivat 9 mrd. markkaa, ja niiden kanta oli vuoden 1998 lopussa 51 mrd. markkaa. Esimerkiksi vakuutusyhtiöt hajauttivat sijoitussalkkujaan ulkomaisiin kohteisiin. Pankkien ulkomainen nettovelka oli vuoden 1998 lopussa 8 mrd. markkaa. Muiden rahoituslaitosten ulkomaiset nettosaamiset lisääntyivät yli kaksinkertaisiksi ja olivat vuoden 1998 lopussa 25 mrd. markkaa.

Valtion valuuttamääräisen velan kuolelutukset vuonna 1998 olivat 8 mrd. markkaa suuremmat kuin uusien lainojen nostot. Markkan vahvistuminen lainavaluuttoihin, lähinnä dollariin, nähden vähensi vuoden aikana hieman myös valtion valuuttavelan markka-arvoa. Valtion valuuttamääräinen nettovelka oli kuitenkin edelleen huomattavan suuri: vuoden 1998 lopussa se oli 175 mrd. markkaa, mikä on noin neljännes bruttokansantuotteesta. Velan kuolelutukset tulevat olemaan suuria myös lähivuosina.

Valtion nettorahoitustarve katettiin edellisvuosien tapaan pääasiassa kotimaisilta rahoitusmarkkinoilta, joilla riitti kysyntää ja

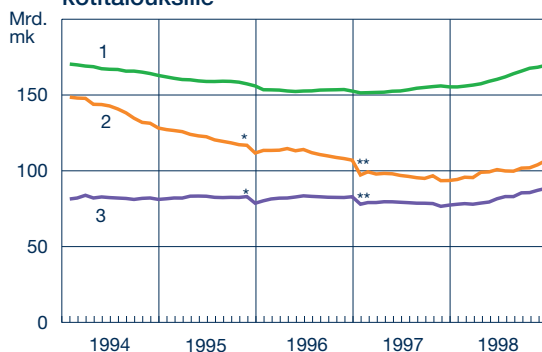
korkotaso oli alhainen. Ulkomaisten sijoittajien hallussa oli vuoden lopussa noin 40 mrd. markan edestä Suomen valtion markkamääräisiä obligatioita. Ulkomaisten sijoittajien kiinnostus valtion markkaobligatioihin väheni tuntuvasti vuonna 1998.

Pankkien luottokanta kasvoi selvästi

Taloudellisen tilanteen tuntuva paraneminen lisäsi kotitalouksien ja yritysten velkaantumishalukkuutta, ja pankkiluottojen kysyntä elpyi vuonna 1998 selvästi. Markkaluottojen kanta kasvoi vuoden 1998 aikana 12 % ja oli vuoden lopussa 308 mrd. markkaa. Asuntoluottoja nostettiin 47 % enemmän kuin vuonna 1997, ja luottokanta kasvoi 13 %. Pankkien kotitalouksille myöntämien kulutusluottojen kanta kasvoi vain hieman, mutta rahoitusyhtiöiden myöntämien kulutusluottojen kanta kasvoi tuntuvasti. Yritysluottoja nostettiin noin 50 % enemmän kuin vuonna 1997, ja luottokanta kasvoi 14 % (kuvio 21). Valuuttaluottoja nostettiin suunnilleen saman verran

Kuvio 21.

Pankkien luotonanto yrityksille ja kotitalouksille

- 1. Kotitalouksien markkaluottojen kanta
- 2. Yritysten markka- ja valuuttaluottojen kanta
- 3. Yritysten markkaluottojen kanta

* Pankkiluottoja siirrettiin omaisuudenhoitoyhtiöihin noin 5 mrd. mk joulukuussa 1995.

** Tilastouudistuksen yhteydessä luottokannasta poistettiin
 a) sijoitusomaisuuteen kuuluvat joukkovelkakirjat ja muut haltijapaperit
 b) kotimaisten pankkien ulkomaisten sivukonttoreiden myöntämät luotot.

kuin niitä kuoletettiin. Niiden kanta oli enää runsas kymmenesosa vuosikymmenen alun huippumäärästä. Markka- ja valuuttaluottojen yhteismäärä lisääntyi 12 % ja oli vuoden 1998 lopussa 327 mrd. markkaa. Enimmillään näiden luottojen kanta oli vuoden 1991 lopulla yli 400 mrd. markkaa.

Taloudellisen tilanteen paranemisen ohella luottojen kysyntää elvytti luottokorokojen pysyminen matalina. Luottojen korot seurasivat keskeisten viitekorkojen kehitystä. Maaliskuisen huutokauppakoron noston jälkeen kolmen ja kahdentoista kuukauden heliborkorot nousivat hieman mutta kääntyivät pian hienoiseen laskuun. Vuoden 1998 lopulla sekä kolmen kuukauden että kahdentoista kuukauden heliborkorko oli noin 3.3 %. Kahdentoista kuukauden korko oli tällöin lähes prosenttiyksikön alempi kuin vuoden alussa. Pankkien omat viitekorot olivat vuoden alussa 3.60–4.50 %. Vuoden aikana pan-

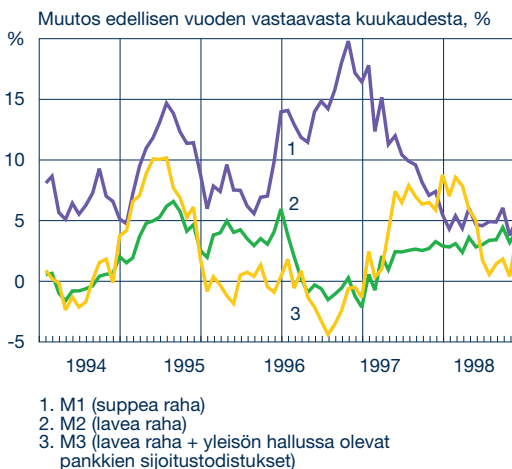
kit laskivat omia primekorkojaan niin, että vuoden lopulla ne olivat 3.60–4.0 %.

Uuden antolainauksen keskiporko oli vuoden 1997 lopulla hieman alle 5 prosentin, ja vuonna 1998 se pysytteli 4½ ja 5 prosentin välillä. Kotitalousluottojen keskiporko oli vuoden alussa hieman yli 6 prosentin, mutta laski vuoden kuluessa noin puolella prosenttiyksiköllä. Myös uusien asuntoluottojen korko laski hieman vuoden aikana ja oli vuoden lopulla runsaat 5 %. Lainojen leimaveron poistaminen keväällä pienensi osaltaan lainakustannuksia ja lisäsi luottojen kysyntää.

Uudet luotot sidottiin edelleen pääosin lyhyisiin viitekorkoihin tai pankkien primekorkoihin. Pankit tarjosivat muita vaihtoehtoja vähän. Markkaluottokannasta oli noin puolet sidottu heliborkorkoihin ja noin 30 % primekorkoihin.

Kuvio 22.

Raha-aggregaatit

Rahan määrän kasvu pysyi maltillisena

Pankkitalletukset lisääntyivät 5 %. Talletusten vähäinen lisääntyminen sekä edellisiin vuosiin nähden lievä talletusten rakenteen muutos vaikuttivat siihen, että rahan määrien kasvu vastasi verraten hyvin talouden kokonaiskehitystä (kuvio 22). Lavean rahan M2:n määrä kasvoi vuoden 1998 aikana 4 %. M3, joka sisältää myös yleisön hallussa olevat pankkien sijoitustodistukset ja voi siten vaihdella tuntuvasti, lisääntyi 2 %.

Verottomat korkeakorkoiset talletustilit olivat vähitellen kadonneet vuoden 1997 loppuun mennessä. Lähdeverolliset määräaikaistilit vähenivät edelleen.

Varat ohjautuivat pääosin sellaisille verottomille määräaikaistileille, joiden korkotuotto voi olla korkeintaan 2 %, sekä verollisille käyttelytileille. Kotitalouksien likvideillä sekki- ja käyttelytileillä olevat talletukset lisääntyivät vuonna 1998 vain 2 mrd. mark-

kaa. Pankkien koko ottolainauksen keskkorko aleni edelleen vuoden 1997 joulukuun 1.44 prosentista 1.31 prosenttiin vuoden 1998 joulukuussa.

Pankkien markkatalletusten korkosidonnaisuus muuttui siten, että peruskorkosidonnaisten talletusten osuus oli enää vajaat 3 %. Käyttelytilien korot olivat etupäässä kiinteitä tai pankkien omiin primekorkoihin sidottuja. Kiinteäkorkoiset ja myös muunlaiset talletukset lisääntyivät selvästi.

Alhaisen korkotason vuoksi muut sijoituskohteet lisäsivät suosiotaan. Sijoitusrahastosijoitukset lisääntyivät vuoden alkupuoliskon aikana merkittävästi ja olivat vuoden lopussa noin 29 mrd. markkaa, kun ne edellisen vuoden lopulla olivat olleet noin 18 mrd. markkaa. Kasvu näkyi etenkin kansainvälisissä rahastoissa sekä myös korko- ja sekarahastoissa. Kotitalouksien sijoitukset vapaaehtoisin henki- ja eläkevakuutuksiin

Yhteisen rahapolitiikan ensisijainen tavoite on hintavakaus.

lisääntyivät niin ikään. Sen sijaan valtion kotitalouksille suuntaamien tuotto-obligaatioiden kysyntä väheni tuntuvasti, ja niiden liikkeessä oleva kanta supistui 21 mrd. markkaan, kun se edellisen vuoden lopussa oli ollut 30 mrd. markkaa.

Yleisön hallussa olevan setelistön määrä oli vuoden 1998 lopussa jokseenkin sama kuin vuoden alussa eli noin 15 mrd. markkaa. Kun sekki- ja käyttelytileillä olevien varojen määrä kuitenkin lisääntyi, suppean rahan M1:n määrä kasvoi 5 %.

Euroopan keskuspankin rahapolitiikan valmistelu

Kesäkuun alusta toimintansa aloittanut Euroopan keskuspankki (EKP) teki kesän ja syksyn aikana useita tulevan keskuspankin rahapolitiikan periaatteisiin ja toimintaan liittyviä päätöksiä. Näitä asioita oli valmistellut jo pitkälle Euroopan rahapoliittinen instituutti EMI.

Syksyllä EKP:n neuvosto päätti vakautteen tähtäävän rahapolitiikan strategian keskeisistä elementeistä. Yhteisen rahapolitiikan ensisijainen tavoite on hintavakaus, joka on määritelty Maastrichtin sopimuksessa: ”EKPJ:n ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta.” Hintavakaustavoite menee Euroopan keskuspankkijärjestelmässä EKPJ:ssä edelle muuta talouspolitiikkaa, jota EKPJ kuitenkin tukee, mutta sillä ehdolla, että hintavakauden tavoite ei EKP:n käsityksen mukaan vaarannu. EKP:n neuvosto määritteli hintavakauden ”euroalueen yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin alle 2 prosentin vuotuiseksi nousuksi”. Näin määritelty hintavakaus on tavoite, johon pyritään keskipitkällä aikavälillä.

Määrittelemällä hintavakauden euroalueen yhdenmukaistettua kuluttajahinta-

indeksiä käyttäen EKP:n neuvosto korostaa, että se perustaa päätöksensä koko euroalueen kattavaan tarkasteluun ja mitoittaa rahapolitiikkansa koko euroalueen raha- ja reaali-talouden sekä rahoitusmarkkinoiden kehityksen mukaan. Toteamalla, että hintavakauteen pyritään keskipitkällä aikavälillä, EKP:n neuvosto viestittää, että rahapolitiikka tullaan virittämään eteenpäin suuntautuvasti keskipitkän aikavälin kehitystä silmällä pitäen.

Hintavakauden ylläpitämiseen EKP:n neuvosto pyrkii strategialla, jossa on kaksi keskeistä osatekijää.

Ensinnäkin rahan määrälle annetaan näkyvä asema siten, että laajan raha-aggregaatin kasvulle asetetaan kvantitatiivinen viitearvo. Joulukuussa 1998 EKP:n neuvosto ilmoitti, että viiteaggregaattina tullaan käyttämään laavaa rahan määrän käsitettä M3 ja että sen kasvun viitearvo vuodeksi 1999 on 4½ %. Kun rahan määrälle on annettu viitearvo, se ei merkitse sitoutumista poikkeamien korjaamiseen mekanistisesti lyhyellä aikavälillä.

M3:een kuuluvat liikkeessä oleva raha, eräät euroalueen rahalaitosten velat sekä joidenkin valtionhallintoon kuuluvien instituutioiden (kuten postit ja valtiokonttorit) talletuksiksi luettavat velat. Näitä M3:een luettavia velkoja ovat yön yli -talletukset, enintään kahden vuoden määräaikaistalletukset, irtisanomisajaltaan enintään kolmen kuukauden talletukset, takaisinostosopimukset, enintään kahden vuoden velkapaperit, rahamarkkina-rahastojen rahasto-osuudet ja rahamarkkina-paperit (netto).

Toiseksi tämän rahan määrän kasvua suhteessa viitearvoon tarkastelevan analyysin ohella tulevan hintakehityksen ja euroalueen hintavakauteen kohdistuvien riskien laajalla arvioinnilla on keskeinen asema EKPJ:n strategiassa. Tässä analyysissä tarkastellaan suurta joukkoa talouskehitystä ja rahoitusmarkkinoiden tilaa kuvaavia muuttu-

ja, jotka toimivat tulevan hintakehityksen indikaattoreina. Strategia korostaa EKP:n neuvoston vahvaa sitoutumista ensisijaiseen tavoitteeseensa, ja sillä pyritään edistämään EKP:n ylivoimaisesti tärkeimmän päämäärän saavuttamista.

EKP:n neuvosto päätti myös rahapolitiikan tulevasta välineistöstä. Tärkeimmät välineet ovat avomarkkinaoperaatiot, maksuvalmiusjärjestelmä sekä vähimmäisvarantojärjestelmä. Syksyllä julkaistu asiakirja ”Yhteinen rahapolitiikka kolmannessa vaiheessa: Yleisasiakirja EKPJ:n rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä” sisältää yksityiskohtaiset kuvaukset näistä rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä, joita EKPJ tulee käyttämään kolmannessa vaiheessa.

EKP:n neuvosto päätti, että EKPJ ottaa kolmannen vaiheen alussa käyttöön vähimmäisvarantojärjestelmän, jossa euroalueelle sijoittautuneita luottolaitoksia vaaditaan pitämään vähimmäisvarantoja kansallisissa keskuspankeissa. Neuvosto katsoo, että vähimmäisvarantojärjestelmällä voidaan kolmannessa vaiheessa tehokkaasti toteuttaa kolmea päätehtävää. Ensinnäkin sillä voidaan edistää rahamarkkinakorkojen vakauttamista. Toiseksi järjestelmällä voidaan laajentaa keskuspankkirahan kysyntää ja siten luoda markkinoille rakenteellinen keskuspankkirahoituksen tarve tai lisätä sitä. Tästä katsotaan olevan hyötyä EKPJ:n toiminnallisen tehokkuuden parantamisessa likviditeetin tarjoajana, ja pitkällä aikavälillä se antaa mahdollisuuden reagoida uuteen makсутekniikkaan, esimerkiksi elektronisen rahan kehitykseen. Kolmanneksi EKPJ:n vähimmäisvarantojärjestelmällä voidaan myös osaltaan vaikuttaa rahan määrän kasvun ohjaukseen lisäämällä rahan kysynnän korkojoustoa.

Vähimmäisvarantojärjestelmän varantopohjaan sisällytetään velkaluokat, joita

ovat ”talletukset”, ”velkapaperit” ja ”rahamarkkinapaperit” siten kuin ne on määritelty raha- ja pankkitilastoinnin yhteydessä. Pankkien väliset velat ja EKPJ:hin kohdistuvat velat eivät ole vähimmäisvarantovelvoitteen alaisia. Nollavelvoiteprosenttia sovelletaan myös arvopapereiden takaisinostosopimukseen eli ”repoihin”, ”maturiteetiltaan yli kahden vuoden talletuksiin” ja ”maturiteetiltaan yli kahden vuoden velkapapereihin”. EKPJ soveltaa 2.0 prosentin velvoiteprosenttia varantopohjan kulloisiinkin eriin. EKP myöntää kullekin luottolaitokselle 100 000 euron suuruisen kättäsummavähennyksen varantovelvoitteen määrästä. Siten varantopohjaltaan pienen luottolaitoksen ei tarvitse pitää vähimmäisvarantoja. EKP maksaa varantotalletuksille korkoa, joka vastaa sen perusrahoitusoperaatioiden korkoa. Tämä piirre heikentää kolmantena mainitun päätehtävän saavutettavuutta.

Suurin osa EKP:n käyttöön tulevista rahapolitiikan välineistä kuului jo valmiiksi Suomen Pankin välineistöön. Suomen Pankki yhdenmukaisti rahapolitiikan ohjausjärjestelmänsä käytäntöjä eurooppalaiseen käytäntöön loppusyksystä 1997 ja vuoden 1998 aikana. Esimerkiksi keskuspankkioperaatioissa sovellettavien korkojen laskentakäytäntöä muutettiin aiemmasta käytännöstä todelliset päivät / 365 käytäntöön todelliset päivät / 360.

Rahaliiton alkaessa Suomen Pankki ei enää määrää peruskorkoa eikä laske ja julkaise heliborkorkoja ja pitkäaikaisia viitekorkoja. Kansalliset viitekorot korvataan suurelta osin euroalueen laajuisilla viitekorolla.

Eräistä viitekoroista ja korkolain muuttamisesta annetun lain (996/1998) mukaan peruskoron vahvistaa valtiovarainministeriö vuosittain kesäkuussa ja joulukuussa seuraavaksi puoleksi kalenterivuodeksi. Peruskorko on sen vahvistamista edeltävien kolmen

kuukauden aikana julkaistun 12 kuukauden markkinakoron keskiarvo. Peruskorko vahvistetaan aiemman käytännön mukaisesti prosenttiyksikön neljänneksen tarkkuudella. Lakiin sisältyy myös korkolain muuttaminen siten, että Suomen Pankille kuulunut toimivalta siirtyi valtiovarainministeriölle. Käsite Suomen Pankin vahvistama peruskorko muuttui käsitteeksi ministeriön vahvistama viitekorko.

Valtiovarainministeriö päätti joulukuussa 1998, että Suomen Pankin laskemat ja julkaisemat heliborkorot korvautuvat eräänymisajoiltaan vastaavilla euroalueen laajuisilla euriborkoroilla vuoden 1999 alusta.

Pankkien antolainauksessa viitekorkojärjestelmän muutokset koskevat huomattavaa osaa voimassa olevista lainasopimuksista. Sen sijaan pankkien ottolainauksista muutokset eivät juuri koske.

EKP:n neuvosto hyväksyi myös uudessa valuuttakurssimekanismissa (ERM II) sovellettavat käytännöt ja menettelyt. Euroalueen ministereiden, EKP:n ja Kreikan ja Tanskan viranomaisten kesken sovittiin syksyllä, että Kreikan drakma ja Tanskan kruunu osallistuvat ERM II:een siten, että suhteessa euroon asetettun keskuskurssin ympärillä Kreikan drakmalla on ± 15 prosentin ja Tanskan kruunulla ± 2.25 prosentin vaihteluväli.

Yksi Suomen Pankin keskeisistä lakisääteisistä tehtävistä on huolehtia osaltaan maksu- ja muun rahoitusjärjestelmän luotettavuudesta ja tehokkuudesta sekä osallistua järjestelmän ja siihen liittyvän lainsäädännön valmisteluun ja kehittämiseen. Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) jäsenenä Suomen Pankilla on niin ikään velvollisuus edistää maksujärjestelmien moitteetonta toimintaa sekä myötävaikuttaa rahoitusjärjestelmän vakauteen. Tähän työhön Suomen Pankki osallistuu aktiivisesti EKPJ:n pankkivalvontakomiteassa sekä maksu- ja selvitysjärjestelmäkomiteassa.

Suomen Pankki vastaa rahoitusjärjestelmän yleisvalvonnasta, joka käsittää järjestelmän yleisen vakauden ja luotettavuuden analysoinnin, seurannan ja valvonnan. Valvonnan kohteena ovat rahoitusjärjestelmä ja rahoituksenvälitys kokonaisuutena. Seurannan ja valvonnan avulla pyritään ehkäisemään rahoitusjärjestelmän haavoittuvuutta ja systeemiriskejä sekä paikallisesti että kansainvälisesti. Tavoitteena on pitää yllä luottamusta rahoitusjärjestelmään ilman, että sen toimintaan jouduttaisiin puuttumaan. Osana rahoitusjärjestelmän yleisvalvontaa Suomen Pankki huolehtii myös maksujärjestelmien yleisvalvonnasta (lähemmin s. 44).

Vuoden 1999 alussa voimaan tullut EMUn kolmas vaihe merkitsee aikaa myöten huomattavia ja syvällisiä muutoksia Euroopan rahoitusmarkkinoille. Yhdentoista EU-maan yhteinen raha, euro, ja yhteinen rahapolitiikka loivat edellytykset Euroopan oloissa laajojen ja syvien rahoitusmarkkinoiden synnylle; nämä markkinat ovat kansallisia markkinoita vakaammat mutta samalla myös kilpailullisemmat.

EMUn kolmannessa vaiheessa luotto-, talletus- ja arvopaperimarkkinoiden kilpailu tulee huomattavasti kiristymään. Valuuttakurssiriskin poistuttua euromaiden väliltä luottoriskit ja likviditeetti ovat entistä tärkeämpiä. Maittaisia eroja on kuitenkin edelleen esimerkiksi verotuksessa, sääntelyssä ja kauppatavoissa. Vaikka paikallistuntemus antaa rahoitusmarkkinoiden kansallisille toimijoille tiettyä kilpailuetua, euron myötä kiristynyt kilpailu edellyttää kustannusten karsimista ja yleensä toiminnan tehostamista myös Suomen rahoitusmarkkinoilla.

Vuonna 1998 valmistauduttiin rahoitussektorin toiminnassa euroympäristöön. Toisaalta Aasian kriisin paheneminen ja leviäminen lisäsi epävarmuutta rahoitusmarkkinoilla, mikä näkyi yleismaailmallisena markkinahintojen vaihtelun kasvuna. Markkinat rauhoittuivat kuitenkin vuoden loppua

kohti. Lisäksi vuonna 1998 alettiin yhä yleisemmin varautua kohtaamaan vuosi 2000 -ongelma.

Rahoitussektorin rakennemuutos

Pankit

Pankkisektorin valmistautuminen kiristyvään kilpailuun oli jo vuonna 1997 johtanut suuriin rakenteellisiin järjestelyihin; vuonna 1998 ei enää ilmennyt yhtä laajoja järjestelyjä. Vuoden 1997 puolella päätetty Postipankin ja Suomen Vientiluoton yhdistyminen PV-yhtymäksi toteutui vuoden 1998 alussa. Huhtikuussa yhtymä muuttui nimeltään Leonia Oyj:ksi, ja kesäkuussa Postipankin uudeksi nimeksi tuli Leonia Pankki Oyj ja Suomen Vientiluoton nimeksi vastaavasti Leonia Yrityspankki Oyj. Vuoden lopulla Leonia Yrityspankin nimi muutettiin Leonia Corporate Bank Oyj:ksi.

Tammikuussa 1998 investointipankki Mandatum ja liikepankki Interbank päättivät fuusioitumisestaan. Tämän fuusion tuloksena syntyi liikepankki Mandatum Pankki Oyj. Elokuun alussa toimintansa aloittaneen Mandatum Pankin tase on noin 3 mrd. (vajaa puoli prosenttia kotimaisten talletuspankkien taseiden summasta), osakepääoma noin 80 milj. ja omat pääomat lähes 250 milj. markkaa. Fuusiopankit täydentävät toiminnallisesti toisiaan. Lisäksi Mandatum Pankki osti elokuussa pankkiiriliike Protoksen.

Yksikään uusi ulkomainen pankki ei kertomusvuonna aloittanut toimintaa Suomessa. Vaikka ulkomaisten pankkien luotonannon kasvu jatkui nopeana, niiden markkinaosuus luotoissa oli edelleenkin vain noin 3 %. Varsinkin ruotsalaiset pankit olivat markkinoinnissaan aktiivisia. Ulkomaiset pankit ostivat suomalaisia pankkiiriliikkeitä ja lisäsivät siten huomattavasti tämän toimialan omistustaan.

Pankit maksoivat vuoden 1998 kuluessa takaisin loputkin pankkikriisin aikana saamistaan valtion pääomasijoituksista Yrityspankki Skopia lukuun ottamatta. Skopin toiminta päätettiin lopettaa vapaaehtoisella selvitystilamenettelyllä ylimääräisessä yhtiökokouksessa 30.12.1998 tehdyllä päätöksellä. Selvitystila tuli voimaan vuoden 1999 alusta. Pankin toiminnan purkaminen selvitystilamenettelyllä vie aikaa 2–3 vuotta. Pankkikriisin yhteydessä Suomen Pankin haltuun vuonna 1991 ajautunut Skop aiheutti Suomen Pankille yhteensä noin 5 mrd. markan tappiot. Valtion haltuun vuonna 1992 tytäryhtiöineen siirtyneen Skopin on arvioitu aiheuttavan valtiolle 4–5 mrd. markan lopulliset menetykset.

Useimmat pankit aktivoivat Internetpankkitoimintaansa voimakkaasti vuonna 1998. Asiakkaiden Internet-palveluiden kysyntä on ollut huomattavan laajaa Suomessa, joka on Internet-käytön kärkimaita.

Valtion erityisrahoitus Oyj perustettiin heinäkuussa 1998 ja yhtiön nimi muutettiin Finnvera Oyj:ksi lokakuussa. Syksyn 1998 kuluessa myös Kera Oyj:n ja Valtiontakuuksituksen toiminnot yhdistettiin sulauttamalla ne Finnveraan. Fide Oy:stä tuli Finnveran tytäryhtiö ja Finnfund Oy:stä osakkuusyhtiö. Varsinaisen toimintansa Finnvera aloitti vuoden 1999 alussa. Yhtiön tase oli noin 8 mrd. markkaa ja sitoutumisvastuu noin 40 mrd. markkaa toiminnan alkaessa. Organisaatorisella uudistuksella pyrittiin tehostamaan valtion erityisrahoitusta, jolla kohennetaan erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille suunnattujen rahoituspalvelujen tarjonnassa esiintyneitä puutteita.

Liiketoiminnan kannalta tarpeettomista kiinteistöistä luopumista silmällä pitäen perustettiin uusia kiinteistösijoitusyhtiöitä. Niitä olivat mm. MeritaNordbankenin joulukuussa perustama kiinteistöyhtiö Aleksia

sekä valtion kiinteistösijoitusyhtiö Kapitaali Kiinteistöt Oy. Aleksia, jonka kiinteistöjen markkina-arvo on arviolta 8.4 mrd. markkaa, on tarkoitus viedä pörssiin vuoden 1999 aikana.

Pääomamarkkinat

Myös arvopaperimarkkinoilla valmistauduttiin EMUn kolmannen vaiheen käynnistymiseen rakennejärjestelyin. Kesäkuussa Suomen Optiopörssin (SOP) johdannaistoiminnot sulautettiin Helsingin Pörssin (HEX Oy, Helsingin Arvopaperi- ja johdannaispörssi, selvitysyhtiö) johdannaistoimintoihin.

Helsingin Pörssin osallistuminen ruotsalaisen OM Gruppenin kanssa suunniteltuun pohjoismaiseen pörssiyhteistyöhön kariutui marraskuussa. Sen sijaan pörssi solmi marraskuussa yhteistyösopimuksen saksalaisen Deutsche Börsen ja saksalais-sveitsiläisen johdannaispörssin Eurexin kanssa. Tavoitteena on, että vuoden 2000 puoliväliin mennessä Helsingin Pörssi on integroitu osa yleiseurooppalaiseksi standardiksi kehittyvää kaupankäyntiverkkoa. Helsingin Pörssin kaupankäyntijärjestelmäksi tulisi Deutsche Börsen Xetra-järjestelmä. Helsingin Pörssin jäsenet tulevat sopimuksen mukaan Deutsche Börsen ja Eurexin jäseniksi ja päinvastoin. Tämä yhteistyö vahvistaa Helsingin Pörssin kilpailukykyä ja turvannee myös osakejohdannaiskaupan säilymisen Helsingissä.

Samaan päämäärään tähtää myös joulukuussa päätetty Suomen Arvopaperikeskuksen APK:n ja Helsingin Pörssin yhdistäminen samaan konserniin. Muodostettavan konsernin – Helsinki Exchanges Group Ltd Oy – tytäryhtiöksi tulee APK:n ja Helsingin Pörssin lisäksi Helsingin Arvo-osuuskeskus Oy.

Suomen Arvopaperikeskuksella on keskeinen rooli maamme arvopaperimarkkinoiden toiminnassa. Se toimii Suomessa liikkeeseen laskettujen arvo-osuusmuotoisten

arvopapereiden rekisteröintikeskuksena sekä sille raportoitujen arvopaperikauppojen selvitysyhteisönä.

APK:n tukkumarkkinoita palveleva velkainstrumenttien selvitysjärjestelmä (RM-järjestelmä) on toiminut teknisesti hyvin. Sen sijaan APK:n osakekauppojen selvitysjärjestelmässä (OM-järjestelmä) on ollut ajoittain likviditeetti- ja toimitusongelmia, joiden vuoksi kauppojen toteutuksia on jouduttu siirtämään sovitusta päivästä. Viranomaiset, APK, Helsingin Pörssi sekä selvitysosapuolet ryhtyivät useisiin toimenpiteisiin osakeselvityksen luotettavuuden parantamiseksi. OM-järjestelmää kehitettiin tältä pohjalta edelleen.

Keskeinen osakeselvityksen tehokkuutta ja luotettavuutta parantava hanke keskipitkällä aikavälillä on oman pääoman ehtoisten instrumenttien hajautetun rekisterinpidon keskittäminen APK:hon. Kuudelle osapuolelle hajautetun arvo-osuusrekisterinpidon keskittämisen APK:hon kaavaillaan toteutuvan vuonna 2000.

Euroopan keskuspankkijärjestelmän luotoilta edellytettävä täysimääräinen vakuudellisuus kytkee arvopaperien selvitysjärjestelmät tiiviisti yhteisen rahapolitiikan toteuttamiseen sekä TARGET-maksujärjestelmään. Tämän johdosta EKP ja EU:n kansalliset keskuspankit ovat osana talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen valmistelutyötä määrittäneet EKPJ:n luotto-operaatioissa käytettävien selvitysjärjestelmien vaatimukset sekä arvioineet EU:n alueella toimivia arvopaperien selvitysjärjestelmiä suhteessa näihin vaatimuksiin. APK:n RM-järjestelmä täyttää kaikki EKPJ:n kriteerit. APK:n OM-järjestelmässä ei käsitellä EKPJ:n vakuusmateriaaliksi kelpaavia instrumentteja, mutta tiettyjä erityisehtoja noudattaen sekin täyttää asetetut minimivaatimukset.

Euroopan keskuspankkijärjestelmässä luottolaitosten saama keskuspankkiluotto on

---

**Täysi vakuudellisuus
kytkee arvopaperien
selvitysjärjestelmät
yhteisen rahapolitiikan
toteuttamiseen.**

---

vakuudellista. Periaatteena on, että vakuudeksi kelpaa hyvin laaja joukko arvopapereita ja että samat arvopaperit kelpaavat keskuspankkiluoton vakuudeksi koko euroalueella. EMUn kolmannen vaiheen alettua toisessa euromaassa sijaitsevien arvopapereiden käyttö vakuutena hoidetaan ns. kirjeenvaihtajakuspankkimallin mukaisesti, mikä tarkoittaa, että EKPJ:n jäsenmaiden keskuspankit hoitavat arvopapereiden säilytyksen sekä vakuusarvojen siirrot.

Suomen Pankki teki alkuvuonna 1998 alustavan päätöksen EKPJ:n operaatioissa käytettävästä vakuusmateriaalista. Ykköslista koostuu velkainstrumenteista, jotka täyttävät EKP:n määrittelemät, koko euroalueen kattavat yhdenmukaiset kelpoisuusvaatimukset. Kansalliset keskuspankit voivat laajentaa vakuusmateriaalipohjaa käyttäen ns. kakkoslistaa. Kakkoslistan arvopapereilla on erityistä merkitystä kansallisten rahoitusmarkkinoiden ja pankkijärjestelmän kannalta. Kakkoslistan vakuuksien kelpoisuusvaatimukset täyttävät EKP:n asettamat vähimmäisvaatimukset, mutta muuten kriteerit voivat poiketa toisistaan maittain. Suomen Pankin ehdotuksesta Suomen kakkoslistalle on hyväksytty kotimaisten liikkeeseenlaskijoiden euromääräisiä, arvo-osuusmuotoisia ja jälkimarkkinakelpoisia velkapapereita.

Suomen kakkoslistalle sisältyvän velkapaperin liikkeeseenlaskijalla on oltava hyväksyttävä luottokelpoisuusarvio. Luottokelpoisuutta arvioivien yritysten täytyy täyttää EKP:n määrittelemät vaatimukset. Tällaisia vaatimuksia ovat mm. luokitusten julkisuus, hyvä ennustavuus ja kansainvälinen vertailukelpoisuus. Luokituslaitoksen tulee myös olla mahdollisimman riippumaton luokiteltavasta yrityksestä. Kansainvälisten luottokelpoisuusarvioijien lisäksi Dun & Bradstreet Finland Oy hyväksyttiin sellaiseksi luokittelijaksi, jonka uusia, nykyistä laajempia luottoriskiar-

vioita Suomen Pankki voi mm. käyttää arvioidessaan vakuuksien luottoriskiä. Lisäksi kaksi muuta yhtiötä – Finnvera Oyj ja Vakuutusosakeyhtiö Garantia – suunnittelee vastaavan toiminnan käynnistämistä. Mikäli suunniteltu luokitustoiminta täyttää Suomen Pankin asettamat ehdot, Suomen Pankki on valmis käyttämään näidenkin yhtiöiden käynnistämisen toiminnan tuloksena syntyviä luokituksia luottoriskinsä arvioinnissa.

APK sopi marraskuussa 1998 kansainvälisen tietoliikenneyhteyden rakentamisesta Deutsche Börse Clearingiin maiden välisten arvo-osuussiirtojen mahdollistamiseksi. Yhteys helpottaa ensi vaiheessa lähinnä EKPJ:n vakuuksien käsittelyä.

Sekä APK:n että Helsingin Pörssin euro- ja vuosi 2000 -valmiudet ovat keskeisen tärkeitä Suomen rahoitusmarkkinoiden vakauden ja kilpailukyvyn kannalta. Myös järjestelmien kansainväliset yhteydet vaikuttavat merkittävästi kansallisen infrastruktuurin kilpailukykyyn tulevaisuudessa.

Helsingin Pörssin uuden elektronisen osakkeiden kaupankäyntijärjestelmän käyttöönotto viivästyi teknisten ongelmien takia. Uusi järjestelmä otettiin käyttöön syyskuussa, ja se on toiminut odotusten mukaan. ATK-järjestelmien häiriöttömyys ja tehokkuus ovat tärkeitä EMUn myötä aukeavassa uudessa kilpailutilanteessa, joka koskee myös pörssijä sekä arvopaperikaupan tukipalveluja.

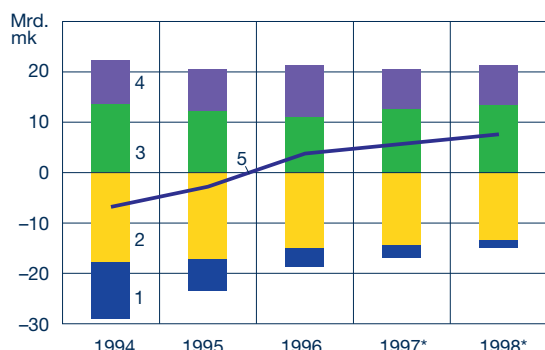
Pörssin siirtyminen käyttämään euroja noteerauksissaan vuoden 1999 alkaessa onnistui ongelmitta.

Pankkien kannattavuus ja tehokkuus

Suomalaisten pankkien tilanne oli yleisesti ottaen suotuisa vuonna 1998: pankkien tulokset olivat hyviä, liikevoitot kasvoivat

Kuvio 23.

Talletuspankkikonsernien tulos

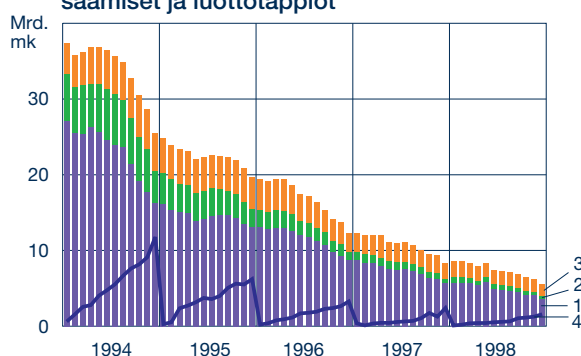

1. Luotto- ja takaustappiot
2. Muut kulut
3. Rahoitustoiminnan kate
4. Muut tuotot
5. Liikevoitto

* Vuosien 1997 ja 1998 luvut sisältävät MeritaNordbankenin osalta ainoastaan Merita Pankki Oyj:n ja sen tytäryritykset.

Kuvio 24.

Talletuspankkikonsernien järjestämättömät saamiset ja luottotappiot

1. Järjestämättömät saamiset
2. Pankkitakaukset
3. Muut 0-korkoiset saamiset
4. Luottotappiot

edelleen, erityisesti rahoitustoiminnan kate parani (kuvio 23). Pankkien järjestämättömät saamiset ja luottotappiot pysyivät jo saatutulla alhaisella, normaalina pidetyllä tasolla (kuvio 24). Tuloksena oli pankkien vakavaraisuuden lievä kohentuminen.

Suomalaiset pankit ovat lisäksi parantaneet pankkikriisin jälkeen tehokkuuttaan muutamassa vuodessa pohjoismaiselle tasolle ja ovat nopeasti kohentaneet tulokuntoaan. Tehokkuudessa lähestytään jo ruotsalaisia pankkeja. Suomen pankkisektorin kustannussäästöt ovat 1990-luvulla olleet OECD-maiden huippuluokkaa. Mm. henkilöstömäärät ja konttoriverkko ovat supistuneet noin puoleen tänä aikana. Tämä vahvistaa suomalaisten pankkien kilpailukykyä. Toisaalta pankeilla on vielä pankkikriisin jäljiltä rasitteenaan suuret kiinteistöomistukset, joista on ollut ilmeisen vaikea päästä nopeasti eroon.

Aasian ja Venäjän kriisien vaikutukset eivät sanottavasti heijastuneet suomalaisiin pankkeihin vuonna 1998. Suomalaisten pankkien varsinaisiin kriisialueisiin kohdistuvat suorat riskit olivat suhteellisen vähäisiä

verrattuna monien muiden Euroopan maiden pankkisektoreihin.

Vuoden 1998 aikana pankkien välinen luottokilpailu voimistui ja luottokanta kasvoi noin 12 %. Kilpailun lisääntyminen ei johtanut pankkien korkokatteiden mainittavaan supistumiseen, koska luotonanto kasvoi selvästi. Korkomarginaaleja uudessa luotonannossa kaventanut kilpailu kohdistui etupäässä kotitalousluottoihin, joissa marginaalit ovat perinteisesti olleet suuria ja luottotappiot pieniä.

Matalakorkoisten talletustilivarojen suuri määrä tuki kotimaan pankkisektorin hyvää kannattavuutta. Säästövaroja on muihin Euroopan maihin verrattuna sijoitettu Suomessa suhteellisen paljon matalakorkoisiin pankkitalletuksiin. Viime vuosien aikana rahoitussäästäminen on yhä useammin suuntautunut muihin sijoituskohteisiin kuin pankkitalletuksiin. Kilpailun kiristyminen näkyi siinä, että pankkien kannattavuuden paraneminen hidastui vuoden loppua kohti.

Euron käyttöönotto merkitsee pankeille strategista haastetta, johon liittyy luonno-

lisesti myös suuria riskejä. Operatiivisesti kotimaiset pankit olivat valmistautuneet hyvin euron tuloon, eikä siirtyminen EMUn kolmanteen vaiheeseen tuottanut mainittavia vaikeuksia.

Pankit alkoivat vuoden aikana kehittää vuosi 2000 -valmiuksiaan. Kaikki viittaa siihen, että pankeilla on hyvät edellytykset saavuttaa riittävät vuosi 2000 -valmiudet ennen vuosituhannen vaihdetta.

Osakemarkkinat, sijoitusrahastot ja johdannaismarkkinat

Osakemarkkinat kehittyivät suotuisasti alkuvuonna 1998. Helsingin Pörssin osakemarkkinan nousu oli tuolloin yksi teollisuusmaiden nopeimmista. Tämä oli osittain Helsingin Pörssiä hallinneen Nokian osakkeiden ansiota – Nokian osuus pörssin markkina-arvosta on noin puolet. Kotimaahan keskittyneiden yritysten kurssikehitys oli vaihtelevaa. Ulkomaisien sijoittajien kiinnostus suomalaisia osakkeita kohtaan oli suuri, ja pörssin vaihto kasvoi huomattavasti. Pörssilistalle tuli useita uusia yrityksiä. Vuoden lopulla hallintarekisterissä oli ulkomaisia omistajia noin 53 % markkina-arvolla mitattuna.

Lokakuussa tehtiin pörssissä listaukselliset muutokset. Sen mukaan pörssilista muuttui nimeltään päälislistaksi. OTC- ja meklarilista yhdistettiin ja nimettiin I-listaksi. Lisäksi tulivat uusina listoina NM-lista ja prelista. I-listalla (Investors' list) on keskisuuria, asemansa vakiinnuttaneita yhtiöitä, joiden markkina-arvo on vähintään 20 milj. markkaa. NM-listalla (New Market list) on kasvuvaiheessa olevia innovatiivisia, kansainvälisesti suuntautuneita pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joiden markkina-arvo on vähintään 10 milj. markkaa. Prelistalla ovat pörssin muille listoille menoa suunnittelevat yhtiöt.

Kansainvälisten osake- ja joukkovelkakirjamarkkinoiden loppukesästä ja alkusyksystä lisääntynyt epävarmuus heijastui myös Suomen arvopaperimarkkinoille. Osakemarkkinat kääntyivät voimakkaaseen laskuun, ja pitkät korot alenivat kuten muissakin EMU-maissa. Lokakuun jälkeen osakemarkkinat kuitenkin toipuivat selvästi. Sijoittajat eivät missään vaiheessa vetäytyneet paniikinomaisesti Suomen markkinoilta.

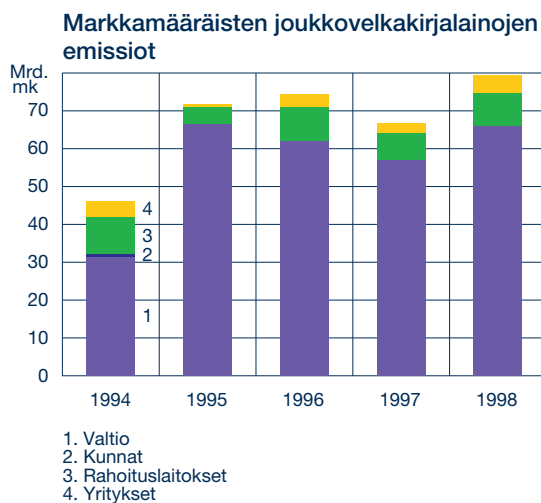
Suunnitellut valtionyhtiöiden – Soneran ja Fortumin – osakemyynnit toteutettiin syksyn kuluessa. Fortumin myyntiä tosin jouduttiin lykkäämään pari kuukautta epävarman markkinatilanteen vuoksi.

Suomen Pankki osallistui Kansainvälisen valuuttarahaston koordinoimaan kyselyyn arvopaperisijoituksista vuoden 1997 lopulla. Kyselyn mukaan suomalaisten sijoitukset ulkomaisiin arvopapereihin olivat vuoden 1997 lopussa noin 63 mrd. markkaa. Vastaavat sijoitukset olivat maksutasetilaston mukaan noin 84 mrd. markkaa vuoden 1998 lopussa. Yli puolet sijoituksista oli kyselyn mukaan tehty Ison-Britannian, Ruotsin, Yhdysvaltojen ja Saksan markkinoille. Aasiaan tehtyjen sijoitusten kokonaismäärä oli vajaat 3 mrd. markkaa; tästä Japanin osuus oli kaksi kolmasosaa. Venäjälle ja Baltian maihin tehtyjen sijoitusten arvo oli vain runsaat 100 milj. markkaa.

Kansainväliset arvopaperisijoitukset on kyselyn mukaan tehty varsin keskittyneesti. Rahoituslaitokset tekivät noin 90 % kaikista sijoituksista. Pankkien sijoitukset olivat noin 8 mrd. ja muiden rahoituslaitosten sijoitukset yhteensä 48 mrd. markkaa; muista rahoituslaitoksista kansainvälisiä sijoituksia tekivät lähinnä vakuutuslaitokset ja muutamat erityisrahoituslaitokset.

Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen kasvu jatkui alkuvuonna tasaisena. Poikkeuksena olivat lyhyen koron rahastot, joiden lievästi negatiiviset nettomerkinnot saattoivat

Kuvio 25.

johtua mm. kuntasektorin rahoitusaseman heikkenemisestä. Sijoitusrahastot eivät juuri kärsineet loppukesän levottomuudesta, vaan sijoitukset niihin lisääntyivät syksyn kuluessa, joskin aiempaa hitaammin. Rahastosijoittamisessa siirryttiin kuitenkin Suomessakin osakerahastoista pitkiin korkorahastoihin. Kansainväliset rahastot kasvoivat nopeasti.

Työeläkeyhtiöt lisäsivät edelleen sijoituksiaan valtionobligaatioihin. Myös kansainvälisiä sijoituksia lisättiin. Sen sijaan takaisinlainauksen ja sijoituslainojen kysyntä oli edelleen heikkoa. Osakesijoituksia eläkeyhtiöt lisäsivät varovasti.

Korkojohdannaisten kauppa supistui. Korkojohdannaisten selvitysvolyymit Helsingin Pörssissä vähenivät voimakkaasti useiden markkinaosapuolten siirryttyä käyttämään ulkomaisia markkinoita. Lyhyiden korkojohdannaisten kaupan supistumiseen lienee osaltaan vaikuttanut valmistautuminen heliborkorkojen poistumiseen vuoden 1999 alusta. Selvitettyjen valtion viitelainatermiinien lukumäärä väheni alle puoleen vuoden 1997 vastaavasta määrästä, vaikka vaihto oli alku-

syksyn levottomuuden aikana selvästi vilkkaampaa kuin kesällä.

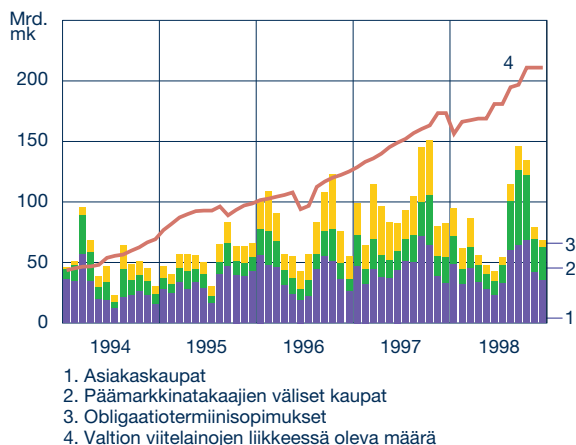
Yhä useammat joukkovelkakirjaemissiot toteutettiin arvo-osuuksina 1998. Valtioneuvosto päätti valtion markkamääräisen arvo-osuusmuotoisen velkakannan muuttamisesta euromääräiseksi vuoden 1999 alusta.

Valtiontalouden alijäämän pienemisen myötä valtion velanottotarve väheni edelleen vuonna 1998. Viitelainojen hallitsemat valtion joukkovelkakirjaemissiot kasvoivat 15,7 % (kuvio 25). Emissioiden rakenne muuttui hieman edellisvuotisista. Valtion tuotto-obligaatiot kävivät huonosti kaupaksi, ja niiden kanta supistui kolmanneksen. Myös valtion velkasitoumukset vähenivät. Viitelainat olivat ainoa valtion lainaerä, jonka kanta vielä kasvoi (kuvio 26). Valuuttalainoja maksettiin nettomääräisesti takaisin vajaat 8 mrd. markkaa.

Yritysten emissiot lisääntyivät edellisvuotisiin verrattuna. Yksityisen sektorin joukkovelkakirjalainakanta pysyi ennallaan vuoden 1998 aikana.

Kuvio 26.

Valtion viitelainat

Rahoitusvalvonta ja -lainsäädäntö

Eduskunta hyväksyi lain Suomen Pankista maaliskuussa (lähemmin s. 65).

Suomen Pankki lopetti 3 ja 5 vuoden viitekorkojen noteerauksen vuoden 1998 päättyessä. Samoin peruskoron määräytymisperuste muutettiin markkinasidonnaiseksi. Vuoden 1999 alusta peruskorko määrätään kahdesti vuodessa valtiovarainministeriössä kahdentoista kuukauden euriborkoron perusteella. Vuoden lopussa Suomen Pankki lakasi noteeraamasta heliborkorkoja, joiden laskeminen muuttumattomin periaattein oli jo toukokuussa siirtynyt Suomen Pankkiyhdistykselle. Heliborkorkojen tilalle tulivat vuoden 1999 alussa euriborkorot.

Kertomusvuonna tuli voimaan monta luottolaitoksia ja sijoituspalveluyrityksiä koskevaa lainmuutosta. Vuoden 1998 alussa tuli voimaan uusi talletussuojajärjestelmä. Uuden lain mukaan talletukset ovat täysin suojattuja 150 000 markkaan asti. Suoja on tallettaja- ja pankkikohtainen siten, että yhden tallettajan talletukset yhdessä pankissa tai

pankkiryhmässä on suojattu 150 000 markkaan asti. Talletusten lukumäärää eri pankeissa ei ole rajattu. Vuoden 1997 lopun talletusten perusteella arvioiden suoja kattaa yleisötalletuksista markkamääräisesti 68 %.

Talletussuojan rajaamista koskevaa lainmuutosta voidaan pitää myös merkittävänä periaatteellisena uudistuksena, sillä se selkeytti osaltaan pankkisektorin valvontaa ja vastuunkantoa koskevia kysymyksiä. Talletussuojan rajaaminen lisää osaltaan paitsi omistajien ja markkinoiden myös tallettajien vastuuta pankkien taloudellisen tilan seurannassa.

Samaan suuntaan vaikuttaa eduskunnan vuonna 1993 pankkikriisin yhteydessä antaman pankkitukiponnen kumoaminen vuoden lopulla. Pankkitukiponnen avulla vakuutettiin rahoitusmarkkinoille, että valtiovalta turvaisi pankkien sitoumukset kaikissa olosuhteissa. Näiden muutosten jälkeen suomalainen talletussuojajärjestelmä on myös entistä yhtenäisempi muiden EU-maiden talletussuojasäädösten kanssa.

Luottojen leimavero poistettiin 29. huhtikuuta, jolloin hallitus antoi eduskunnalle

esityksen laiksi leimaverolain eräiden säännösten kumoamisesta. Eduskunnan hyväksyttyä lainmuutoksen tasavallan presidentti vahvisti sen 18. kesäkuuta. Huhtikuun 29. päivän jälkeen lainansa nostaneille palautettiin heidän maksamansa leimavero hakemuksesta. Sama koski myös kiinnityshakemusten ja saamistodisteiden veroa.

Leimaveron poistamisajankohtaan vaikutti EMUn kolmannen vaiheen alkaminen vuoden 1999 alussa, jolloin leimavero olisi heikentänyt suomalaisten pankkien kilpailukykyä muihin euroalueen pankkeihin nähden. Uudistuksen lykkääminen myöhäisempään ajankohtaan olisi puolestaan saattanut tilapäisesti vähentää lainojen kysyntää, kun joka tapauksessa viimeistään vuodenvaihteessa tehtäväksi odotettu uudistus olisi tullut ajallisesti lähemmäksi. Leimaveron poistaminen aiheutti jonkin verran luottojen uusimista.

Piensijoittajia suojaavaa korvausrahaa koskeva laki tuli voimaan syyskuun alussa. Rahasto takaa erän rajoituksin piensijoittajien saamia rahaston jäsenyryksiltä. Korvausrahaan varat kerätään kannatusmaksuina jäsenyryksiltä, joita ovat sijoituspalveluyritykset ja sijoituspalveluja tarjoavat luottolaitokset. Jäsenyryys rahastossa on pakollinen.

Rahamarkkinoiden kaupankäyntiä koskevia sopimuksia uusittiin. Suomen Pankin ja Suomen Pankkiyhdistyksen välisissä neuvotteluissa luotiin uusi runkosopimus, joka koskee sopimusosapuolten välistä tukku-kauppaa rahamarkkinoilla ja mahdollisesti muilla markkinoilla. Uusi sopimus ei sisällä markkinatarkastusvelvoitteita.

Suomen Pankki osallistui valtiovarainministeriön vetämän arvo-osuuslainsäädäntötyöryhmän työskentelyyn. Työryhmä valmis-

teli hallituksen esityksen arvo-osuusjärjestelmälain muuttamisesta siten, että laissa otetaan huomioon arvopaperikeskusten kansainvälisten yhteyksien perustaminen ja näiden yhteyksien kautta arvo-osuusjärjestelmään liitettävien arvopapereiden käsittely Suomessa. Samassa yhteydessä lakiin otettiin määräykset toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen muunnettaessa arvo-osuusjärjestelmään liitettyjä markkamääräisiä joukkovelkakirjalainoja ja niihin rinnastettavia velallisten sitoumuksia euromääräisiksi. Lain muutos tuli voimaan vuoden 1999 alusta.

Rahoitusmarkkinoita koskevia, vireillä olleita keskeisiä direktiiviehdotuksia olivat mm. sijoitusrahastodirektiivin muutos, jonka tavoitteena on uudistaa suurelta osin vanhentunutta sijoitusrahastodirektiiviä. Sijoitusrahastodirektiiviä oli yritetty saada muutetuksi jo aiemmin, mutta silloin hanke kariutui jäsenvaltioiden erimielisyyksiin muutoksen laajuudesta. Vireillä oli myös yritysostotarjouksista annettu direktiiviehdotus.

Suomen Pankki osallistui korkotulojen vähimmäisverotusta koskevan direktiiviehdotuksen kotimaiseen käsittelyyn. Direktiivillä pyritään turvaamaan säästöistä saatavien korkotulojen tosiasiallinen vähimmäisverotus EU:n alueella määrittelemällä niille vähintään 20 prosentin lähdevero tai vaihtoehtoisesti ns. ilmoitusvelvollisuus.

Uusi vakuutusvalvontavirasto aloittaa toimintansa kevään 1999 kuluessa. Virasto jää edelleen sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan. Suomen Pankille ja Rahoitustarkastukselle on esitetty edustajaa viraston johtokuntaan. Rahoitustarkastuksen edustajaksi tulee sen johtaja. Valvontavirastojen edellytetään olevan läheisessä yhteistyössä keskenään.

Maksujärjestelmät

Suomen Pankki vastaa osaltaan maksujärjestelmien vakaasta, luotettavasta ja tehokkaasta toiminnasta. Maksujärjestelmien kehittämisen tavoitteena on näiden järjestelmien turvallisuuden, häiriöttömyyden ja tehokkuuden parantaminen. Häiriöiden ja niiden leviämisen ennalta ehkäisemiseksi Suomen Pankki osallistuu rahoitussektorin maksujärjestelmäriskien hallinnan kehittämiseen. Maksujärjestelmien yleisvalvonnan avulla Suomen Pankki pyrkii varmistamaan, että järjestelmiin liittyvät riskit pysyvät hyväksyttävällä tasolla. Keskuspankin tehtävänä on valvoa maksujärjestelmiä kokonaisuutena. Yksittäisten luottolaitosten ja niiden maksujärjestelmäriskien valvonta kuuluu Rahoitustarkastuksen tehtäväkenttään.

Suomen Pankki tarjoaa myös palveluja pankkien ja selvityskeskusten katteensiirtojen ja yksittäisten maksujen nopeaa ja turvallista suorittamista varten keskuspankkirahalla.

Vuoden 1998 aikana jatkettiin työtä Suomen Pankin sekkitilijärjestelmän saattamiseksi vastaamaan EMUn kolmannen vaiheen vaatimuksia. Eurooppalainen yhteistyö jatkui tiiviinä ensin Euroopan rahapoliittisen instituutin ja kesäkuun alusta lähtien Euroopan keskuspankkijärjestelmän työryhmissä.

Maksujärjestelmien tekninen kehitys ja uusien maksutapojen ja -välineiden kehitty-

minen muokkaavat jatkuvasti keskuspankin toimintaympäristöä. Suomen Pankki seurasi elektronisen rahan käytön ja sääntelyn edistymistä ja osallistui sääntelystä käytävään keskusteluun sekä Suomessa että EU:n piirissä. Erityinen haaste myös maksujärjestelmissä on valmistautuminen ja varautuminen vuosituhanen vaihteeseen ja siihen liittyviin mahdollisiin ongelmiin.

Maksu- ja selvitysjärjestelmien yleisvalvonta

Suomen Pankin tehtävänä on maksujärjestelmien yleisvalvonta. Rahoitusmarkkinoiden yhden sektorin tai osapuolen ongelmat voivat maksujärjestelmien kautta levitä nopeasti koko järjestelmään ja heikentää merkittävästi rahoitusmarkkinoiden toimivuutta. Vaarana on myös riskien ja ongelmien siirtyminen maasta toiseen kansainvälisten maksujärjestelmien kautta. Tällaisia mahdollisesti kokonaisjärjestelmiä lomaannuttavia riskejä kutsutaan systeemiriskeiksi. Systeemirisien vähentämiseksi Suomen Pankki yhdessä Rahoitustarkastuksen kanssa pyrkii valvonnalla ja kehittämistyöllä parantamaan maksujärjestelmien turvallisuutta ja moitteetonta toimintaa luomalla erityisesti riskien leviämistä rajoittavia esteitä.

Pankkienvälinen vastapuoliriski syntyy, mikäli maksunsaajapankki ottaa vastuun maksusta ja hyvittää maksunsaajan tiliä ennen kuin kate on lopullisesti siirretty pankkien välillä. Huomattavan suuri vastapuoliriski liittyy valuuttakauppojen selvitykseen. Suurista vastapuoliriskeistä aiheutuvan systeimiriskin johdosta useiden maiden keskuspankit ovat edellyttäneet, että pankit pienentävät valuuttakauppojen selvitykseen liittyviä riskejä. Riskejä voidaan jo tällä hetkellä merkittävästi vähentää kehittämällä back office -prosesseja eli sovittujen kauppojen toteuttamista ja seurantaa. Myös kansainväliset suositukset täyttävät nettoutusjärjestelmät vähentävät riskejä. Suunnitelmien mukaan vuonna 2000 aloittaa toimintansa CLS-pankki (Continuous Linked Settlement), joka tarjoaa PVP-pohjaista (payment versus payment eli maksu maksua vastaan) palvelua. PVP-pohjaisessa selvityksessä vastapuolten varojen siirto tapahtuu samanaikaisesti, joten selvitysriskit voidaan hyvin pitkälle poistaa.

Suomen Pankin ja Rahoitustarkastuksen vuonna 1995 aloittamaa yhteistä maksujärjestelmien valvonnan kehittämisprojektia (MAJAVA) jatkettiin vuonna 1998. Valvontafilosofian kehittämisen tuloksena julkaistiin keväällä teos (ks. liite Suomen Pankin julkaisut), jonka tuloksia on käytetty hyväksi sekä tarkastuksissa että tiedottamisessa.

Euroopan unionin keskuspankkien erityisenä yleisvalvontakohteena olleet nettoperiaatteella toimivat suurten maksujen järjestelmät. Myös EKPJ kehittää yleisvalvonnan sisältöä ja täsmentää työnjakoa kansallisten viranomaisten kanssa. EU:n keskuspankit arvioivat vuonna 1998, miten alueen kansalliset suurten maksujen nettoutusjärjestelmät täyttävät niille asetettavat kriteerit. Näistä keskeisimmät ovat ns. Lamfalussin kriteerit, jotka koskevat järjestelmien laillista pitävyyttä, avoimuutta, riskienhallintaa, toiminnan häi-

riöttömyyttä sekä poikkeustilanteiden hallintaa. Suomessa arvioinnin kohteena oli pankkienvälinen pikasiirtoja ja sekkejä käsittelevä järjestelmä eli ns. POPS-järjestelmä. Arvioinnin lopputulokset olivat myönteiset, eli POPS- ja muut suuria maksuja käsittelevät järjestelmät EU:n alueella täyttivät vaaditut kriteerit.

Euron käyttöönnottoon vuodenvaihteessa liittyi monia riskejä, kun hyvin suureen määrään järjestelmiä tehtiin muutoksia tiukkaa aikataulua noudattaen. Vuodenvaihteen tilanteen hallitsemiseksi pankkien ja selvitysyhtiöiden kanssa perustettiin erityinen organisaatio seurantaa ja poikkeustilanteita varten. Siirtyminen euroon onnistui Suomessa hyvin maksujärjestelmien osalta.

Vuosi 2000 aiheuttaa muutoksia moniin tietojärjestelmiin. Muutosten toteuttaminen maksujärjestelmiin ajoissa on tärkeää, jotta riittävän testauksen kautta voidaan varmistaa järjestelmien toiminta myös vuonna 2000. Koska muutos edellyttää eri rahoitusmarkkinaosapuolten yhteistyötä, Suomen Pankki järjesti yhdessä Rahoitustarkastuksen kanssa kesäkuussa laajan informaatioseminaarin ja lokakuussa skenaariopäivän aiheesta. Alkuvuodesta 1999 aloitetaan laajat rahoitussektorin tietojärjestelmien yhteistestaukset, joilla pyritään varmistamaan järjestelmien toimivuus vuonna 2000.

Maksujärjestelmäpalveluiden tarjonta ja sekkitilijärjestelmän kehittäminen

Suomen Pankin sekkitilijärjestelmä on reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä RTGS (Real-Time Gross Settlement -järjestelmä). Siinä maksut suoritetaan ajantasaisesti bruttoperiaatteella eli yksitellen. Suomen Pankki otti järjestelmän käyttöön jo vuonna 1991.

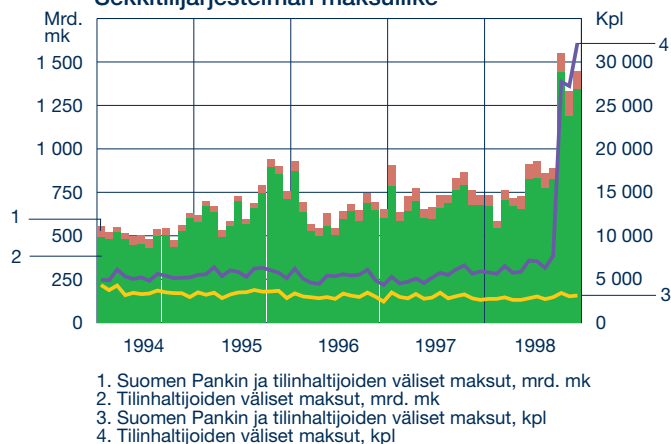

**Suomen Pankin
tehtävänä on
maksujärjestelmien
yleisvalvonta.**

Kuvio 27.

Sekkitilijärjestelmän maksuliike

Se oli ensimmäisiä RTGS-järjestelmiä Euroopassa. Suomen Pankki edistää maksuliikenteen sujuvuutta mm. myöntämällä sekkitilijärjestelmän osapuolille vakuudellista, korotonta päivänsisäistä luottoa.

Vuoden 1998 aikana sekkitilijärjestelmän tapahtumamäärät lisääntyivät huomattavasti. Vuoden kolmen viimeisen kuukauden aikana sekkitilijärjestelmässä välitettiin keskimäärin 1 500 maksua päivässä. Yhteisarvoltaan päivittäiset maksut olivat noin 70 mrd. markkaa, mikä on noin 10 % Suomen vuotuisesta bruttokansantuotteesta. Tänä aikana maksujen lukumäärä lähes nelinkertaistui ja markkamäärä kaksinkertaistui verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohdan lukuihin. Muutos johtui siitä, että Suomessa siirryttiin lokakuun alussa ns. loromaksujen RTGS-käsittelyyn. Loromaksut ovat markkamääräisiä ulkomaanmaksuja Suomessa ja ulkomailla asuvan tai kahden ulkomailla asuvan välillä. Aikaisemmin loromaksut oli välitetty bilateraalisesti pankkien kesken ja vain nettokatteet oli suoritettu RTGS-järjestelmässä päivittäin. Vuoden alussa suurin joukko sekkitilijärjestelmässä selvitetystä maksuista liittyi arvopaperikauppaan: kappalemäärästä lähes 30 % ja arvosta lähes 40 %.

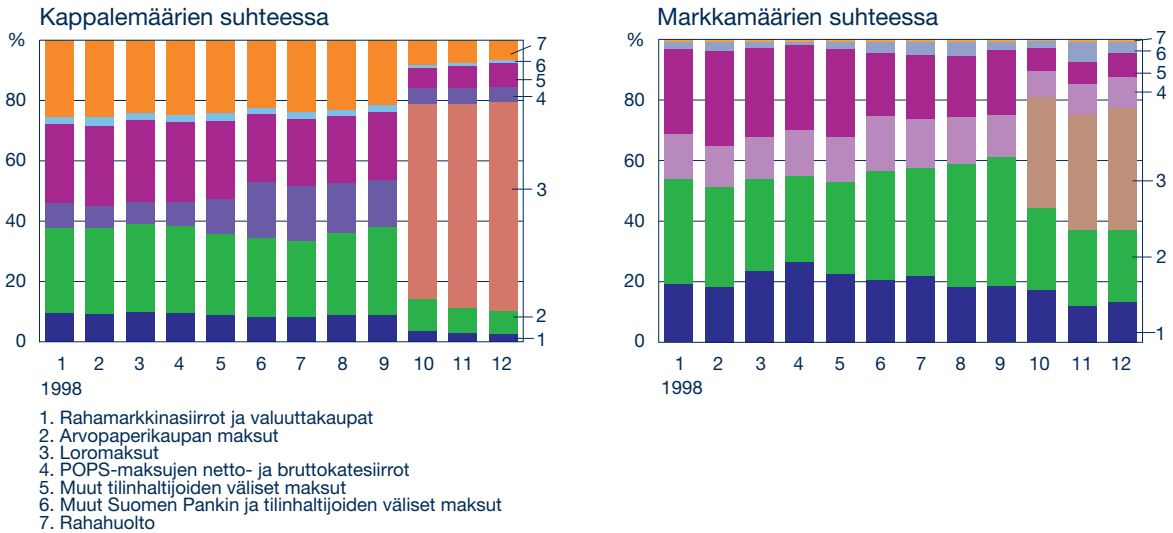
Vuoden lopussa loromaksujen osuus oli suurin eli kappalemäärästä 67 % ja arvosta 37 % (kuviot 27 ja 28).

Tilinhaltijat voivat kytkeytyä sekkitilijärjestelmään Suomen Pankin toimittamaa tilinhaltijasovellusta tai sen kanssa yhteensopivaa liittämösovellusta käyttäen. Vuonna 1998 sekkitilijärjestelmään tehtiin suuria muutoksia, kun sekä tilinhaltija- että sekkitilisovelluksesta otettiin käyttöön uusi EMU-piirteillä varustettu ohjelmaversio. Uutena piirteenä tuli myös SWIFT-liittymä. Se otettiin käyttöön loromaksuissa, mutta sitä voidaan käyttää myös muissa maksuissa. Vuoden 1999 alusta SWIFT-liittymää käytetään TARGET-maksujen välittämiseksi. Liittymän välityksellä tilinhaltijat voivat saada myös SWIFTin määrittelyn mukaisen tiliotteen, mikä vähentää tilinhaltijoiden manuaalista työtä niiden täsmäyttäessä tilitapahtumia omiin järjestelmiinsä.

Tilinhaltijasovelluksen päivityksessä versiossa on niin ikään uutena piirteenä Suomen Pankin liittymän lisäksi toinen sanomapohjainen liittymä, joka mahdollistaa automaattisten liittymien rakentamisen tilinhaltijasovelluksen ja tilinhaltijan omien sisäisten järjestelmien välille.

Kuvio 28.

Sekkitilijärjestelmän maksuliike tapahtumatyypeittäin 1998

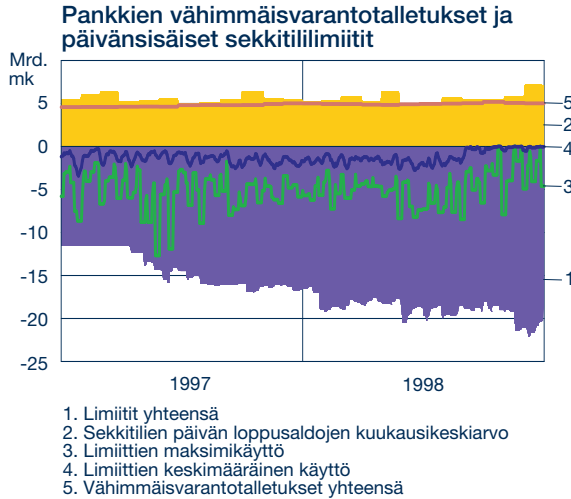
Uuden sekkitilisovelluksen myötä sekkitilijärjestelmä sai ensimmäiset ns. hybridipiirteensä, joiden mukaisesti katteensierrossa hyödynnetään sekä brutto- että nettoperiaatetta. Keskeisin uusi ominaisuus on maksujen jonotusjärjestelmä, jossa voidaan myös nettouttaa maksuja. Mikäli tilinhaltijalla ei ole riittävästi käyttövaroja tapahtuman suorittamiseksi, tapahtumaa ei palauteta lähettäjälle, vaan se jää jonoon. Jonottavat maksut käsitellään saapumisjärjestyksessä tilinhaltijan antaman tapahtumakohtaisen järjestyksen ja aikaisimman kirjausajankohdan mukaan. Jonottavien tapahtumien yhteiskirjaukset vähentävät järjestelmän likviditeetin tarvetta ja purkavat mahdollisia lukitustilanteita (gridlock). Lukitustilanteessa maksujen välitys on pysähtynyt riittävästä kokonaislikviditeetistä huolimatta, koska likviditeetti on jakautunut epätasaisesti pankkien kesken. Jonotusmahdollisuutta on käytetty suhteellisen vähän, koska pankkien likviditeettitilanne on ollut hyvä.

Tulevaisuudessa pankkien käytössä oleva likviditeetti muodostuu yhä tärkeämmäksi

resurssiksi, kun maksujärjestelmien käsitteilyn nopeuden vaatimus ja erittäin suurten yksittäisten maksujen osuus kasvavat. Keskeinen likviditeetin lähde on pankkien päivänsäinen sekkitililuotto. Päivänsisäisen luoton vakuuksien hallinta tuli joustavammaksi, kun vuoden 1998 aikana otettiin käyttöön yhteistyössä suunniteltu, Suomen Arvopaperikeskukseen rakennettu automaattinen vakuushallintajärjestelmä. Vakuudet pidetään arvopaperikeskuksessa vakuushallintatileillä, joiden sisältöä pankit voivat päivän aikana muuttaa esimerkiksi arvopaperikauppojen kautta. Järjestelmä valvoo, että vakuushallintatilien vakuusarvo jatkuvasti ylittää asetetun vakuusvaatimuksen. Vuodenvaihteeseen mennessä kaikki pankit ottivat käyttöön uuden vakuusjärjestelmän.

Keskuspankkiluoton vakuutena käytettävien arvopaperien joukko laajeni talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen alusta käsittämään myös EKPJ:n hyväksymät ulkomaiset vakuudet. Suomen Pankki on lisäksi tehnyt periaatepäätöksen hyväksyä euroalueen ulko-

Kuvio 29.

puolisen valuuttamääräisen vakuusmateriaalin tietyin rajoituksin sekkitilin päivänsisäisen luoton vakuudeksi. Ulkomaisten vakuuksien käytön mahdollistamiseksi EU-alueen keskuspankit ovat sopineet ns. kirjeenvaihtajakeskuspankkikäytännöstä. Siinä keskuspankit tarjoavat toisilleen säilytyspalveluja, ja toisessa maassa säilytyksessä olevia arvopapereita voidaan käyttää luottoa myöntävässä keskuspankissa vakuuksina. Tulevaisuudessa tämä suhteellisen hidas ja puoliksi manuaalinen käytäntö korvataan Euroopan arvopaperikeskusten keskinäisellä verkostolla.

Vuoden 1998 lopussa pankkien likviditeettitilanne oli hyvä. Pankit korottivat hie-man sekkitililimiittejään vuoden 1998 aikana niin, että niiden yhteenlaskettu arvo oli vuoden lopussa noin 20 mrd. markkaa. Limiittien keskimääräinen käyttöaste pysyi alhaisena (kuvio 29). Pankit varasivat ennen vuodenvaihdetta myös varoja ja vakuuksia EMUn kolmannen vaiheen aloitukseen liittyviä mahdollisia likviditeetin vaihteluja varten.

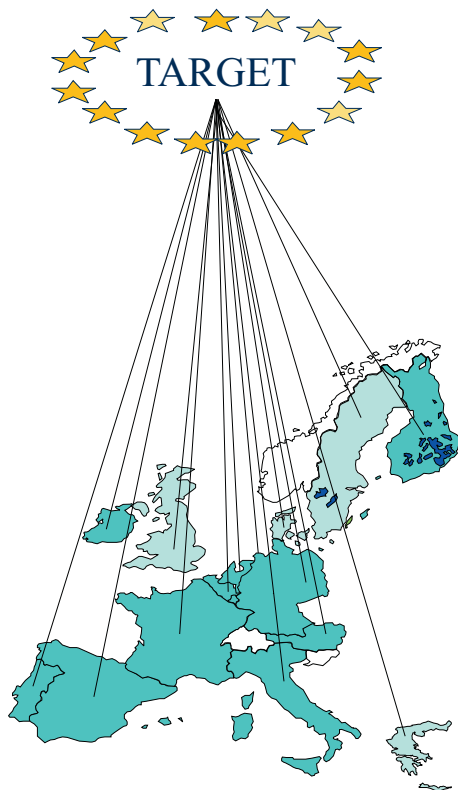
TARGETin toiminta alkaa

Vuoden 1999 alusta lähtien Suomen Pankin sekkitilijärjestelmä on osa Euroopan laajuisesta TARGET-järjestelmästä. TARGET-järjestelmä (Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer) yhdistää Euroopan unionin viidentoista jäsenmaan kansalliset RTGS-maksujärjestelmät ja Euroopan keskuspankin maksumekanismiin toisiinsa koko EU:n kattavaksi yhtenäiseksi maksuverkoksi (kuvio 30). Suomen Pankin TARGET-projekti käynnistettiin vuonna 1996. Vuoden 1997 aikana aloitettiin järjestelmän toteuttaminen ja ensimmäinen testausvaihe suomalaisten pankkien kanssa. Vuoden 1998 alkupuolella aloitettiin testit TARGETiin osallistuvien keskuspankkien välillä, ja koko järjestelmän simulointi alkoi kesäkuussa ja jatkui lähes vuoden loppuun.

TARGET-järjestelmä on auki viikonloppuja sekä joului- ja uudenvuodenpäivä lukuun ottamatta kaikkina päivinä klo 8.00–19.00. Suomen Pankin sekkitilijärjestelmän aukioloajat noudattavat TARGETin aukioloaikoja vuoden 1999 alusta alkaen. Sekkitilijärjestelmässä ja TARGETissa välitetään

Kuvio 30.

**TARGET-Trans-European Automated
Real-time Gross settlement Express Transfer system**

- 11 euroalueen keskuspankkia + Euroopan keskuspankki + 4 muuta EU- keskuspankkia
- yli 5000 tilinhaltijaa kansallisissa RTGS-järjestelmissä
- reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä kaikille euromääräisille tilisiirroille EU:n alueella
- järjestelmä auki 8.00–19.00 Suomen aikaa
- mahdollisuus tavoittaa lähes kaikki EU:n alueella toimivat luottolaitokset

vain euromääräisiä maksuja vuoden 1999 alusta.

TARGETin käyttöönoton myötä sekki-tilijärjestelmään pääsyä ja päivänsisäistä luottoa koskevat ehdot uusittin vastaamaan TARGETin käyttöön liittyviä EKP:n suuntaviivoja. Uudet säännöt ovat voimassa vuoden 1999 alusta. Keskeisimpiä muutoksia säännöissä olivat TARGETin käyttöön ja maksujen lopullisuuteen liittyvät kohdat. Uusien luottoehtojen mukaisesti myös sijoituspalveluyrityksille ja selvitysyhteisöille voi-

daan myöntää päivänsisäistä luottoa, jos erityisehdot täyttyvät.

Muut kotimaiset järjestelmät

Pankit välittävät toisilleen tilisiirtoja, toistuvaissuorituksia, suoraveloituksia, pankki-korttimaksuja ja pankkiautomaattitapahtumia useita kertoja päivässä. Näiden tapahtumien nettokatteet siirretään maksuliikeclearingissä Suomen Pankissa. Kello 15.45 toteutettavan clearingajon rinnalle otettiin pankkienvälisten maksujärjestelmäriskien vä-

hentämiseksi marraskuussa 1998 käyttöön toinen clearingajo, joka suoritetaan aamuisin kello 8.30.

Toukokuussa 1997 suuri osa Suomessa toimivista pankeista otti käyttöön POPS-järjestelmän (pankkien on line -pikasiirrot ja -sekit), joka korvasi aikaisemmin käytössä olleen pikasiirtojen välitysjärjestelmän. Kesäkuusta 1998 alkaen POPS-maksujen katteensiirtotapa riippuu maksun suuruudesta. Mikäli maksu on suurempi kuin pankkien kahdenvälisesti sopima ns. RTGS-rajaa, kate suoritetaan bruttosuorituksena Suomen Pankin sekkitilijärjestelmän kautta. RTGS-rajaa pienemmät maksut nettoutetaan kahdenvälisesti pankkien kesken siten, että kunkin pankin nettovelka tai -saaminen toista osapuolta kohtaan päivittyy jatkuvasti päivän aikana välitettyjen tapahtumien perusteella. Pankkien kahdenvälisesti sopiman maksujärjestelmäriskkejä vähentävän POPS-nettovelkallimitin täytyessä pankit suorittavat katteensiirron Suomen Pankin sekkitilijärjestelmässä. Päivän päätteeksi toteutetaan katteensiirrot, joilla kahdenväliset velat nollataan.

Lokakuussa 1998 lopetettiin loromaksujen nettoselvitys eli ns. loroclearing. Siirtymisestä loromaksujen RTGS-käsittelyyn sovittiin näihin maksuihin liittyvien riskien hallitsemiseksi. Loromaksut ovat arvoltaan suuria, joten hyvitys asiakkaiden tileille ennen nettokatteen saapumista aiheutti pankeille huomattavia päivänvälisiä vastapuoliriskejä. Pankit välittävät pienet, alle 50 000 markan arvoiset loromaksut pankkienvälisessä maksujärjestelmässä (PMJ), jolloin niiden kate siirtyy maksuliikeclearingissä.

Arvopaperikauppa ja sen maksuliike muuttuvat huomattavasti EMUn kolmannen vaiheen yhtenäistäessä markkinoita. Arvopaperikeskuksen taatusta nettoselvityksestä luovuttiin kesäkuussa 1998 likviditeetti-resurssien säästämiseksi. Nettoutustavan vuok-

si arvopaperikeskuksen tilille sitoutui paljon pankkien likviditeettiä, joka nyt vapautui kauppakohtaisiin katteensiirtoihin. Rahamarkkinainstrumenttien selvitys tapahtuu nyt täysin bruttoperiaatteella; sen sijaan osakekaupan maksujen selvitys toimii edelleen nettoperiaatteella.

Lainsäädännön kehittäminen

Maksujärjestelmiin liittyvää lainsäädäntöä on kehitetty voimakkaasti, kun Euroopan unionin direktiivejä on pantu täytäntöön kotimaisessa lainsäädännössä.

Vuonna 1998 Suomen Pankki osallistui oikeusministeriön johtaman, tilisiirtolakia valmistelleen työryhmän työskentelyyn. Tilisiirtolaki perustuu tilisiirtodirektiiviin, ja siinä määritellään mm. maksujen maksimitoimitusajat ja osapuolten vastuut.

EU:n komissiossa hyväksyttiin kesällä direktiivi selvityksen lopullisuudesta maksujärjestelmissä ja arvopapereiden selvitysjärjestelmissä sekä vakuuksien pysyvyydestä. Varsinkin kansainvälisen maksuliikkeen kannalta on tärkeätä saada yhtenevät maksujen lopullisuusmääräykset kunkin maan lainsäädäntöön. Suomen Pankki on ollut mukana oikeusministeriön asettamassa työryhmässä, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus direktiivin täytäntöönpanon edellyttämäksi lainsäädännöksi. Ensi vaiheessa valmisteltiin ehdotus eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan ehdoista annetun lain (nettoutuslaki) muuttamiseksi siten, että lain soveltamisala laajennettiin koskemaan myös keskuspankin tai muun selvitysyhteisön maksujärjestelmässä tehtäviä maksusuorituksia. Samassa yhteydessä muutettiin myös Suomen Pankista annettua lakia siten, että lakiin lisättiin säännös Suomen Pankille sen lakisäätteisiä tehtäviä varten annettujen vakuuksien reali-

soinnista osapuolen maksukyvyttömyysmenettelyn alkamisesta huolimatta.

Komissiossa on ollut valmisteltavana elektroniseen rahaan liittyvä direktiivi. Suomen Pankki on osallistunut sen kansainväliseen ja kotimaiseen valmisteluun.

Maksujärjestelmälainsäädäntöä on ryhdytty viime aikoina kehittämään useassa maassa. Olemassa olevat käytännöt on haluttu saattaa lainsäädännön piiriin, maksujärjestelmien riskienhallintaa ja valvontaa on kehitetty ja keskuspankin roolia ja tehtäviä on täsmennetty. Suomessa tehtävän kehittämistyön tueksi Suomen Pankissa käynnistettiin loppuvuodesta 1998 laaja selvitys eri maiden maksujärjestelmälainsäädännöstä.

Yhteistyö pankkien kanssa

Toimivien yhteistyömuotojen merkitys korostui vuonna 1998, kun EMU-valmisteluihin ja muuhun kehittämistyöhön liittyvä koordinoititarve kasvoi.

Pankkien kanssa perustetut yhteistyöfoorumit, maksujärjestelmien ohjausryhmä (MJO) ja maksujärjestelmien yhteistyöryhmä (MJY), kokoontuivat säännöllisesti EMUun liittyvien asioiden selvittämiseksi. MJY:n alaisuudessa toimi lisäksi erilaisia asiakohdaisia erityisryhmiä. Sekkitalinhaltijoista koostuva käyttäjätoimikunta kokoontui myös säännöllisesti. Loppuvuodesta käynnistettiin keskustelut pankkien kanssa yhteistyöorganisaation kehittämiseksi vastaamaan EMUn kolmannen vaiheen tarpeita.

Tietoliikennejärjestelyjen tehostamiseksi ja turvallisuuden parantamiseksi pankit ja Suomen Pankki selvittivät yhteisen tietoliikenneverkon kehittämismahdollisuuksia.

Marraskuussa 1998 Suomen Pankki järjesti pankeille ja viranomaisille suunnatun kansainvälisen maksujärjestelmäseminaarin, jossa pohdittiin maksujärjestelmien kehitysnäkymiä ja tulevaisuuden haasteita sekä keskuspankkien tehtäviä maksujärjestelmien valvonnassa ja kehittämisessä.

Suomen Pankin sekkitalijärjestelmän tapahtumamäärien kasvun vaikutuksia arvioivien likviditeetin kokeilumallien kehittämistä jatkettiin, ja tutkiakseen likviditeetin tarvetta ja maksujen jonotusta eri maksujärjestelmärakenteissa Suomen Pankki kehitti ns. maksujärjestelmäsimulaattorin. Simulointiin tarvittavat maksutiedot kerättiin yhteistyössä pankkien kanssa. Maksujärjestelmäsimulaattorissa likviditeetin tarvetta ja maksujen jonotusta voidaan tutkia eri pankkirakenteita ja erilaisia maksujenselvitystapoja käyttäen. Lisäksi voidaan arvioida erilaisten optimointikeinojen vaikutuksia järjestelmään. Simulointien tulokset osoittivat, että RTGS-järjestelmät toimivat tehokkaammin likviditeetin ja jonotuksen kannalta kuin nettoperiaatteella toimivat järjestelmät. Samalla likviditeetti- ja riskitasolla maksujen välitys on nopeampaa RTGS-järjestelmissä kuin nettojärjestelmissä. Simulointien tulokset koottiin vuoden lopussa valmistuneeseen julkaisuun (ks. liite Suomen Pankin julkaisuista).

Maksuvälinehuolto

Maksuvälinehuollon ulkoinen toimintaympäristö kehittyi vuonna 1998 pääosin edellisvuotisen suuntaisesti. Yhtäältä ripeänä jatkuneen taloudellisen kasvun vuoksi käteisrahan kysyntä kasvoi edelleen, vaikka käteisen suhteellinen merkitys maksuvälineenä hiukan väheni. Toisaalta liikkeessä olevan käteisen rahamäärän kasvusta huolimatta setelistön kierto Suomen Pankin kautta väheni pankkien rahahuolto-
ratkaisujen vuoksi.

Aiempaan tapaan Suomen Pankki oli tiiviisti mukana eurorahojen liikkeeseenlaskua koskeissa EMU-valmisteluissa (lähemmin s. 66), joissa keskityttiin lähinnä euroseteleiden tuotantojärjestelyihin ja turvatekijöihin sekä kysymykseen euroalueen keskuspankkien velvollisuudesta vaihtaa jäsenmaiden kansallisia seteleitä kiinteään muuntokurssiin 1.1.1999 alkaen. Tämä velvoite otettiin huomioon myös Suomen Pankin maksuvälinehuollossa.

Maksuvälinehuollon sisäisiä toimintoja selkiytettiin kesällä 1998 yhdenmukaistamalla Kuopiossa, Oulussa ja Tampereella toimivien haarakonttorien asema Helsinki-Vantaan ja Turun aluetoimistojen kanssa siten, että haarakonttorit siirrettiin organisatorisesti maksuvälineosaston alaisuuteen.

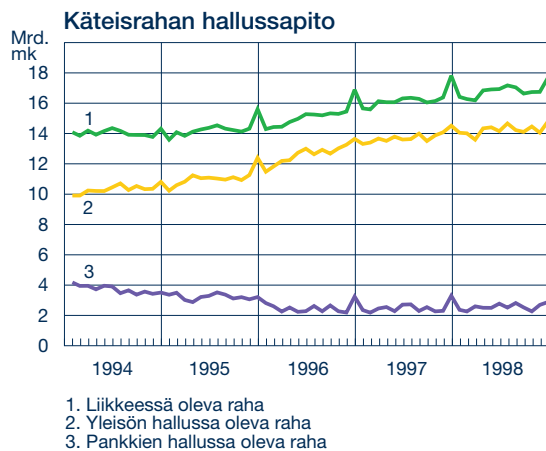
Suomen Pankki myi toukokuussa 1998 omistamistaan Setec Oy:n osakkeista 60 % suomalaiselle sijoittajaryhmälle, koska setelien valmistuksen osuus yhtiön liikevaihdosta oli tuolloin enää alle viidennes. Aikaisemmin yhtiö oli täysin Suomen Pankin omistuksessa.

Käteisrahamäärän kasvusuunta jatkui

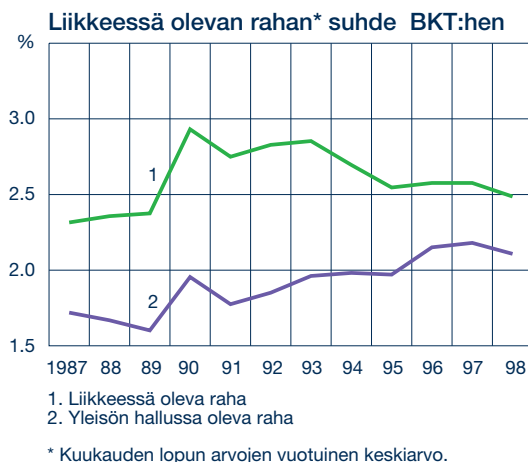
Liikkeessä olevan käteisrahan määrän vuonna 1995 uudelleen käynnistynyt kasvu jatkui vuoden 1998 aikana lähinnä yksityisen kulutuksen kasvun vuoksi. Keskimäärin rahaa oli vuonna 1998 liikkeessä 16.8 mrd. markkaa, kun sitä oli ollut edellisenä vuonna noin 16.2 mrd. markkaa (kuvio 31). Liikkeessä olevan rahan määrä oli koko 1990-luvun alkupuolen pysytellyt talouden laman takia 14 mrd. markan tuntumassa.

Suhteessa bruttokansantuotteeseen liikkeessä olevan käteisrahan määrä vuonna 1998 oli 2.5 % (kuvio 32). Suomessa tämä suhde on jo pitkään ollut Belgian kanssa rahaliitossa olevaa Luxemburgia lukuun ottamatta EU-maiden pienin. Koko EU-alueella suhdeluku on viime vuosina ollut lähes 6 %. Suhdeluvun pienuuteen vaikuttavat lähinnä

Kuvio 31.

Kuvio 32.

Suomen maksujärjestelmän kehittyneisyys, setelistön vähäinen käyttö säästämismuotona sekä ulkomailla olevan setelistön pieni määrä.

Pitkällä aikavälillä liikkeessä olevan käteisrahan suhde bruttokansantuotteeseen on Suomessa maksujärjestelmän kehityksen myötä selvästi pienentynyt, ja 1990-luvun kehityksen perusteella näyttää siltä, että lievä supistumista on odotettavissa myös tulevaisuudessa. Lähivuosina mahdollisesti yleistyvä elektroninen raha syrjäyttäne ainakin aluksi lähinnä vain metallirahojen ja pienten setelien käyttöä maksuvälineenä, joten sen kokonaisvaikutus liikkeessä olevan käteisrahan arvoon jäänee toistaiseksi melko vähäiseksi.

Vuoden 1998 lopussa liikkeessä olevan käteisrahan määrä oli 17 689 milj. markkaa eli 0.7 % edellisvuotista pienempi (liitetaulukko 14). Vuoden lopussa liikkeessä olevan rahan määrää lisäsi joulukuuhun liittyvä normaali kausivaihtelu, jonka on arvioitu olevan nyky-

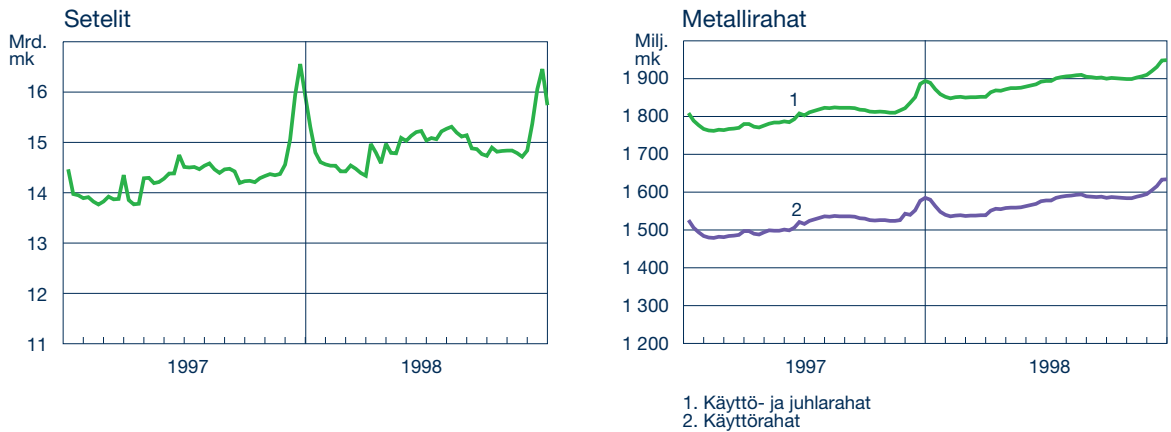
sin noin 1 mrd. markkaa. Liikkeessä olevan setelistön määrä väheni vuoden 1998 aikana 1.2 % ja oli vuoden lopussa 15 740 milj. markkaa (kuvio 33). Liikkeessä olevien metallirahojen määrä kasvoi 2.9 % ja oli vuoden lopussa 1 949 milj. markkaa. Näistä käyttörahoja oli 1 634 milj. markkaa (lisäys 3.1 %) ja juhla-rahoja 315 milj. markkaa (lisäys 2.0 %).

Vuoden 1998 lopussa yleisön hallussa (ml. Automatia Pankkiautomaatit Oy:n käteisautomaatit) oli käteistä rahaa 14 803 milj. markkaa eli 1.9 % enemmän kuin edellisen vuoden lopussa ja pankkien hallussa 2 886 milj. markkaa eli peräti 14.3 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Vuoden 1998 aikana keskimäärin kuitenkin sekä yleisön että pankkien käteisrahan kysyntä kasvoivat edellisvuotisesta, yleisön 3.5 % ja pankkien 2.4 %.

Koko vuonna pankkien hallussa oli keskimäärin 15.2 % liikkeessä olevasta käteisrahasta. Osuus on pienentynyt alle puoleen vuosikymmenen alun lukemista lähinnä pankkien

Kuvio 33.

Liikkeessä olevat rahat

erilaisten rationalisointitoimien vuoksi, mutta pitkällä aikavälillä ja myös kansainvälisesti se on edelleen suurehko, joten sen lievää supistumista voi odottaa myös lähivuosina.

Setelistön kiertonopeus hidastui

Liikkeessä oleva setelistö kiersi Suomen Pankin kautta vuonna 1998 keskimäärin 5.4 kertaa. Edellisenä vuonna vastaava kiertonopeus oli 6.0 oltuaan usean vuoden voimakkaan kasvun jälkeen suurimmillaan 6.7 vuonna 1996. Muissa EU-maissa koko setelistön vuotuinen kiertonopeus on viime vuosina ollut suuruusluokkaa 1–3.

Eri setelilajeista suurin kiertonopeus oli 100 markan setelillä, 7.1. Muiden setelien vastaavat luvut olivat: 1000 mk 0.7, 500 mk 1.7, 50 mk 4.4 ja 20 mk 3.0.

Tilattujen setelien määrä väheni vuonna 1998 ja oli 53.7 mrd. markkaa. Seteleitä tilattiin 544 milj. kappaletta (kuvio 34), mikä oli 9.5 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

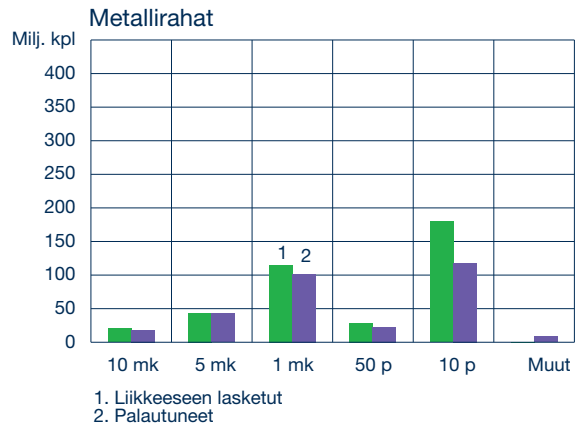
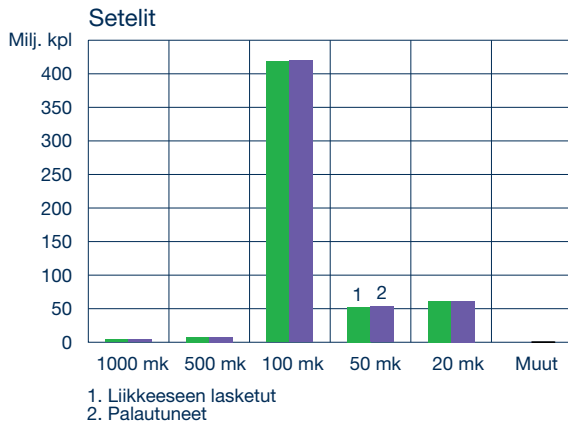
Seteleitä palautettiin 53.9 mrd. markkaa. Se oli 10.5 % vähemmän kuin vuonna 1997, ja palautuksia oli 546 milj. kappaletta. Lakkautettuja seteleitä Suomen Pankki lunasti 6 milj. markalla.

Setelistön kiertonopeuden kasvun taituminen vuonna 1997 aiheutui lähinnä Suomen Pankin saman vuoden alussa käyttöön ottamasta setelien käsittelymaksusta. Se koski kaikkia setelilajeja ja määriteltiin vuodeksi kerrallaan maksuperustelain mukaisesti omakustannushinnan perusteella, mutta vain siltä osin kuin keskimääräinen kiertonopeus oli suurempi kuin kolme. Tuolloin tuon arvon katsottiin riittävän setelistön laadusta ja aitoudesta huolehtimiseen Suomen Pankin viranomaisvelvoitteen mukaisesti.

Vuoden 1998 alusta Suomen Pankki kohdisti käsittelymaksun pelkästään 100 ja 50 markan seteleihin, koska kierron nopeusongelma koski enää vain näitä seteleitä. Samalla pankki päätti ohjausvaikutuksen tehostamiseksi tarkistaa käsittelymaksua puolivuosittain kuluneen puolivuotiskauden sete-

Kuvio 34.

Rahan kierto Suomen Pankin kautta vuonna 1998

likierron perusteella. Vuoden 1998 jälkipuolen käsittelymaksun määrittelyn yhteydessä pankki päätti myös sitoa maksullisen käsittelyn kolmen sijasta neljää suurempaan kiertonopeuteen euron käyttöönottoon asti. Tämä tekee pankeille jonkin verran aiempaa kannattavammaksi kierrättää seteleitä Suomen Pankin kautta, mikä puolestaan kansallisen setelistön käytön loppuvaiheessa parantaa mahdollisuuksia seurata setelistön kunnan kehitystä riittävän tarkoin ja lisää edellytyksiä rahanvaihtoon lyhyessä ajassa.

Näillä perusteilla setelien käsittelymaksu oli vuoden 1998 alkupuoliskolla yksi markka 100 kappaleen setelierältä. Vuoden loppupuoliskolla maksu oli 52 penniä. Käsittelymaksun tuotto oli 6.6 milj. markkaa. Tämä oli 3.6 milj. markkaa vähemmän kuin vuonna 1997. Vähennys johtui paitsi maksun alenemisesta myös suoritteiden määrän vähenemisestä.

Lisäksi Suomen Pankki peri vuonna 1998 rahahuollon tietojenkäsittelyjärjestelmää käyttäviltä pankeilta 4.6 milj. markkaa

järjestelmän käyttö- ja ylläpitokustannuksia. Tämä oli 0.7 milj. markkaa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vähennys johtui rahojen tilaus- ja palautussuoritteiden määrän pientymisestä pankkien rahahuollon keskityessä alueellisiin laskentakeskuksiin.

Seteleiden lajittelukapasiteettia Suomen Pankissa lisättiin hankkimalla vuoden aikana yksi uuden sukupolven lajittelukone. Uudentyyppisillä lajittelukoneilla on mahdollista lajitella myös tulevia euroseteleitä.

Seteleiden väärennökset pysyivät vähäisinä

Kuvankäsittelytekniikan ja kopiokoneiden kehitys on jatkuva haaste keskuspankeille ja setelipainoille. Suomalaisiin seteleihin on lisätty viime vuosinakin aitoustekijöitä, joilla ne on pyritty tekemään entistä turvallisemmiksi väärennösyriä vastaan.

Suomalaisten setelien väärennöksiä tavattiin 323 kappaletta vuonna 1998. Tämä oli

jonkin verran enemmän kuin vuonna 1997. Väärennökset olivat pääasiassa yksittäisiä, mutta myös pieniä väärennöseriä esiintyi.

Suomen Pankki järjesti yhdessä keskusrikospoliisin kanssa 7 koulutusseminaaria väärennösten tunnistamiseksi. Lisäksi pankki toimitti rahaa ammattimaisesti käsitteleville materiaalia seteleiden aitoustekijöistä.

Metallirahavirrat vähenivät

Suomen Pankki laski liikkeeseen käyttösarjan metallirahoja 568 milj. markkaa ja otti vastaan palautuksia 510 milj. markkaa. Liikkeeseen laskettu määrä väheni 207 milj. markkaa ja palautettujen rahojen määrä 212 milj. markkaa edellisvuotisesta. Erityisen paljon eli noin kolmasosan vähenivät 5 ja 1 markan rahojen virrat. Tämä johtui näiden erilaisissa automaateissa käytettävien rahojen kierron rationalisoinnista.

Suomen Pankki peri metallirahan käsittelemysmaksua vuoden 1998 aikana 2.5 milj. markkaa, mikä oli 1.1 milj. markkaa vähemmän kuin vuonna 1997. Maksun tuoton pienenemiseen vaikuttivat hinnan aleneminen ja suoritteiden määrän väheneminen.

Vuoden aikana laskettiin liikkeeseen kaksi juhlarahaa. Alvar Aallon syntymän 100-vuotisjuhlan johdosta laskettiin liikkeeseen hopeinen juhlaraha, jonka nimellisarvo on 100 markkaa. Rahan lyöntimäärä oli 48 000 kappaletta. Suomenlinnan 250-vuotisjuhlan johdosta laskettiin liikkeeseen hopeinen 100 markan juhlaraha, jonka lyöntimäärä oli 33 000 kappaletta.

EU:n neuvoston asetuksen (EC/3603/93) mukaan EU:n jäsenmaan keskuspankillaa saa olla hallussaan enintään 10 % liikkeessä olevasta metallirahasta. Suomen Pankilla oli enimmillään metallirahaa 9.2 % liikkeessä olevasta määrästä 28.2.1998 ja vuoden lopussa 6.4 %.

Valtiovarainministeriö lakkautti metallirahoja vuosien 1994 ja 1998 alussa. Suomen Pankki on velvollinen lunastamaan näitä lakkautettuja rahoja kymmenen vuoden ajan päätöksen voimaantulosta eli vuosien 2003 ja 2007 loppuun asti. Valtiovarainministeriö lakkautti 1.1.1998 metallirahoja 328 milj. markkaa. Tästä 123 milj. markkaa oli vuosina 1964–1993 lyötyjä yhden markan rahoja, 78 milj. markkaa vuosina 1972–1993 lyötyjä viiden markan rahoja ja 127 milj. markkaa vuosina 1967–1985 lyötyjä juhlarahoja. Lakkautettujen metallirahojen liikkeessä oleva määrä oli 427 milj. markkaa 31.12.1998. Tästä käyttörahoja oli 300 milj. markkaa ja juhlarahoja 127 milj. markkaa. Vuoden 1998 aikana Suomen Pankki lunasti lakkautettuja metallirahoja 9 milj. markkaa.

Euron tulo alkaa näkyä

Vuoden 1999 alusta, jolloin euro otettiin käyttöön tilivaluuttana ja euroalueen kansallisista valuutoista tuli euron ilmentymiä, Suomen Pankki alkoi kaikissa toimipaikoissaan vaihtaa Euroopan keskuspankin ohjeen ja suosituksen mukaisesti (lähemmin s. 66) euroalueen muiden jäsenvaltioiden käypiä seteleitä kiinteään muuntokurssiin Suomen rahaksi. Pankki valmistautui myös kotiuttamaan setelit siihen keskuspankkiin, joka on laskenut ne liikkeeseen. Vastaavasti Suomen Pankki valmistautui vastaanottamaan euroalueen muiden kansallisten keskuspankkien vaihtamia ja palauttamia käypiä markkaseteleitä. Vaihtoa silmällä pitäen pankki lisäsi Internet-kotisivuilleen yksityiskohtaiset kuvaukset käyvistä markkaseteleistä aitoustekijöineen.

Yleisön setelit Suomen Pankki vaihtaa alle 100 kappaleen erissä maksutta. Pankeille ja rahanvaihtopisteille seteleitä vaihdetaan

niin ikään maksutta, mutta vain 100 kappaleen erissä (nipuissa) tai niiden kerrannaisina samaa setelilajia.

Euroseteleiden ja -metallirahojen liikkeeseenlaskuun vuoden 2002 alussa Suomen Pankki varautui mm. tekemällä rahalajikohtaisia tarvearvioita, joita päivitetään vuosit-

tain. Niiden pohjalta Rahapaja Oy käynnisti eurometallirahojen tuotannon syyskuussa 1998. Setec Oy puolestaan osallistui eurosetelien koetuotantoon syksyllä 1998, ja varsinaisen tuotannon on määrä käynnistyä kevään 1999 kuluessa.

EMU-valmistelu ja muu EU-toiminta

Valmistautuminen talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen

Toukokuun historialliset päätökset

Vuoden 1998 alkupuoliskolla jatkuivat talous- ja rahaliiton valmistelut. Vauhtia valmisteluille antoi päätös, jonka mukaan Euroopan keskuspankki EKP pyritään perustamaan jo ennen Maastrichtin sopimuksessa määriteltä viimeistä mahdollista ajankohtaa eli ennen heinäkuun 1998 alkua. Rahapoliittisen välineistön, maksujärjestelmien kuten myös lainsäädännön pääpiirteet muokattiin Euroopan rahapoliittisen instituutin EMIn ja kansallisten keskuspankkien edustajien muodostamissa komiteoissa ja työryhmissä lähes valmiiksi huhtikuun loppuun mennessä.

EKP:n perustamisen myötä 1.6.1998 lakkautettiin sen edeltäjä EMI, jonka tehtävänä oli ollut johtaa ja koordinoita EMU-valmisteluita.

Toukokuun 2.–3. päivänä 1998 EU:n neuvosto, valtion- ja hallitusten päämiesten kokouksessa, päätti talous- ja valtiovarainministerien neuvoston (Ecofin) esityksestä, mitkä maat ottavat ensimmäisinä euron yhteiseksi rahakseen EMUn kolmannen vaiheen alussa. Samassa yhteydessä julkistettiin ehdokkaat Euroopan keskuspankin johtokunnan jäseniksi.

Maiden valinta pohjautui EMIn ja EU:n komission laatimiin lähentymisraportteihin, joissa analysoitiin, kuinka hyvin eri maat olivat täyttäneet lähentymiskriteerit. Lähentymisehtoja on useita. Niistä neljä koskee inflaatiovauhtia, korkotasoa sekä julkisen velan ja budjettialijäämän suuruutta. Lisäksi maan on täytettävä valuuttakurssiehto, jonka mukaan sen valuutan on täytynyt vähintään kahden vuoden ajan noudattaa valuuttakurssimekanismin eli ERMin tavanomaisia vaihteluvälejä. Myös keskuspankkia koskevan lainsäädännön täytyy täyttää tietyt vaatimukset.

Euroalueen maiksi valittiin odotusten mukaisesti 11 maata eli Belgia, Saksa, Espanja, Ranska, Irlanti, Italia, Luxemburg, Hollanti, Itävalta, Portugali ja Suomi.

Ohjatakseen markkinoita kolmatta vaihetta edeltävän kauden aikana tulevaan euroalueeseen osallistuvien jäsenmaiden valtiovarainministerit ja keskuspankkien pääjohtajat yhdessä komission ja EMIn kanssa ilmoittivat 3.5.1998, että peruuttamattomat muuntokurssit määritetään voimassa olevien keskinäisten ERM-keskuskurssien avulla. Tiedonanto sisälsi myös sitoumuksen, että osallistuvien maiden valuuttojen keskuskurssit ei muuteta ennen kolmannen vaiheen alkamista. Keskuspankit sitoutuivat varmistamaan,

että 31.12.1998 noteerattavista ecukursseista laskettavat kahdenväliset valuuttakurssit ovat samat kuin ennakoilmoituksen mukaiset kahdenväliset ERM-keskuskurssit.

Toukokuun 3. päivänä 1998 valtion- ja hallitusten päämiehet julkistivat EKP:n johtokunnan jäsen ehdokkaiden nimet. He vahvistivat nimitykset 25. toukokuuta Euroopan parlamentin järjestämän kuulemisen jälkeen, ja ne tulivat voimaan kesäkuun alusta. Historiansa ensimmäisen kokouksen euromaiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajista ja EKP:n johtokunnasta koostuva EKP:n neuvosto piti kesäkuun 9. päivänä.

EKP:n organisaatio

Euroopan keskuspankki on keskeinen osa Euroopan keskuspankkijärjestelmää (EKPJ). EKP:n korkeimmat päätöksentekovelimet ovat EKP:n neuvosto, yleisneuvosto ja johtokunta. Kaikkien kolmen päätöksentekovelimen kokousten puheenjohtajana toimii EKP:n pääjohtaja.

Neuvoston jäseninä ovat euroalueeseen osallistuvien yhdentoista maan keskuspankkien pääjohtajat sekä EKP:n johtokunnan jäsenet. EKP:n neuvosto on järjestelmän ylin ja tärkein päätöksentekovelin. Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajalla sekä komission edustajalla on läsnäolo-oikeus EKP:n neuvoston ja yleisneuvoston kokouksissa. EKP:n neuvoston päätehtäviä ovat EKP:n järjestelmistä ja toimintatavoista päättäminen sekä yhteisen rahoituspolitiikan sisällön määrittäminen mm. ottamalla kantaa välitavoitteisiin, ohjauksenkorkoihin sekä keskuspankkirahan tarjontaan ja antamalla toimintaohjeet tavoitteiden toteuttamiseksi.

EKP:n johtokunta on kokopäivätoiminen, ja sen tehtävänä on valmistella EKP:n neuvoston ja yleisneuvoston kokoukset sekä tehdä niihin päätösesitykset. Lisäksi johtokunta panee toimeen EKP:n neuvoston ja yleisneuvoston tekemät päätökset. Neuvosto

voi erikseen delegoida joissakin asioissa päätösvaltaa johtokunnalle. EKP:n ensimmäisenä pääjohtajana toimii Wim Duisenberg Hollannista ja varapääjohtajana Christian Noyer Ranskasta. Lisäksi johtokuntaan kuuluu neljä muuta jäsentä: Sirkka Hämäläinen Suomesta, Otmar Issing Saksasta, Tommaso Padoa-Schioppa Italiasta ja Eugenio Domingo Solans Espanjasta.

EKP:n yleisneuvostoon kuuluvat kaikkien EU-maiden keskuspankkien pääjohtajat sekä EKP:n pääjohtaja ja varapääjohtaja. Myös muut EKP:n johtokunnan jäsenet voivat osallistua yleisneuvoston kokouksiin, mutta heillä ei ole äänioikeutta. Samoin kokouksiin voivat osallistua ilman äänioikeutta EU:n neuvoston puheenjohtaja sekä komission edustaja. Yleisneuvostossa ovat siten mukana myös niiden EU-maiden keskuspankkien pääjohtajat, jotka eivät vuoden 1999 alussa ota euroa yhteiseksi valuutakseen. Nämä maat ovat Tanska, Kreikka, Ruotsi ja Iso-Britannia. Yleisneuvosto käsittelee mm. rahapolitiikan koordinaatiota euroalueen ja sen ulkopuolisten EU-maiden kesken, tilastotietojen keruuta, EKP:n vuosikertomuksia, kirjanpito- ja raportointiohjeita kansallisille keskuspankeille, EKP:n henkilökunnan työehtoja sekä uusien maiden liittymistä yhteiseen valuutta-alueeseen.

EKP:n organisaatio on linjaorganisaatio, jossa jokaiselle johtokunnan jäsenelle on nimetty hänen alaisuudessaan toimivat pääosastot ja osastot. Sekä pääosastoja että osastoja on kahdeksan kumpiakin.

EKP:n neuvosto päätti omasta työjärjestyksestään heinäkuussa 1998, ja yleisneuvosto vahvisti oman työjärjestyksensä syyskuussa. Työjärjestyksissä määritellään vuodessa pidettävien kokousten vähimmäismäärä, osallistujat, äänestysmenettely, kokousjärjestelyt, komiteoiden osallistujat ja rooli, EKP:n henkilöstön rekrytointiperiaatteet jne.

**EKP:n neuvosto
tärkein
pätöksentekovelin.**

Euroalueen yhteinen rahapolitiikka EKPJ:n vastuulla

EKPJ toimii hajautetusti siten, että huomattava osa toiminnoista toteutetaan kansallisissa keskuspankeissa. EKPJ:n perustehtävät EMUn kolmannessa vaiheessa ovat

- yhteisestä rahapolitiikasta päättäminen ja sen toteuttaminen
- valuuttaoperaatioiden toteuttaminen
- jäsenmaiden virallisen valuuttavarannon hallinnointi
- maksujärjestelmien sujuvan toiminnan tukeminen
- maksuvälinehuolto.

Lisäksi EKPJ tukee rahamarkkinoita valvovien kansallisten laitosten toimintaa. Yhteisön toimielinten ja kansallisten viranomaisten on konsultoitava EKPJ:tä kaikessa keskuspankin toimialaa koskevassa lainsäädäntötyössä. EKPJ voi esittää kannanottoja ja lausuntoja muissakin toimialaansa liittyvissä asioissa.

EKPJ on itsenäinen järjestelmä siinä mielessä, että mikään sen päätöksentekoliimistä ei saa ottaa vastaan toimintaohjeita ulkopuolisilta. Euroopan yhteisö sen paremmin kuin jäsenvaltiotkaan eivät saa painostaa EKPJ:n neuvoston tai yleisneuvoston tai johtokunnan jäseniä heidän tehtävissään. Maastrichtin sopimuksessa EKPJ:n itsenäisyys on pyritty varmistamaan säätämällä EKPJ:n pääjohtajan, varapääjohtajan ja muiden johtokunnan jäsenten toimikausi kahdeksaksi vuodeksi¹ ilman uudelleevalintamahdollisuutta. Lisäksi mahdollisuutta erottaa pääjohtaja ja johtokunnan jäsenet on rajoitettu. Samantyyppiset säännökset koskevat myös EKPJ:n neuvoston muita jäseniä eli kansallisten keskuspankkien pääjohtajia.

¹ Ensimmäisen toimikausi on poikkeuksellinen, koska johtokunnan jäsenten vaihtuminen toimikauden päättyttyä haluttiin Maastrichtin sopimuksessa porrastaa.

Komiteoilla tärkeä rooli valmistelussa

EKPJ:n oman organisaation lisäksi suunnitella ja päätösten valmistelua tukevat EKPJ:n komiteat. Komiteat koostuvat kansallisten keskuspankkien ja EKPJ:n asiantuntijoista. Komitean puheenjohtajana on yleensä EKPJ:n edustaja. Komiteoita on alkuvaiheessa 13, ja niiden toimialueet kattavat kaikki keskuspankkitoiminnot (taulukko). Suomen Pankilla on edustus kaikissa komiteoissa. Komiteoiden toimikausi on aluksi kolme vuotta, minkä jälkeen komiteoiden tarpeellisuus arvioidaan uudelleen. Komiteatyöskentelyyn voivat osallistua myös muut kuin euroalueen maat silloin, kun käsitellään yleisneuvostolle kuuluvia asioita.

Taulukko. EKPJ:n komiteat

- Budjetti
- Kansainväliset suhteet
- Lakiasiat
- Laskenta- ja rahoitustulo
- Maksu- ja selvitysjärjestelmät
- Markkinaoperaatiot
- Pankkivalvonta
- Rahapolitiikka
- Setelit
- Sisäinen tarkastus
- Tietotekniikka
- Tilastot
- Viestintä

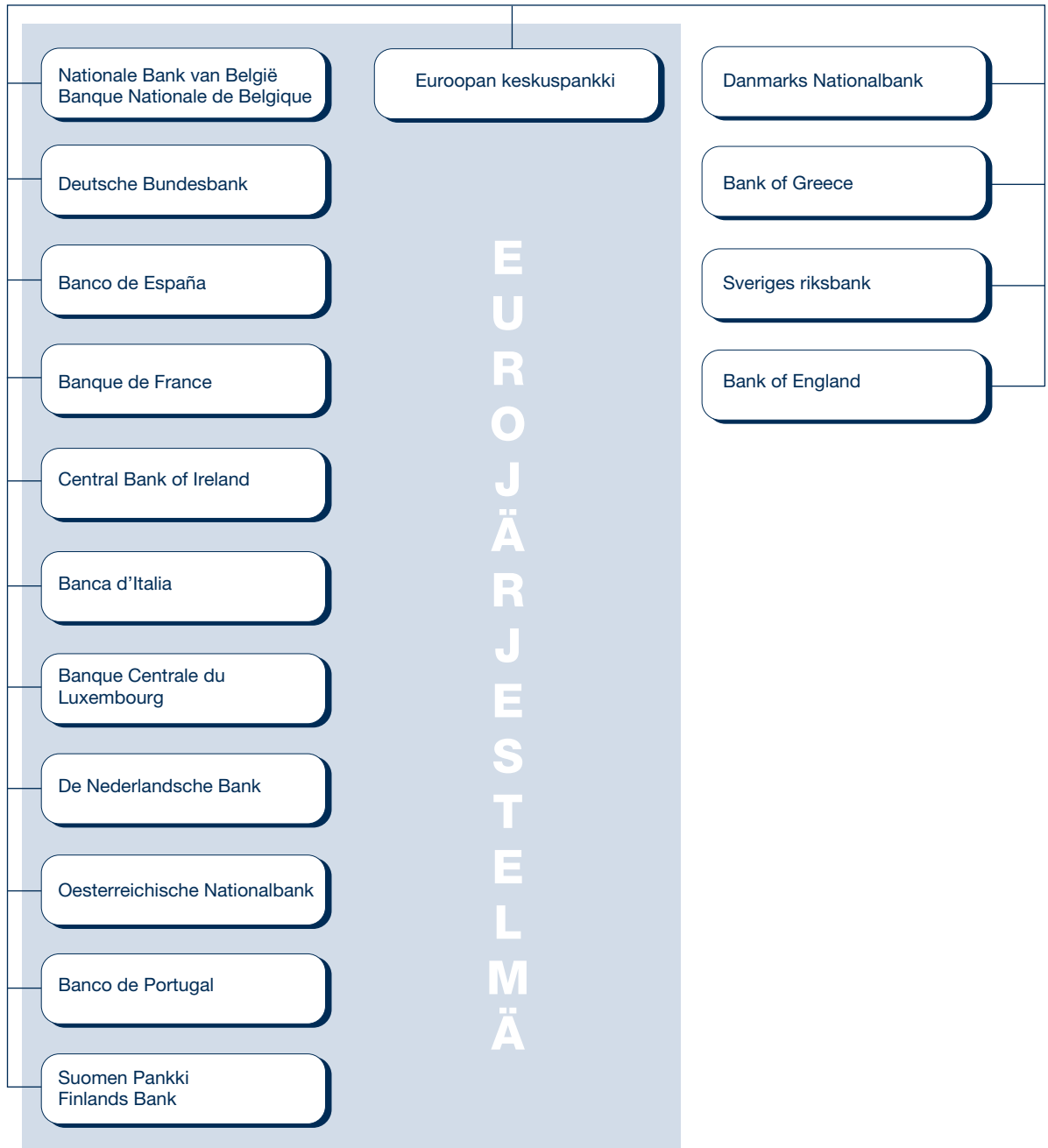
Rahakomitea EMU-valmistelujen osapuoli

Suomen Pankin edustaja osallistui yhdessä valtiovarainministeriön edustajan kanssa Ecofin-ministerineuvoston alaisen rahakomitean työskentelyyn. Rahakomitean kesäkuun kokous pidettiin Helsingissä.

Tärkeimpinä teemoina rahakomitean työskentelyssä vuonna 1998 olivat euroalueen syntyyn liittyvät asiat. Niitä olivat ennen muuta kolmannen vaiheen käynnistymiseen liittyneet valmistelut kuten Euro 11 -ryhmän

Kuvio 35.

Euroopan keskuspankkijärjestelmä

perustaminen Ecofinin yhteyteen ja toukokuun ja vuodenvaihteen päätösten valmistelut. Euroalueen ulkoiseen edustautumiseen liittyviä kysymyksiä tarkasteltiin paljon varsinkin loppuvuodesta. Komitea valmisteli myös vakausohjelmien muotoa ja sisältöä koskevan neuvoston päätöksen.

Rahakomiteaan kuuluu kaksi jäsentä kustakin jäsenmaasta, EKP:stä ja komissiosta. Jäsenmaan kaksi jäsentä ovat valtiovarainministeriöstä ja kansallisesta keskuspankista. Suomen Pankin edustajana oli kesäkuun alkuun saakka Matti Vanhala. Hänen tultua nimitetyksi Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtajaksi rahakomitean jäseneksi nimitettiin johtokunnan varapuheenjohtaja Esko Ollila.

Rahakomitean toiminta päättyi talous- ja rahaliiton toisen vaiheen loputtua. Sen toimintaa jatkaa talous- ja rahoituskomitea (Economic and Financial Committee).

Jäsenmaiden talouspoliittinen yhteistyö

Toukokuun kokousten yhteydessä Ecofin antoi julkilausuman, jossa jäsenvaltiot vahvistivat sitoutumisensa Amsterdamissa kesäkuussa 1997 sovittuun vakaus- ja kasvusopimukseen. Yhteisen rahapolitiikan onnistumisen edellytys on talouspoliittisen yhteistyön koordinointi, jossa vakaus- ja kasvusopimuksella on keskeinen asema.

Vakaus- ja kasvusopimuksen toteuttamisessa tärkeänä osana on kansallisten budjettien ja talouspoliittisen yhteistyön seuranta. Kukin maa laatii vakaus- ja kasvuohjelman, jonka mukaisesti se pyrkii parantamaan julkisen talouden tasapainoa: keskipitkällä aikavälillä tavoitteena on joko budjettitalouden tasapaino tai ylijäämä. Toukokuussa annetussa julkilausumassa todettiin lisäksi, että jäsenvaltiot nopeuttavat keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamista, mikäli taloudellinen tilanne osoittautuu ennakoitua suotuisammaksi.

Suomen vakausohjelma hyväksyttiin ensimmäisenä 12.10.1998.

Euroalueen ulkoinen edustautuminen

EKP:n syntyminen ja EMUn kolmannen vaiheen alkaminen toivat luonnollisesti muutoksia siihen, miten euroalueeseen kuuluvat jäsenmaat voivat ottaa kantaa euroaluetta koskevaan rahapolitiikkaan. Yhteinen rahapolitiikka merkitsee pitäytymistä yhteisiin rahapolitiittisiin kannanottoihin kaikilla kansainvälisillä areenoilla. Vuoden aikana keskustelu laajeni koskemaan edustautumista paitsi Kansainvälisessä valuuttarahastossa myös muissa kansainvälisissä yhteyksissä, kuten suhteessa kolmansiin maihin sekä erilaisissa epävirallisissa yhteyksissä, kuten G7- ja G10-ryhmissä.

Joulukuussa Wienin Eurooppa-neuvoston kokouksessa päätettiin yhteisön ulkoisesta edustautumisesta talous- ja rahaliittoa koskevissa asioissa.

G7-maiden valtiovarainministereiden ja keskuspankkien pääjohtajien ryhmässä EKP:n pääjohtaja on läsnä niissä ryhmän kokouksissa, joissa käsitellään EMUun liittyviä kysymyksiä. Ministeritasolla EMU-asioissa yhteisöä edustaa Ecofin-neuvoston puheenjohtaja tai, jos puheenjohtaja edustaa euroalueeseen kuulumatonta jäsenvaltiota, Euro 11 -ryhmän puheenjohtaja. Jos Euro 11 -ryhmän puheenjohtaja edustaa G7-ryhmään kuulumatonta, mutta euroalueeseen kuuluvaa valtiota, hän osallistuu jo läsnä olevien Ecofin-jäsenten lisäksi. Siten esimerkiksi Suomen edustaja osallistuu puheenjohtajakaudellaan G7-ryhmän kokouksiin silloin, kun niissä käsitellään EMUun liittyviä asioita.

Kansainvälisessä valuuttarahastossa EKP:lla on tarkkailijan asema johtokunnan kokouksissa. Euroopan yhteisön näkökantona IMF:n johtokunnassa edustaisi Euro 11

-ryhmän puheenjohtajana toimivan jäsenvaltion edustaja asianomaisesta IMF:n johtokunnan jäsenen toimistosta. Häntä avustaisi komission edustaja.

Rahapolitiikalle tavoite ja välineistö

EKP:n neuvosto pääsi lokakuun alun kokouksessaan yksimielisyyteen siitä, miten rahapolitiikan tavoitteet EMUn kolmannen vaiheen alussa määritellään ja mitkä ovat tärkeimpiä seurattavia muuttujia. Hintavakautta mitataan euroalueen yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin avulla, ja rahan määrällä on rahapolitiikan suunnittelussa tärkeä asema. Sille annetaan viitearvo, joka on sopusoinnussa hintavakauden kanssa (lähemmin s. 32).

EMIn aikana lukuisten komiteoiden ja työryhmien työn tuloksena syntynyt rahapolitiittinen välineistö viimeisteltiin syyskuuhun 1998 mennessä, jolloin julkaistiin teos ”Yhteinen rahapolitiikka kolmannessa vaiheessa: Yleisasiakirja EKPJ:n rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä.”

Rahapolitiittista välineistöä ja siihen liittyviä tieto- ja tiedonsiirtojärjestelmiä testattiin huolellisesti vuoden 1998 loppupuoliskolla. Kokonaistestauksessa ei kokeiltu ainoastaan uusia tietoteknisiä sovelluksia, vaan painopiste oli eri toimintojen ja niihin liittyvien työkulkujen ja menettelytapojen toimivuuden varmistamisessa. Varajärjestelmät testattiin myös.

Maksu- ja selvitysjärjestelmät toimintavalmiit

TARGET-järjestelmällä, joka on euroalueen reaaliaikaisten bruttomaksujärjestelmien RTGS-verkko, on merkittävä asema euromääräisen päivänsisäisen likviditeetin hallinnassa. Se mahdollistaa maksujen nopean siirtämisen kaikkien EU-maiden välillä. TARGET-järjestelmän tuotantoon ottaminen ja testaus jatkuivat tiiviisti vuoden loppuun saakka.

EKP päätti heinäkuussa 1998, että euroalueen ulkopuolisten EU-jäsenmaiden keskuspankit saavat tarjota rajoitetusti euromääräistä päivänsisäistä luottoa vastapuolilleen. Kyse on täysin uudenlaisesta järjestelystä, jolla helpotetaan näiden jäsenmaiden myöhempää siirtymistä talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen. Tämä järjestely on poikkeus sääntöön, jonka mukaan keskuspankki ei myönnä kuin oman maansa rahan määräämistä luottoa. Luottojen ehdot on tarkoin määriteltä näiden EU-keskuspankkien kanssa tehdyin sopimuksin.

Marraskuun puolivälissä EKP julkaisi TARGET-projektin kolmannen seurantaraportin, jossa selvitettiin TARGETin oikeudellista perustaa sekä toimintaperiaatteita. Lisäksi siinä esitettiin RTGS:ään osallistumisen ehdot ja yksityiskohtaisia ohjeita eri käyttäjäryhmille.

EKP ja kaikki euroalueen kansalliset keskuspankit testasivat vuoden mittaan useaan otteeseen TARGET-järjestelmän toimivuutta. Vuoden lopulla tehtiin simulointitestauksia, joihin kaikki järjestelmään kuuluvat luottolaitokset osallistuivat. Viimeisessä testivaiheessa marras-joulukuussa siirryttiin tuotantotesteihin.

Valmistautuminen elektronisen rahan yleistymiseen oli yksi keskeinen maksujärjestelmiin liittyvä aihe, jota EMI ja myöhemmin EKP käsittelivät vuoden 1998 aikana. EMI antoi maaliskuussa komissiolle lausunnon, jossa esitettiin, että elektronisen rahan liikkeeseenlaskijan toiminnan vakautta tulee valvoa. Tämän lausunnon taustalla oli EMIn aikaisempi kannanotto, jonka mukaan vain luottolaitosten sallittaisiin laskea liikkeeseen elektronista rahaa. Kun tästä ei kuitenkaan päästy yksimielisyyteen, päädyttiin ehdottamaan tehokasta valvontaa.

EKPJ:ssä luottolaitosten saama keskuspankkiluotto vaatii aina täydet vakuudet. Pe-

---

**TARGET –
reaaliaikaisten
maksujärjestelmien
verkko.**

---

riaatteena on, että vakuudeksi kelpaa hyvin laaja joukko arvopapereita ja että näitä arvopapereita voidaan käyttää myös yli EU:n jäsenmaiden rajojen. Kolmannen vaiheen alkaessa arvopapereiden käyttö vakuutena toisessa jäsenmaassa hoidetaan ns. kirjeenvaihtajapankkimallin mukaisesti. Jäsenmaiden keskuspankit hoitavat tässä mallissa arvopapereiden säilytyksen sekä vakuusarvojen siirrot.

Pitkällä aikavälillä tavoitteena on, että vakuusmateriaalina olevien arvopapereiden selvitys hoidettaisiin jäsenmaissa sijaitsevien arvopapereiden selvityslaitosten kesken. Tästä syystä EKP:n johtokunta hyväksyi syyskuussa 1998 vähimmäisvaatimukset sellaisille arvopapereiden selvitysjärjestelmille, joita voidaan käyttää keskuspankkiluoton vakuuksien säilyttämiseen ja selvittämiseen.

Pääoman ja valuuttavarannon siirrot EKP:lle

Maastrichtin sopimuksen mukaan EKP:n pääoma on sen toiminnan alkaessa 5 mrd. ecua. Kunkin EU-maan keskuspankin osuus EKP:n pääomasta lasketaan bruttokansantuotteen ja väkiluvun suhteellisten osuuksien perusteella. Pääoman tarkistukset tehdään joka viides vuosi laskettavan ns. avaimen mukaisina osuuksina EKP:n neuvoston päättämässä muodossa. Siirrettävä pääoma voi olla joko rahaa (eri valuuttoina) tai arvopapereita. Suosituksena oli, että pääoma olisi alusta alkaen niin suuri, että EKP:n toiminnan käynnistymisestä aiheutuvat kustannukset voidaan kattaa pääoman tuotolla.

Ensimmäinen pääomansiirto tehtiin kesäkuussa. Suomen osuus 5 mrd. ecusta oli 1.3999 %, ja Suomen Pankki maksoi tämän osuuden eli 69 955 000 ecua 1.7.1998.

Joulukuussa EKP:n neuvosto tarkisti pääomaosuuksia uusien tilastotietojen perusteella. Suomen avain pieneni 1.3970 prosenttiin.

Myös ne EU-maat, jotka eivät ensimmäisessä vaiheessa ota euroa yhteiseksi valuutakseen, maksoivat pienen osan eli 5 % lasketusta pääomaosuudestaan jo EMUn kolmannen vaiheen alussa.

Kattaakseen EKP:lle mahdollisesti koituvat valuuttakurssiriskit EKP:n neuvosto hyväksyi EKPJ:n perussäännön mukaisesti suosituksen neuvoston (EY) asetukseksi, joka antaa sille oikeuden korottaa pääomaansa aikaisemmasta 5 mrd. eurosta enintään kaksinkertaiseksi.

Tammikuun 1999 alussa kaikkien 11 jäsenmaan kansalliset keskuspankit siirsivät EKP:lle valuuttavarantoja suunnilleen 40 mrd. euron arvosta. Suomen Pankin osuus tästä oli noin 700 milj. euroa, josta 15 % on kultaa ja 85 % valuuttasaamisia. Suomen Pankilla on valuuttavarantojen siirron vuoksi Euroopan keskuspankilta euromääräinen saaminen. Kansalliset keskuspankit sijoittavat asiamiehenä EKP:n valuuttavarannon EKP:n asettamien rajoitteiden mukaisesti.

Rahoitustulon jako aluksi siirtymäsäännöksiin

Maastrichtin sopimuksen mukaan EKP:n ja euroalueen kansallisille keskuspankeille yhteisestä rahapolitiikasta koituvat tulot lasketaan yhteen ja näin saatu rahoitustulo jaetaan uudelleen kansallisille keskuspankeille niiden pääomaosuuksien mukaisesti.

Siirtymäaikana 1999–2001 rahoitustulo lasketaan käyttäen niin sanottua epäsuoraa laskutapaa. Tässä menetelmässä EKP:n neuvoston erikseen sopima velkapohja kerrotaan erikseen sovittavalla viitekorolla. Rahoitustuloa syntyy eniten setelien liikkeeseenlaskusta. Koska setelitulon kertyminen on nykyisellään kovin erilaista eri maissa, EKP:n neuvosto päätti marraskuussa, että setelitulo otetaan mukaan rahoitustulolaskelmiin vasta sitten, kun euroseteleitä aletaan laskea liikkeeseen.

Nämä päätökset rahoitustulon jakamisesta ovat määräaikaaisia, ja siksi rahoitustulokysymystä käsitellään uudelleen vuoden 2002 alussa ennen kuin euroseteleitä aletaan laskea liikkeeseen.

Keskuspankkien kirjanpito yhtenäiseksi

Vuonna 1998 EU:n keskuspankit täsmensivät EKPJ:n yhteiset kirjanpitoperiaatteet ja -tekniikat, joita kaikki rahaliittoon osallistuvien maiden keskuspankit sitoutuivat noudattamaan EKPJ:lle suunnatussa raportoinnissaan. Keskeisimmät yhdenmukaistetut alueet ovat tulojen kirjauskypsytyteen, arvostuksiin, jaksotuksiin ja raportointiin liittyvät kirjanpitoperiaatteet.

Kirjanpidon yhdenmukaistamisella pyritään yhtenäiseen raportointiin, joka puolestaan tekee EKPJ:n alueella yhteisen likviditeetin ennustamisen ja seurannan mahdolliseksi. Keskeisimpänä yleisölle suunnattavana raportointivälineenä EKP julkaisee viikoittain yksittäisten keskuspankkien taseista konsolidoidun yhteisen taseen.

EKPJ:n asema rahoitusvalvonnassa

Maastrichtin sopimuksen mukaan luottolaitosten valvonta jää suurimmaksi osaksi kansallisten viranomaisten tehtäväksi.

EKPJ:n piirissä on pidetty tärkeänä, että luottolaitosten valvonta kattaa koko EU-alueen. Tästä syystä EKPJ:n pankkivalvontakomitean työskentelyyn osallistuvat paitsi euroalueen jäsenmaiden keskuspankkien edustajat myös muiden EU-maiden edustajat sekä lisäksi valvontaviranomaiset niistä EU-maista, joissa rahoitusvalvontaa harjoittaa jokin muukin viranomainen kuin keskuspankki. Pankkivalvontakomitean tehtäviä ovat makrotason valvonta-asioiden tutkiminen, pankki- ja rahoitussektorin kehityksen seuraaminen sekä joustavan tietojenvaihdon edistäminen eri valvontaviranomaisten välillä.

Pankkivalvontakomitean yhtenä tärkeimmistä teemoista vuonna 1998 oli määrittellä, miten rahoitusvalvontaviranomaisten, kansallisten keskuspankkien sekä EKP:n välinen työnjako tulisi järjestää, että se parhaiten palvelisi pankkijärjestelmän vakautta.

Muita rahoitusvalvontaan liittyviä EKP:ssä käsiteltyjä tärkeitä teemoja olivat Aasian kriisin vaikutukset Euroopan luottolaitossektoriin, euron käyttöönoton vaikutukset Euroopan pankkisektoriin sekä teknisen kehityksen vaikutukset pankkien kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen. Lisäksi pohdittiin, miten tuottorakenteiden muutokset vaikuttavat eurooppalaisiin pankkeihin. Näiden kehityssuuntien seuraamiseksi päätettiin perustaa koko Euroopan pankkisektorin kattava säännöllinen seurantajärjestelmä.

EMU-lainsäädäntö valmis ennen vuodenvaihdetta

Valmistautuminen EMUn kolmanteen vaiheeseen edellytti Suomen Pankkia koskevan lainsäädännön muuttamista kahteen otteeseen lyhyen ajan kuluessa. Vuoden 1998 alussa voimaan tullut laki Suomen Pankista (719/1997) muutettiin 20.3.1998 eduskunnassa hyväksytyllä uudella lailla Suomen Pankista (214/1998). Samassa yhteydessä hyväksyttiin laki rahalain kumoamisesta (215/1998) ja metallirahalaki (216/1998). Suomen Pankin riippumattomuutta koskevat uuden lain mukaiset säännökset tulivat voimaan 1.5.1998, kun taas muut säännökset tulivat voimaan Suomen liittyessä euroalueeseen 1.1.1999. Lakien hyväksymisen jälkeen Suomen lainsäädäntö oli sopusoinnussa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön määräysten kanssa.

Suomen Pankkia koskevan uuden lainsäädännön yhteensopivuus perustamissopimuksen kanssa arvioitiin perustamissopi-

---

Eurometallirahojen tarpeeksi arvioidaan yhteensä noin 70 mrd. kappaletta.

---

muksen artiklan 109 j mukaisesti EMIn ja komission maaliskuun lopulla laatimissa lähentymisraporteissa. Kummassakin raportissa katsottiin, että Suomen lainsäädäntö on sopusoinnussa perustamissopimuksen ja EKPJ:n perussäännön kanssa.

Euron käyttöön ottamisen yhteydessä 1.1.1999 rahaa koskeva toimivalta siirtyi yhteisötasolle, ja yhteistä rahaa koskevat säännökset sisältyvät 1.1.1999 voimaan tulleen euroasetukseen. Tämän vuoksi entinen rahalaki kumottiin, mutta euroasetuksen sallimissa puitteissa sovelletaan siirtymäsäännöksessä mainittuja rahalain säännöksiä vielä niin kauan kuin markkamääräiset setelit ja metallirahat säilyvät laillisina maksuvälineinä. Valtiolla on edelleen yksinoikeus lyöttää Suomessa metallirahaa. Uuteen metallirahalakiin sisältyvät Euroopan yhteisön lainsäädäntöä täydentävät kansalliset säännökset metallirahasta.

Eurosetelien ja -metallirahojen tuotanto

EKP:n neuvosto hyväksyi heinäkuussa 1998 EMIn valmistelutyön pohjalta kaikkien seitsemän eurosetelin nimellisarvot (5, 10, 20, 50, 100, 200 ja 500 euroa) ja ulkoasut aitoustekijöineen. Setelit ovat samanlaisia koko euroalueella. Niiden koetuotanto alkoi syyskuussa 1998 ja jatkui joulukuulle saakka. Useat setelipainot euroalueen maista osallistuivat koetuotantoon. Jokaista setelilajia painettiin vähintään kahdessa eri setelipainossa setelien samankaltaisuuden varmistamiseksi. Eurosetelien varsinaisen tuotannon on määrä käynnistyä keväällä 1999. Kaikkiaan seteleitä tarvitaan euroalueen 11 jäsenmaassa EKPJ:n setelikomitean kokoaman tämänhetkisen arvion mukaan yhteensä noin 13 mrd. kappaletta.

Euromääräisten metallirahojen tuotanto aloitettiin syyskuussa 1998. Metalliraho-

jen valmistelu on EU:n neuvoston ja asianomaisten kansallisten ministeriöiden vastuulla. Nimellisarvoltaan kahdeksan erikoisen metallirahan (1, 2, 5, 10, 20 ja 50 senttiä sekä 1 ja 2 euroa) arvopuolet ovat yhteisiä koko euroalueella, mutta tunnuspuolet ovat kansallisia, mikä osoittaa, missä maassa rahat on alkuaan laskettu liikkeeseen. Tällä hetkellä eurometallirahojen tarpeeksi arvioidaan yhteensä noin 70 mrd. kappaletta.

Kansallisista rahayksiköistä tuli euron ilmentymiä ja alayksiköitä 1.1.1999 alkaen. Eurosetelit ja -metallirahat otetaan käyttöön kuitenkin vasta vuoden 2002 alusta. Kansalliset setelit ja metallirahat ovat siten edelleen kunkin maan laillisia maksuvälineitä. Maastrichtin sopimuksen edellyttämällä tavalla EKP:n neuvosto antoi marraskuun 3. päivänä ohjeen, että euroalueen jokaisen kansallisen keskuspankin on järjestettävä 1.1.1999 alkaen kolmeksi vuodeksi vähintään yhteen toimipaikkaan mahdollisuus vaihtaa kiinteään muuntokurssiin muiden jäsenvaltioiden käypä seteleitä kansalliseen rahaan. Keskuspankit voivat kuitenkin rajoittaa yhdellä kertaa tai yhden päivän aikana vaihdettavien seteleiden lukumäärää ja/tai kokonaisarvoa.

Lisäksi neuvosto suositteli kansallisia keskuspankkeja kotiuttamaan vastaanottamansa muiden jäsenvaltioiden setelit omalla kustannuksellaan keskuspankkiin, joka on laskenut ne liikkeeseen. Suosituksessa keskuspankkeja kehoitettiin myös vaihtamaan setelit veloituksetta. Varauksena oli kuitenkin, että jos liikepankeilta ja valuutanvaihtopisteiltä peritään käsittelymaksu kansallisista seteleistä, voidaan vastaavansuuruinen maksu periä myös kotiutettavista seteleistä.

EKPJ:ssä ja EU:n neuvostossa sovittiin eurorahojen väärennösten torjumiseen tärkeistä toimenpiteistä. Frankfurtiin EKP:n yhteyteen päätettiin perustaa euroväärennöksiä koskeva tietokanta, joka on kansallisten

keskuspankkien ja väärennöksiä tutkivien viranomaisten käytettävissä. Samoin päätettiin perustaa eurorahojen väärennösten analysointia varten tutkimuskeskus, jonka sijaintipaikasta päätetään keväällä 1999.

Tilastointi EMU-aikaan

EMIn ja sen seuraajan EKP:n johdolla jatkettiin tilastojen yhtenäistämistä täsmentämällä käsitelmäärittelyjä ja ohjeistamalla laadintamenettelyjä. Tilastojen tuotannon käynnistettyä yhtenäistettiin myös raportoinnin teknisiä perusteita, kuten koodistoja, tiedonsiirron muotoa ja tarkistuskäytäntöjä.

EMIn johdolla tehdyn raha- ja pankkitilastojen pitkän kehittelytyön tuloksena päästiin tuottamaan yhtenäistettyjä rahalaitosten kuukausitasetilastoja rahaliittoa varten kesäkuun 1998 lopun tilanteesta lähtien. EKP edellytti kansallisten keskuspankkien toimittavan uusien tilastovaatimusten mukaisiksi muokattuja kuukausitasetietoja myös takautuvasti. Historiatietoja käytettiin EKP:ssä uusien rahaliiton raha-aggregaattien määrittämiseksi. Myös vähimmäisvarantojärjestelmä perustuu kuukausitaseista saataviin tietoihin.

Rahaliiton alkaessa tarvitaan koko rahaliiton alueen kattavia korkotilastoja rahapolitiikan välittymisen seuraamiseksi. Koska jäsenmaiden rahoitusmarkkinat ovat vielä erilaiset, ei ole mahdollista yhtenäistää korkotilastoja välittömästi. Väliaikaisena ratkaisuna päätettiin muodostaa nykyisistä kansallisista korkotilastoista keskeiset, mahdollisimman yhtenäiset luotto- ja talletuskorot. Korvoja koskeva tiedonkeruu alkoi vuoden 1998 syksyllä. Samankaltaista ratkaisua sovelletaan myös arvopaperitilastoissa; tilasto laaditaan saatavissa olevien kansallisten tilastotietojen perusteella.

EMIn neuvosto hyväksyi vuoden 1998 keväällä kolme raha- ja pankkitilastoihin liit-

tyvää julkaisua, ja EKP:n neuvosto vahvisti päätöksen myöhemmin syksyllä. Nämä julkaisut ovat EU:n kattava maittain luettelo rahalaitoksista, sektoriluokitusta selventävä opas ja kansallisten keskuspankkien käyttöön tarkoitettu raha- ja pankkitilastojen laadintaopas, joka keskittyy erityisesti ongelmallisiksi katsottuihin asiakohtiin. Rahalaitosluettelo on ollut lokakuusta lähtien käytettävissä myös EKP:n Internet-kotisivun kautta.

Vuoden 1998 syksyllä EKP:n neuvosto hyväksyi rahamarkkinarahastojen määritelmän, jota jatkossa sovelletaan kaikissa EU-maissa. Määritelmän vaatimukset täyttävät rahastot kuuluvat rahalaitoksiin. Suomessa rahamarkkinarahastoja ovat ne sijoitusrahastot, jotka ovat saaneet valtioneuvostolta erityisluvan toimia rahamarkkinarahastona.

Rahaliiton jäsenmaiden tultua keväällä valituiksi EKP aloitti kuukausittain jäsenmailta saamiensa kansallisten maksutasetilastojen yhdistämisen euroalueen maksutaseeksi. Näiden yhteenvetojen julkaiseminen aloitetaan vuoden 1999 aikana.

EMI ja sen jälkeen EKP laativat puoli-vuosittain raportin siitä, miten EU-maat toteuttivat tilastojen kehittämisen- ja laadintavoitteen. EKP piti erityisen tärkeänä, että tilastot toimitetaan sille tavoiteaikataulujen mukaisesti. Myös tilastojen laatu oli huomion kohteena. Maksutaseen laatuongelmat aiheutuvat lähinnä alueellisen jaottelun tekemisen vaikeudesta.

EU:n raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomitean alaisessa maksutaseyöryhmässä saatiin valmiiksi Eurostatin ja jäsenmaiden kesken laaditut sopimukset lähinnä vaihtotasetta ja suoria sijoituksia koskevien tilastojen kehittämisestä ja tilastojen toimittamisesta Eurostatille. Eurostatin alaisena aloitti toimintansa myös maksutasetilastojen virheitä ja erityisesti tilastotietojen maantieteelliseen jakaumaan liittyviä ongelmia sel-

vittävä asiantuntijaryhmä. Virheet johtavat Euroopan ja euroalueen vaihtotaseen ylijäämän yliarviointiin.

Tietojärjestelmien muutokset mittavia

EMUn kolmannen vaiheen valmistelut ovat edellyttäneet laajaa tietoteknistä kehittämistä. Euroalueen keskuspankkien järjestelmiä on ollut tarpeen muuttaa yhdenmukaisten periaatteiden mukaan toimiviksi. Raha- ja valuuttapolitiikan toteutuksen, tilastotiedon keruun ja valuuttavarannon sijoittamisen tueksi on tarvittu uudet järjestelmät. Yhteisten tietoliikennejärjestelmien avulla huolehditaan tiedon välittymisestä EKP:n ja EU-maiden keskuspankkien välillä.

Vuoden 1998 aikana otettiin tuotantoon EMUn kolmannen vaiheen käynnistämisen edellyttämät sovellusmuutokset, uudet sovellukset ja tietoverkko. Häiriöttömän käynnistyksen varmistamiseksi toteutettiin laaja testaus. Samoin sovittiin euroajan yhteistointatavoista keskuspankkien ja EKP:n välillä. Tietoturvallisuusperiaatteet kirkastettiin sekä luotiin järjestelmien tukioorganisaatiot. Vuosi 2000 -projekti käynnistyi varmistamaan, ettei vuosisadanvaihe tuo ongelmia EKP:n tietojärjestelmien toimintaan.

Vuodenvaihteen tapahtumat

Vuodenvaihteen muutoksiin valmistauduttiin huolellisesti sekä rahakomiteassa että EKP:ssä. Toukokuun kokousten jälkeen rahakomiteassa alettiin valmistella yksityiskohdista aikataulua peruuttamattomien valuuttakurssien kiinnittämiseksi vuodenvaihteessa 1998–1999.

Valuuttakurssien kiinnittäminen aloitettiin 31.12.1998 keskuspankkien välisellä puhelinkokouksella klo 11.00 (kaikki kellonajat tarkoittavat Keski-Euroopan aikaa, josta Suomen kellonaika on tunnin edellä).

EU:n keskuspankit tarkistivat ja laskivat asiaankuuluvat valuuttakurssit varmistuen, että euroalueeseen osallistuvien maiden valuuttojen väliset kurssit vastasivat ennalta ilmoitettuja kahdenvälisiä ERM-keskuskurssseja. Puhelinneuvottelun päätteeksi komissio laski EU:n keskuspankkien laskemien kurssien perusteella lopulliset virallisen ecun valuuttakurssit ja välitti ne EKP:lle lisätarkistusta varten. EKP:n neuvosto piti pääjohtaja W. F. Duisenbergin johdolla puhelinneuvottelun, jossa hyväksyttiin EKP:n lausunto muuntokurkseista.

EKP:n vahvistuksen jälkeen komissio esitti klo 12.30 alkaneessa televisioidussa EU:n neuvoston istunnossa vahvistettaviksi nämä kurssit euron peruuttamattomiksi muuntokurkseiksi (taulukko s. 27). Komissio julkisti kurssit markkinainformaatiojärjestelmien välityksellä sekä Internetissä.

Koko prosessi saatiin päätökseen klo 15.00, kun muuntokertoimet julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Virallisesti euro tuli voimaan klo 24.00 kunkin maan paikallista aikaa. Koska Suomi on euroalueen itäisin maa, euro syntyi ensimmäiseksi Suomessa.

Vuodenvaihteessa otettiin käyttöön myös useita uusia tietoteknisiä järjestelmiä sekä muutettiin entisiä työnkulkuja ja toimintoja. Näiden muutosten toteuttamista seurattiin tiiviisti koko euroalueella EKP:n, keskuspankit, luottolaitokset, pörssit ja arvopaperikeskukset kattavan organisaation voimin.

ERM II -valuuttakurssijärjestelyt

Eurooppa-neuvoston kesäkuussa 1997 Amsterdamissa tekemän päätöksen mukaisesti Euroopan valuuttajärjestelmä (EMS) korvataan EMUn kolmannen vaiheen alkaessa uudella valuuttakurssimekanismilla (ERM II). Uudessa valuuttakurssimekanismissa sovellettavista operationaalisista menettelyistä sovittiin lä-

hemmin 1.9.1998 EKP:n ja järjestelmään osallistuvien jäsenvaltioiden keskuspankkien kesken solmitussa sopimuksessa. Euroalueen valtiovarainministerit, EKP sekä Tanskan ja Kreikan ministerit ja keskuspankkien pääjohtajat ilmoittivat 26.9.1998, että Kreikka ja Tanska osallistuvat ERM II:een 1.1.1999 alkaen. Samalla ilmoitettiin, että Tanskan kruunun vaihteluväli ERM II:ssa on tavanomaista ($\pm 15\%$) kapeampi $\pm 2.25\%$. Lisäksi EKP antoi loppuvuodesta sopimuksen soveltamisesta sitovia ohjeita, joista se ja euroalueen ulkopuolelle jääneiden maiden keskuspankit olivat sopineet. Vuoden viimeisenä päivänä vahvistettiin myös Tanskan kruunun ja Kreikan drakman ERM II:n mukaiset keskus- ja interventiokurssit euroon nähden.

Pohjoismaiden keskuspankkien välinen valuuttatukisopimus purettiin

Suomen Pankin liittyminen Euroopan keskuspankkijärjestelmään merkitsi sitä, että

vuodesta 1984 voimassa ollut valuuttatuki-järjestely Pohjoismaiden keskuspankkien välillä lopetettiin. Tällaiset yksittäisten keskuspankkien väliset valuuttakurssien tukemiseen tähtäävät sopimukset eivät enää ole mahdollisia EMUn kolmannessa vaiheessa.

Kotimainen EU-yhteistyö

Suomen Pankki osallistui aktiivisesti EMU-valmisteluihin kotimaassa. Suomen Pankin edustajat olivat mukana useissa valtakunnallisen EMU-projektin työryhmissä. Konkreettisia neuvotteluja käytiin valtiovarainministeriön kanssa yhteisiä päätöksiä vaativista asioista, kuten esimerkiksi kansallisten ja euroseleiden rinnakkaiskäytön pituudesta.

Pankkien kanssa tehtiin yhteistyötä monella eri tasolla mm. sektoreittaisissa työryhmissä pankkien EMU-koordinaattoreiden kanssa. Niissä käytiin läpi EMIn/EKP:n tuoreimmat rahapoliittiseen välineistöön, tilastointiin sekä maksujärjestelmiin liittyvät suunnitelmat ja päätökset.

Muu kansainvälinen yhteistyö

Kansainvälinen järjestelypankki

Kansainvälinen järjestelypankki (BIS) toimii keskuspankkien yhteisenä pankkina ja yhteistyöjärjestönä. Kuukausittain Baselissa pidettävissä kokouksissa keskuspankkien pääjohtajat ja asiantuntijat keskustelevat raha- ja talouspolitiikan sekä kansainvälisen rahoitusjärjestelmän kysymyksistä. Myös rahoitusmarkkinoiden tila ja muut ajankohtaiset, keskuspankkeja koskevat aiheet kuuluvat kokousten asialistalle.

Kansainvälinen järjestelypankki myöntää tarvittaessa, lähinnä likviditeettisyistä, luottoa keskuspankeille. Marraskuussa 1998 BIS myönsi Brasilialle teollisuusmaiden puolesta 14.5 mrd. Yhdysvaltain dollarin suuruisen lainan osana laajaa kansainvälistä rahoitusjärjestelyä. Suomen osallistuminen järjestelyyn merkitsi valtion omavelkaisen takauksen antamista Suomen Pankille. Takauksen turvin Suomen Pankki saattoi sitoutua pääomaltaan 50 milj. dollarin suuruisia osuutetaan vastaavaan vakuusjärjestelyyn Kansainvälisen järjestelypankin Brasilian keskuspankilta olevan saamisen vakuudeksi.

Kansainvälinen valuuttarahasto

Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) hallintoneuvosto hyväksyi tammikuussa valuuttarahaston johtokunnan päätösesityksen korottaa jäsenosuuksia 45 prosentilla 145 mrd. SDR:stä 212 mrd. SDR:ään. Kiintiökorotus toteutuu, kun äänivallalla mitattuna 85 % jäsenmaista on hyväksynyt korotuksen. Korotuksen takaraja on 29. tammikuuta 1999. Suomen jäsenosuus kasvaa korotuksen jälkeen 861.8 milj. SDR:stä 1263.8 milj. SDR:ään (Suomen markkoina 6.1 mrd. markasta 9.0 mrd. markkaan vuoden 1998 lopun SDR-kurssin mukaan). Suomen jäsenosuus IMF:n yhteenlasketuista jäsenosuuksista pysyy edelleen kutakuinkin muuttumattomana eli noin 0.6 prosenttina.

Sopimusartiklojensa mukaan valuuttarahasto voi tarvittaessa ottaa lainaa jäsenmailtaan GAB-järjestelyn (General Arrangements to Borrow) ja NAB-järjestelyn (New Arrangements to Borrow) avulla. Vuoden 1997 tammikuussa valuuttarahaston johtokunnan hyväksymässä ja vuoden 1998 marraskuussa voimaan tullessa NAB-järjestelyssä on mukana 25 osanottajamaata tai instituutiota. Valuuttarahasto voi lainata järjestelyn mukaan 34 mrd. SDR:ää. Suomen osuus on 340 milj. SDR:ää (2.4 mrd. markkaa).

Valuuttarahaston talousseurantaan liit-
tyvä Suomen vuosittainen, IMF:n neljännen
sopimusartiklan mukainen konsultaatio pidet-
tiin touko-kesäkuun vaihteessa. Sen aikana
rahaston ekonomistit perehtyivät maamme
talouden tilaan. Konsultaatiokierros päättyi
elokuussa valuuttarahaston johtokunnassa
pidettyyn maatutkintaan, josta IMF julkaisi
lyhyen lehdistötiedotteen. Valuuttarahaston
johtokunta antoi Suomen viranomaisille tun-
nustusta onnistuneesta talouspolitiikasta,
joka näkyi vahvana talouden kasvuna, maltti-
lisena inflaationa ja julkisen rahoitusaseman
kohenemisena. Ongelmaksi todettiin edel-
leen tuntuva työttömyys. Sen lieventämiseksi
johtokunta suositteli mm. työmarkkinoiden
joustavuuden lisäämistä ja työn verotuk-
sen alentamista.

Vuosi 1998 oli yksi valuuttarahaston
historian haasteellisimmista. Ponnistelut ta-
loudellisen vakauden ja luottamuksen pa-
lauttamiseksi jatkuivat tiiviinä Thaimaassa,
Etelä-Koreassa ja Indonesiassa. Rahoitusmark-
kinoiden epävarmuus heijastui myös muihin
maanosiin aiheuttaen devalvaatiospekulointia
ja varallisuushintojen laskua. Venäjän
talouden vaikeudet lisääntyivät entisestään
mm. raaka-aineiden hintojen laskun johdosta.
Venäjä kääntyi uudelleen valuuttarahaston
puoleen vuoden 1998 kesällä täydentääkseen
voimassa olevia rahoitusjärjestelyjä rahaston
kanssa.

Heinäkuussa valuuttarahasto myönsi
osana laajempaa rahoitusjärjestelyä Venäjäl-
le 11.2 mrd. dollarin suuruisen luoton. Uudet
rahoitusjärjestelyt ja siihen liittyvä vakautta-
misohjelma eivät kuitenkaan pystyneet palaut-
tamaan markkinoiden luottamusta. Vakautta-
misohjelman toteutus ja myönnetyn lainan
maksatus keskeytyivät elokuussa, kun Venä-
jä joutui maksukriisiin ja hallitus hajosi.

Venäjän tapahtumat lisäsivät markki-
noiden levottomuutta mm. Latinalaisessa

Amerikassa, jossa sen kohteeksi joutui elo-
syysskuussa erityisesti Brasilia. Joulukuun
alussa valuuttarahasto, Maailmanpankki, La-
tinalaisen Amerikan kehityspankki ja joukko
teollisuusmaita sopivat 41.5 mrd. dollarin
suuruudesta rahoitusjärjestelystä Brasilialle.
Valuuttarahaston osuus lainasta oli 18 mrd.
dollaria. Tästä 12.7 mrd. dollaria myönnet-
tiin täydentävän luottojärjestelyn puitteissa
(Supplemental Reserve Facility), ja se rahoit-
tettiin aktivoimalla uusi NAB-luottojärjeste-
ly. Brasilia pyrkii kolmivuotisen valmiusluo-
ton ja julkisen sektorin rahoitusaseman vah-
vistamisen turvin vähentämään talouteensa
kohdistuvaa epävarmuutta ja näin estämään
rahoituskriisin syvenemisen.

Aasian rahoituskriisi toi korostetusti
esiin globalistuneiden rahoitusmarkkinoiden
asettamat haasteet. Valuuttarahaston johto-
kunta hyväksyi keväällä 1998 toimintakehi-
kon kansainvälisen finanssiarkkitehtuurin
vahvistamiseksi. Sen mukaisesti pyritään lu-
jittamaan kansainvälisiä ja paikallisia rahoit-
usjärjestelmiä, tehostamaan jäsenvaltioiden
talouksien seurantaa edistämällä sekä suo-
raan että välillisesti mm. jäsenmaiden talout-
ta koskevan informaation saatavuutta ja laa-
tua. Tarkoituksena on myös lisätä yksityisen
sektorin vastuuta sekä kriisien hallinnassa
että niiden ennaltaehkäisyssä.

Avoimuuden lisääminen koskee myös
valuuttarahaston omaa toimintaa. IMF:n tie-
dotuspolitiikka muuttuikin vuoden 1998 ku-
luessa merkittävästi aiempaa avoimemmaksi.
Rahaston Internet-kotisivuilta voi seurata
päivittäin, mitä asioita johtokunnassa käsitel-
lään ja minkälaisia päätöksiä on tehty.

Kansainvälistä rahoituskriisiä ja rahoit-
usjärjestelmän vahvistamiseen liittyviä ky-
symyksiä käsiteltiin myös muilla foorumeil-
la. G22-maiden valtiovarainministeriöiden ja
keskuspankkien edustajista koostuneiden työ-
ryhmien laatimissa selvityksissä suositellaan

**Valuuttarahasto
antoi Suomelle
tunnustusta
onnistuneesta
talouspolitiikasta.**

---

rahoitustoimintaan liittyvän avoimuuden lisäämistä, rahoitusrakenteiden vahvistamista ja rahoituskriisien hallinnan ja ennaltaehkäisyyn tehostamista. G7-maat julkistivat loka-kuussa oman toimenpideohjelmansa kansainvälisen rahoitusjärjestelmän vakauttamiseksi. Se sisältää G22-työryhmien suositusten lisäksi ehdotuksen pääomavirtojen seurannan tehostamisesta ja institutionaalisten sijoittajien riskipositivoiden kartoittamisesta. Ohjelmassa ehdotettiin IMF:n yhteyteen perustettavaksi rahastoa, josta annettaisiin lyhytaikaista luottoa niille vaikeuksiin joutuneille maille, jotka noudattavat valuuttarahaston ehtojen mukaista politiikkaa.

Valuuttarahasto on ottanut tavoitteekseen pääomanliikkeiden vapauttamisen ja tämän tavoitteen sisällyttämisen järjestön sopimusartikloihin. Pääomanliikkeiden rajoituksia ei ole tarkoitus poistaa kerralla, vaan tarkoin harkitussa järjestyksessä ottaen huomioon paikallisten rahoitusmarkkinoiden tila, kehitysaste ja muut markkinoiden toimintaa rajoittavat tekijät.

Valuuttarahasto jatkoi vuonna 1996 perustetun yhtenäistetyn tilastojen julkaisukäytännön toteuttamista (SDDS eli Special Data Dissemination Standard). Tavoitteena on tarjota standardoituja avaintietoja valuuttarahaston Internet-sivuilla mahdollisimman monesta jäsenmaasta. Suomi liittyi järjestykseen jo vuonna 1996.

Talous- ja rahaliiton kolmas vaihe vaikuttaa tuntuvasti IMF:n toimintaympäristöön. Valuuttarahasto jatkoi EMUun liittyvien kysymysten käsittelyä ja kiirehti erityisesti toimia, joilla euroalueen syntymisen aiheuttamat tekniset ongelmat saataisiin ratkaistuksi. IMF:n seurantatehtävään EMUn kolmas vaihe vaikuttaa siten, että vuosittaisten bilateraalisten konsultaatioiden rinnalla on tarkoitus toteuttaa myös koko euroaluetta koskeva ns. alueellinen konsultaatio kaksi kertaa vuodessa.

Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtajan Sirkka Hämäläisen siirryttyä Euroopan keskuspankin johtokuntaan Suomen edustajana valuuttarahaston hallintoneuvostossa on kesäkuun alusta toiminut johtokunnan puheenjohtaja Matti Vanhala. Varajäsenenä oli johtokunnan varapuheenjohtaja Esko Ollila.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteisenä edustajana rahaston johtokunnassa oli tanskalainen Kai Aaen Hansen. Tanskan keskuspankki koordinoi vaalipiirin kannanottojen valmistelua.

Tekninen apu

Suomen Pankin asiantuntijoita osallistui vuoden 1998 aikana IMF:n johdolla toteutettuihin työtehtäviin siirtymätalouksissa. Pankin asiantuntijoita oli myös tekniseen apuun liittyvissä työtehtävissä EU:n TACIS-ohjelman kautta. Pankki osallistui Venäjän ja Ukrainan keskuspankkien henkilökunnan TACIS-koulutukseen. Suomen Pankki koulutti edelleen EU:n PHARE-ohjelman turvin eräiden itäeurooppalaisten keskuspankkien henkilökuntaa. Suomen Pankki antoi myös kahdenvälistä koulutusapua siirtymätalouksien keskuspankeille.

Muu kansainvälinen toiminta

Pohjoismaiden finanssivaliokunta (NFU), joka on keskuspankkien ja valtiovarainministeriöiden välinen yhteistyöelin, kokoontui kahdesti vuoden aikana. Pääpaino kokouksissa on Kansainvälisen valuuttarahaston johtokunnassa käsiteltävissä asioissa. Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiirikomitea kokoontui niin ikään kaksi kertaa valmistelemaan vaalipiirin yhteisiä kannanottoja valuuttarahaston väliaikaiskomitean kokouksiin ja vuosikokoukseen.

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestössä (OECD) Suomen Pankin edustajat olivat mukana talouspoliittisen komitean, rahoitusmarkkinakomitean, pääomanliikekomitean sekä näiden alaisten työryhmien työs-kentelyssä. Pankin asiantuntijat osallistuivat

myös siirtymätalouksien tilaa seuraaviin ko-kouksiin.

OECD:n asiantuntijat tekivät maaliskuussa säännönmukaisen maatutkintavierai-lun Suomeen. Tutkintakokous järjestettiin kesäkuussa ja raportti julkaistiin elokuussa.

Valuuttavaranto

Suomen Pankin tärkeimmät tavoitteet valuuttavarannon sijoittamisessa ovat sijoitusten turvallisuus ja niiden likvidiiden varmistaminen. Näissä rajoissa varannolle pyritään saamaan mahdollisimman hyvä tuotto.

Valuuttavaranto on sijoitettuna kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla ulkomaisen valuuttojen määräisiin korkoinstrumentteihin ja kultaan. Lisäksi varantoa on Kansainvälisen valuuttarahaston varanto-osuutena ja erityisinä nosto-oikeuksina. Vuoden 1998 loppuun asti varantoa oli myös ecusaamisena Euroopan keskuspankilta (EKP:n kanssa tehdyistä valuuttaliiketoimista lähemmin s. 64).

Vaihdeettavan varannon pääerät ja niiden muutos vuoden 1998 aikana olivat seuraavat:

	Varanto 31.12.1998	Varanto 31.12.1997	Muutos
	milj. mk		
Kulta	2 180	1 742	438
Erityiset nosto-oikeudet	1 770	1 772	-1
Varanto-osuus IMF:ssä	4 255	3 036	1 220
Ecusaaminen EKP:itä	-	4 078	-4 078
Valuuttasaamiset	43 358	40 827	2 531
Yhteensä	51 564	51 455	109

Keskeisimmät varannon sijoittamisen riskit ovat valuutta- ja korkoriski, luottoriski sekä likvidiysriski. Riskejä hallitaan kokonaisuutena; käytännössä tärkeimpiä riskienhallintamenetelmiä ovat sijoitusten hajauttaminen sekä tarkka hyväksytyjen sijoituskohteiden ja kaupankäynnin vastapuolten valinta. Toimintavaltuuksia rajoitetaan limiiteillä, joita valvotaan jatkuvasti.

Varantoon liittyvistä epävarmuustekijöistä vaikutuksiltaan merkittävin on valuutariski. Valuuttakurssien muutoksista aiheutuvia varannon arvonheilahteluja pyritään rajoittamaan hajauttamalla varanto eri valuuttoihin. Valuuttajakauman ajantasaisuus arvioidaan säännöllisesti. Tärkeimmät sijoitusvaluutat vuonna 1998 olivat Yhdysvaltain dollari, Saksan markka, Ison-Britannian punta, Japanin jeni, Tanskan kruunu ja Ruotsin kruunu.

Korkoriskiä hallitaan mm. hajauttamalla sijoituskohteet sekä asettamalla sijoitustoiminnalle konservatiiviset korkoriskirajat. Varannon likvidiys turvataan käyttämällä laajaa likvidien sijoituskohteiden valikkoa. Luottoriskiä rajoitetaan sijoittamalla valtaosa varannosta edellä mainittujen valtioiden liikkeeseen laskemiin arvopapereihin ja näiden arvopapereiden takaisinmyyntisopimuksiin.

Suomen Pankin vaihdettavan valuuttavarannon määrä vuoden 1998 lopussa oli 51 564 milj. markkaa. Vuositasolla varannon määrä pysyi siten suurin piirtein samana kuin edellisenä vuonna. Vuoden aikana varannon suuruus vaihteli valtion ulkomaisen velan hoitomaksujen ja Suomen Pankin avista- ja termiinimarkkinaoperaatioiden vuoksi. Varannon suurin kasvu ajoittui maaliskuu-, huhtikuun ja toukokuulle, jolloin Suomen Pankki osti valuuttoja avistamarkkinoilta yli 10 mrd. markalla. Taustalla olivat Suomen markkaan

ja muutamiin muihin ERM-valuuttoihin kohdistuneet revalvaatiospekulaatiot, jotka kiihtyivät Irlannin punnan kolmen prosentin revalvaation (14.3.1998) jälkeen. Valtion ulkomaisen velan hoitomaksujen varantoa pienentävä vaikutus jäi vuonna 1998 huomattavasti edellisvuotista vähäisemmäksi. Uusia termiinisolimuksia Suomen Pankki solmi 13.3 mrd. markalla. Termiiniposition annettiin eräänä kokonaisuudessaan vuoden loppuun mennessä.

Tutkimus, tilastot, tiedotus ja julkaisut

Taloudellinen analyysi ja tutkimus

Taloudellisen kehityksen seuranta perustuu pankin ekonomistiosastojen laatimiin kuukausittaisiin raportteihin. Perusteelliset kokonaistaloudelliset ennusteet on laadittu kaksi kertaa vuodessa. Syksyllä Suomen Pankin edustajat osallistuivat tiiviisti EKP:n ensimmäiseen puolivuositain toteutettavaan ennustekierrokseen. Suomen Pankin taloudellisten ennusteiden ja seurannan tavoitteena on viime kädessä inflaationäkymien ja inflaatioon vaikuttavien tekijöiden arviointi koko EMU-alueen, mutta erityisesti Suomen näkökulmasta. EU-maiden talouskehityksen seurantaan on jouduttu kiinnittämään yhä enemmän huomiota. Aasian maiden ja Venäjän epävaakaat taloudelliset olot ovat myös vaatineet runsaasti huomiota osakseen.

Suomen Pankin virallinen arvio taloudellisesta tilanteesta ja erityisesti hintavakauden ylläpitämisen edellytyksistä julkaistiin neljästi vuodessa Markka & talous- ja Bank of Finland Bulletin -lehdissä. Kokonaistaloudellisten neljännesvuosiraporttien lisäksi on nyt ryhdytty julkaisemaan myös säännöllistä puolivuositaitaista arviota rahoitusmarkkinoiden vakaudesta.

Ennusteiden ja politiikka-analyysien laadinnan tärkeimpinä työvälineinä käytet-

tiin Suomen Pankin kokonaistaloudellista BOF5-mallia ja kansainvälisen talouden NIGEM-mallia, jonka lisenssikäyttäjänä Suomen Pankki on. Vuoden aikana osallistuttiin myös EKP:n monimaamallin Suomea kuvaavan lohkon rakentamiseen.

Taloudellisen tutkimustoiminnan vahvistaminen on määritelty yhdeksi Suomen Pankin keskeisimmistä strategisista kehittämiskohteista. Tämä perustuu arvioon, jonka mukaan oikein suunnattu, korkeatasoinen ja kansainvälisesti tunnettu tutkimustoiminta on välttämätön edellytys, jotta pankki voi osallistua vaikuttavasti ja rakentavasti EKPJ:n toimintaan. Pankin tutkimustoiminta on kytetty myös henkilökunnan tieteelliseen jatkokoulutukseen siten, että osa tutkimusprojekteista on samalla tekijöidensä opinnäyte-tutkimuksia kuten väitöskirjoja.

Tutkimusosastolla harjoitettava taloudellinen tutkimus painottuu kahteen pääohjelmaan, joiden aiheina ovat rahapolitiikan mallintamisen kehittäminen (tutkimusohjelma 1) ja rahoituspalvelusektorin tulevaisuus (tutkimusohjelma 2).

Tutkimusohjelmassa 1 kehitetään rahapolitiikan vaikutusten analyysitekniikkaa. Ohjelman yhtenä keskeisenä tavoitteena on parantaa rahapolitiikan valmistelussa käytettyjä kokonaistaloudellisia malleja. Tällaisissa

malleissa on ohjelman painopisteenä uskotavuus- ja odotustekijöiden sekä rakenneuutosten huomioon ottaminen. Eri projekteissa on vuoden mittaan selvitelty mm. rahapolitiikkaa koskevan epävarmuuden vaikutuksia talouden toimintaan ja taloudellista käyttäytymistä kuvaavien mallien tilastolliseen estimointitekniikkaan.

Tutkimusohjelmassa 2 analysoidaan keskuspankkien toimintaympäristön tärkeimpiä rakenteellisia muutoksia. Tavoitteena on saada tietoa mm. elektronisoitumisen ja sekä kansalliset että toimialarajat ylittävän kilpailun vaikutuksista keskuspankkien tehtäväkenttään, erityisesti rahoitusmarkkinoiden tehokkuuden ja vakauden näkökulmasta. Ohjelmaan liittyvissä projekteissa on selvitelty mm. maksuverkkojen kehityksen ja pankkilopailun välisiä kytkentöjä, mittakaavaetuja arvopaperimarkkinoiden toiminnassa ja elektronisen rahan taloudellisesti kannattavaan käyttöön vaikuttavia tekijöitä. Rahoitusmarkkinaosastolla toteutetussa projektissa kehitettiin malli, jolla voidaan arvioida bruttoselvitykseen perustuvien maksujärjestelmien toimintaa ja niiden vaatimaa likvidien varojen määrää.

Pankkivalvontaan liittyvissä tutkimushankkeissa selvitettiin mm. suomalaisen valvontajärjestelmän toiminnan puutteita 1990-luvun alun säästöpankkikriisin valossa, ilmoitusvelvollisten harjoittaman osakekaupan määrää ja tuottoja Helsingin Pörssissä sekä ns. kotivaltioperiaatteeseen liittyviä ongelmia EU:n rahoitusvalvontajärjestelmässä.

Tutkimustulokset raportoidaan painettuina tutkimusjulkaisuina ja monistettuina keskustelualoitteina. Tutkimusraporttien tiivistelmät ja luettelo tärkeimmistä käynnissä olevista tutkimushankkeista on esitetty pankin Internet-kotisivulla.

Siirtymätalouksien tutkimus

Pankin idäntalouksien yksikön nimi muuttui vuoden 1998 alusta siirtymätalouksien tutkimuslaitokseksi. Nimenmuutos kuvasi pankin päätöstä kehittää erityisesti Venäjän ja Baltian maiden talouksiin kohdistuvaa tutkimusta entistä analyyttisempaan suuntaan. Tutkimuksellisen panoksen voimistaminen on luonnollisesti pitkän ajan kehitys, joka on kuitenkin saatu hyvään alkuun niin tutkijarekrytoinneilla, informaatio- ja tietohallintopalvelun kehittämisellä, henkilöstön jatkuvalla koulutuksella kuin ulkomaisten tutkijavieraiden entistä paremmalla hyödyntämisellä. Euroopan keskuspankkijärjestelmässä laajaa siirtymätalouksien tutkimusta harjoittavat vain Itävallan ja Suomen keskuspankit. Edellinen keskittyy omiin naapurimaihinsa ja Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos Venäjään ja Baltian maihin.

Tutkimuksen painopisteinä olivat vuonna 1998 entiseen tapaan kohdemaiden makrotaloudellinen kehitys ja talouspolitiikka. Erityisesti painottuivat – osin myös ajankohtaisten taloudellisten ongelmien vuoksi – rahoitusjärjestelmän kehityksen ja finanssipolitiikan kestävyysongelmat. Myös Euroopan unionin laajentuminen itään on saanut paljon huomiota, varsinkin Baltian maiden aseman kannalta.

Laitoksen seurantatoiminnon julkaisut lisääntyivät vuoden alusta, kun jo perinteisen sekä Venäjää että Baltiaa koskevan viikkokatsauksen lisäksi alettiin julkaista Venäjän talouden kuukausikatsausta. Molemmilla julkaisuilla on hyvä kotimainen ja kansainvälinen levikki, ja niiden saama palaute on varsin myönteinen. Varsinkin Venäjän talouskriisin kärjistyminen syksyllä lisäsi voimakkaasti laitoksen asiantuntemuksen kysyntää.

Tilastotuotanto ja tietopalvelu

Vuoden 1998 tilastoasioissa suurin työmäärä aiheutui valmistautumisesta täyttämään rahaliiton tilastovaatimukset. Keskeisiä tehtäviä olivat tilastojen yhdenmukaistaminen ja laadintaprosessien sovittaminen tiukkoihin tavoiteaikatauluihin.

EKP edellytti kansallisten keskuspankkien toimittavan sille rahalaitosten kuukausitilastot heinäkuusta 1998 lähtien säännöllisesti tilastointikuukautta seuraavan kuukauden 15. pankkipäivänä. Rahalaitoksilta tiedot kerättiin vuoden 1998 alusta lukien. Suomen Pankissa muokattiin lisäksi kuukausitaseiden aikasarjat vuodesta 1980 alkaen uusien tilastovaatimusten mukaisiksi.

Kansallisessa tiedonkeruussa valmistauduttiin euron käyttöönottoon rahaliiton myötä. Viranomaisyhteistyöryhmä (Rahoi-
tustarkastus, Suomen Pankki ja Tilastokeskus) toimitti kesällä luottolaitoksille uudet tiedonkeruulomakkeet vuodeksi 1999. Niihin tuli euron käyttöönoton lisäksi myös luottolaitosten tilinpäätöskäavan muuttumisesta johtuvia muutoksia.

Suomen maksutasetilaston kuukausittainen toimittaminen Euroopan rahapoliittiselle instituutille, sittemmin Euroopan keskuspankille, alkoi vuoden 1998 tammikuun tilastosta. EKPJ:n tavoittelemaan kuuden viikon aikatauluun päästiin alkusyksystä, kun Tullihallitus nopeutti ulkomaankaupan ennakkotilaston valmistumista. Maksutasetilastoinnissa valmisteltiin käsitteistön yhtenäistämisen sekä kyselyjen ja tietojärjestelmien muutosten edellyttämät toimenpiteet, jotka toteutetaan vuonna 1999. Maksutasetta varten raportoiville pankeille ja yrityksille annettiin tiedot tulevista muutoksista ja raportointia koskevaa opastusta. Suurin muutos koskee maksutaseen alueellista jaottelua euroalueeseen kuuluvia maita ja kaikkia muita maita

koskeviin tietoihin. Tiedonkeruu maksutasetta varten tehdään entistä laajemmin kyselyillä. Ulkomaisia maksuja koskeva tiedonkeruu päätettiin lopettaa vuoden 1999 alusta alkaen. Tilastokeskuksen kanssa sovittiin, että palvelujen ulkomaankauppaa koskeva tiedonkeruu siirtyy asteittain sille. Järjestely on osa EU:n tilastoviranomaisen Eurostatin kanssa tehtyä sopimusta tilastojen toimittamisesta.

Suomen Pankin kirjasto on rahatalouden erikoistunut kirjasto, joka tuottaa pankissa tarvittavia tietopalveluita. Tekstiedon hankinnassa lisättiin mm. Internetissä elektronisessa muodossa olevien julkaisujen käyttöä. Suomen Pankin ulkopuolisille asiakkaille kirjasto lainaa pankin omia ja EKP:n julkaisuja.

Vuonna 1996 avatun Internet-kotisivun sisältöä laajennettiin lisäämällä tilastojen valikoimaa ja tiedotteita EMU-valmisteluista. Kotisivun käyttö lisääntyi edelleen nopeasti. Loppuvuodesta siihen tehtiin yli 200 000 tiedonhakua kuukaudessa.

Tietotekniikka

Vuoden keskeisin tehtävä oli toteuttaa EMUn kolmannen vaiheen edellyttämät tietojärjestelmien muutustyöt. Tarvittavien hankkeiden läpivientiin tarvittiin koko pankissa noin 70 henkilötyövuotta. Mittavien testausten jälkeen järjestelmät olivat valmiina tuotantokäyttöön euroaikaan siirryttäessä. Muutostyön lopputuloksena otettiin käyttöön EU:n keskuspankkien välinen tietoverkko (ESCB-Net) ja käytännössä kaikkia keskeisiä Suomen Pankin toimintaan liittyviä järjestelmiä muokattiin. Maksujärjestelmä TARGETin edellyttämät muutokset Suomen Pankin sekkitilijärjestelmään toteutettiin. Samalla avattiin tapahtumanvälitys järjestelmään SWIFT-verkon kautta ja rakennettiin jonotusomina-

suus. Uusia ominaisuuksia hyödyntäen lorumaksut siirrettiin sekkitilijärjestelmään. Pankin pääkirjajärjestelmä päivitettiin EKPJ:n yhdenmukaistettujen kirjanpito määräysten mukaisesti. Back office -järjestelmään toteutettiin mittavat EMU-muutokset. Vakuushallinnan ja tilastotiedon siirron tarpeisiin rakennettiin uudet ohjelmistot. EKP:n interventioiden ja valuuttavarannon sijoittamisen toteuttamiseksi asennettiin uudet tietojärjestelmät. EMU-ajan uusien aukioloaikojen edellyttämä tukiorganisaatio suunniteltiin ja sen toiminta käynnistettiin.

Tietojärjestelmien toimintavarmuuden ja tietoturvan varmistamiseen panostettiin järjestelmien toipumissuunnitelmien päivityksellä ja varajärjestelyjen kehittämisellä. Nämä edellyttivät huomattavia laitteisto- ja ohjelmistoinvestointeja.

Pankin vuosi 2000 -valmistelut (Y2K-projekti) etenivät suunnitelman mukaisesti. Projekti huolehtii Suomen Pankin tietojärjestelmien ja sulautettujen järjestelmien saattamisesta vuosi 2000 -valmiuteen. Painopiste vuoden 1998 aikana oli laitteistojen Y2K-yhteensopivuuden varmistamisessa ja sovellusmuutosten toteuttamisessa. EMU-hankkeiden takia varsinainen testaus toteutetaan vuoden 1999 alkupuoliskolla.

Toimistojärjestelmissä pankki siirtyi Microsoft Office 97 -käyttäjäksi. Intranet, Kirstu, otettiin sisäisen tiedotuksen apuvälineeksi.

Pohjoismaisten keskuspankkien tietotekniikkakustannusvertailussa pankin kustannustaso todettiin kilpailukykyiseksi.

Tiedotus ja julkaisut

Talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen valmistelujen eteneminen loppuvaiheeseensa vuoden aikana heijastui myös Suomen Pan-

kin viestintään. Varmistuminen Suomen osallistumisesta EMUn kolmanteen vaiheeseen sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perustaminen alkukesästä lisäsivät talous- ja rahaliittoon liittyvän viestinnän tarvetta ja toivat siihen uusia muotoja.

Euroopan keskuspankkijärjestelmän jäsenenä Suomen Pankin tärkeä tehtävä on kertoa kotimaassa Euroopan keskuspankin rahapolitiikasta ja muusta toiminnasta. Tämän mukaisesti pääjohtaja Matti Vanhala informoi suomalaisia tiedotusvälineiden edustajia jo vuoden 1998 aikana EKP:n neuvoston kokouksista Frankfurtissa heti EKP:n pääjohtajan tiedotustilaisuuden jälkeen. Kokousten tiedotteet välitettiin mahdollisimman pian julkisuuteen myös suomen- ja ruotsinkielisinä käännöksinä.

Edellisenä vuonna laajaan EMU-viestintään valmennettu ryhmä toimi aktiivisesti pitäen luentoja talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen valmisteluista useissa eri tilaisuuksissa pankissa ja sen ulkopuolella. Tämä helpotti pankin johdon ja asiantuntijoiden työtä varsinaisissa kolmannen vaiheen valmistelutehtävissä ja toisaalta avasi pankille uusia vaikutuskanavia EMU-viestinnässä.

EMU-valmisteluista tiedotettiin edelleen myös pankin julkaisuissa ja Internetissä. Pankin julkaisuissa käsiteltiin monipuolisesti EMUn kolmannen vaiheen alkamiseen liittyviä kysymyksiä. EMU-ikkunan julkaisemista jatkettiin Markka & talous -lehdessä ja pankin kotisivulla Internetissä. Internetistä tuli vuoden aikana yhä tärkeämpi pankin viestintäkanava. Talous- ja rahaliittoa koskevia ja muita tietopyyntöjä tuli paljon, ja niihin vastattiin Internetin kautta. Pankin tiedotukseen avattiin toukokuussa myös euroneuvontapuhelin ja sähköpostiosoite yleisön kysymyksiä varten.

Tiedotusyksikkö ja julkaisu- ja kieli-palvelut -osasto osallistuivat aktiivisesti val-

mistelutyöhön, joka koski Euroopan keskuspankin ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän tulevaa viestintäpolitiikkaa sekä tiedottamisen ja julkaisutoiminnan käytännön toteutusta.

Vuoden aikana valmisteltiin julkaisu-uudistus, jonka tavoitteena on sopeuttaa Suomen Pankin julkaisut sisällöltään ja toteutukseltaan EKPJ-ympäristöön. Vuoden 1999 alusta Markka & talous -lehti on uudelta nimekseen Euro & talous ja Bank of Finland Bulletin muuttuu kuukausijulkaisusta neljännesvuosijulkaisuksi.

Käännös- ja kielentarkistustyöt lisääntyivät entisestään mm. EMIn ja EKP:n toimeksiantojen myötä. Kielipalvelut-toimistoa työllistivät entistä enemmän pankin lisäksi myös Rahoitustarkastus ja siirtymätalouksien tutkimuslaitos.

Säännöllisistä julkaisuista Markka & talous ilmestyi neljä kertaa ja Bank of Fin-

land Bulletin 11 kertaa. Vuosikertomus julkaistiin suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Pankki alkoi julkaista näitä julkaisuja kokonaisuudessaan myös sähköisessä muodossa Internetissä vuoden alusta. Rahoitusmarkkinat-tilastokatsaus ilmestyi kuukausittain ja maksutasesarjassa julkaistiin tavanmukaiset tilastokatsaukset. Julkaisusarjassa A ilmestyi kaksi tutkimusta ja sarjassa E kuusi tutkimusta, joista viisi oli väitöskirjoja. Pankin eri osastoilla tehtyjä tutkimuksia ja selvityksiä julkaistiin Keskustelualoitteita-sarjassa 31. Keski- ja Itä-Euroopan siirtymätalouksia koskevia tutkimuksia ja selvityksiä sisältävä julkaisu, Idäntalouksien katsauksia, ilmestyi 7 kertaa.¹ Lisäksi Helsingin Rahamarkkinakeskuksen historia toimitettiin Suomen Pankissa.

---

¹ Luettelo pankin julkaisuista vuonna 1998 on liitteenä.

Sisäinen toiminta, organisaatio ja henkilöstö

Organisaatio

Suomen Pankin johtokunnan jäsenten lukumäärä väheni viidestä neljään, kun pääjohtaja Sirkka Hämäläinen valittiin Euroopan keskuspankin johtokunnan jäseneksi ja johtokunnan jäsen Matti Vanhala nimitettiin Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtajaksi.

Vuoden alussa kuvattiin järjestelmällisesti pankin ydintoiminnot Euroopan keskuspankkijärjestelmässä ja arvioitiin niiden vaatimia muutoksia pankin tehtäviin ja päätöksentekoon. Vuoden lopulla asetettiin sisäinen valmisteluryhmä selvittämään pankin organisaation muutostarpeita EKPJ-ympäristössä. Valmisteluryhmä antoi johtokunnalle ehdotuksensa joulukuussa 1998.

Suomen Pankin strategisen suunnittelun taustalla vaikuttavat skenaariot tarkistettiin. Aikaisempia vaihtoehtoisia tulevaisuuskuvia täsmennettiin arvioimalla etenkin rahoitusmarkkinoiden ja rahoitusvalvonnan kehitysnäkymiä, Euroopan keskuspankkijärjestelmän toimintatapaa, Suomen Pankin roolia sekä viranomaisena että palveluja tuottavana pankkina sekä sen asemaa kansallisena ja eurooppalaisena instituutiona. Skenaarioiden pohjaksi otettiin toisaalta kysymys euroalueen rahoitusmarkkinoiden maantieteellisestä keskittymisestä ja toisaalta kansallisten keskus-

pankkien rahapoliittisen roolin muotoutumisesta Euroopan keskuspankkijärjestelmässä.

Suomen Pankin lähivuosien toimintaa ohjaavat strategiset linjaukset ajantasaistettiin rahaliiton aloitusvuoden vaatimusten mukaisiksi. Linjaukset määrittelevät pankin toiminnan tarkoituksen, tehtävät, tavoitetilan, yleisstrategian ja toimintatavan. Suomen Pankin toiminnan tarkoituksena on hintavakauden ylläpitäminen ja muiden talouspolitiikan tavoitteiden tukeminen. Asettamansa tavoitetilan mukaan Suomen Pankki pyrkii olemaan vaikutusvaltainen jäsen Euroopan keskuspankkijärjestelmässä ja aktiivinen vaikuttaja Suomessa. Yleisstrategiaan on kirjattu tarkemmin keskeiset strategiset painotukset, joiden mukaan Suomen Pankilla on tulevaisuudessaakin vaativat tehtävät yhteisen rahapolitiikan, rahoitusmarkkinoiden ja rahahuollon alueella. Pankki osallistuu rahapolitiikan valmisteluun ja toteutukseen, huolehtii rahoitusmarkkinoiden ja maksujärjestelmien kehittymisestä Suomen kannalta turvallisiksi, tehokkaiksi ja taloudellisiksi sekä valmistautuu eurorahan tehokkaaseen ja turvalliseen liikkeeseen laskemiseen.

Suomen Pankin toimintamenot ja budjetti, milj. mk

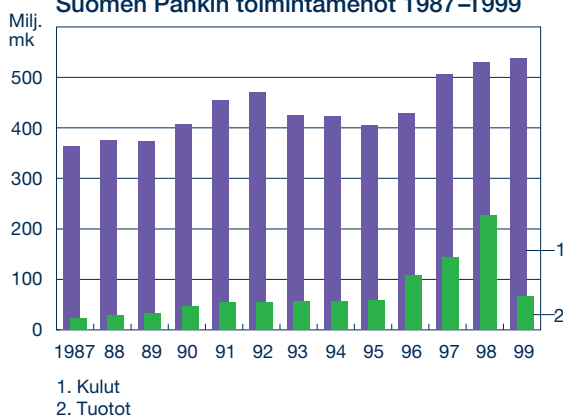
	Budjetti 1999 ¹⁾	Budjetti 1999	Toteutunut 1998	Toteutunut 1997
Kulut				
Palkat ja palkkiot	28.7	170.9	163.2	152.0
Eläkkeet	12.2	72.7	66.2	63.0
Sosiaalikulut	2.9	17.2	15.1	25.1
Koulutus	1.5	9.0	6.8	6.7
Matkat	1.6	9.5	8.3	6.6
Atk-kulut	4.7	27.8	21.0	14.1
Muut ostopalvelut	4.0	23.6	18.9	22.8
Setelien hankintakulut	14.3	84.9	39.8	32.4
Kiinteistökulut	5.7	33.8	29.7	30.6
Muut kulut	4.1	24.3	22.3	23.7
Yhteensä	79.7	473.7	391.3	377.0
Investoinnit				
Kone- ja kalustoinvestoinnit	5.1	30.5	29.4	50.1
Kiinteistöjen investoinnit	5.5	32.9	36.0	22.6
Kiinteistöjen ja käyttöomaisuusosakkeiden ostot	0.0	0.0	72.0	57.0
Yhteensä	10.6	63.3	137.4	129.7
Kulut yhteensä	90.3	537.1	528.7	506.6
Tuotot				
Pankkitoiminnan tuotot	0.5	3.2	0.8	1.2
Rahahuollon tuotot	2.1	12.5	14.1	18.7
Rahoitustarkastukselle myydyt palvelut	1.5	9.1	8.5	15.4
Muut palvelujen myynnit	0.2	1.4	1.4	1.7
Kiinteistöjen tuotot	5.5	32.7	29.8	33.9
Kiinteistöjen ja käyttöomaisuusosakkeiden myynnit	0.0	0.0	159.6	63.2
Muut tuotot	1.3	7.5	12.9	8.5
Tuotot yhteensä	11.2	66.4	227.1	142.5
Netto	79.2	470.6	301.6	364.2
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos²⁾	1.4	8.2	5.9	

¹⁾ Miljoonaa euroa; muuntokurssi 1 euro = 5.94573 mk.

²⁾ Käsitellään Suomen Pankin budjetista erillisenä yksikkönä.

Kuvio 36.

Suomen Pankin toimintamenot 1987-1999

Henkilöstö

Pankin palveluksessa oli vuoden 1998 lopussa 782.5 henkeä. Heistä työskenteli pääkonttorissa 665.5, siirtymätalouksien tutkimuslaitoksessa 14 ja haarakonttoreissa 103. Henkilöstömäärä kasvoi edellisvuotisesta 6.5 hengellä. Rekrytoinnit olivat enimmäkseen määräaikaaisia. Henkilöstöstä kokoaikaisten osuus oli 90 % ja määräaikaisten 10 %.

Lokakuussa 1997 alkaneessa pankin omassa ekonomistien Young Professionals -koulutusohjelmassa oli osallistujia seitsemän. Sisäisessä työkierrossa oli vuoden aikana yhteensä 24 henkeä. Virkavapaana oli 42 henkeä. Heistä 17 työskenteli EMIn/EKP:n palveluksessa.

Erillisprojektit

Suomen Pankkia ja sen virkamiehiä koskevat lainsäädännökset (LSP) muuttuivat 1.1.1998. Pankin henkilöstöä koskeva palvelussuhdesopimus (PES) neuvoteltiin virkaehtosopimukseksi (VES) ja työnantajan edustajiksi määriteltiin ja rajattiin aikaisempaa suppeampi joukko: johtokunnan jäsenet, osastopäälliköt sekä eräät VES-asioita neuvottelevat virkamiehet.

EMUn aiheuttamiin Suomen Pankin aukioloaikojen muutoksiin liittyvät VES-neuvottelut saatiin päätökseen ennen vuodenvaihdetta.

Vuodelta 1997 laadittiin toistamiseen henkilöstötilinpäätös. Tilinpäätöksen muotoon kerättyjä tietoja ja niiden analysointia käytetään henkilöstöön liittyvän päätöksenteon tukena, henkilöstön kehittämisen perustana, päätösten vaikutusten ennakoimisessa ja seurannassa sekä henkilöstön työkyvyn edistämiseksi ja ylläpidossa. Pankki osallistui myös henkilöstötoimen tunnuslukuja selvittävään markkinavertailuun lähes 60 muun organisaation kanssa. Vertailu antoi selkeän

käsityksen pankin henkilöstöpolitiikan vahvuuksista ja kehittämisaalueista.

Koko henkilöstöä koskeva ilmapiiiritutkimus toteutettiin suppeampana kuin aiempina vuosina. Tutkimuksen painopisteeksi valittiin henkilökunnan motivaatio ja jaksaminen EMU-valmisteluiden paineissa.

Kehityskeskustelukäytäntöä uudistettiin alkuvuodesta 1998. Yksilötasolle viety tavoitteenasetanta tarkastelukauden alussa otettiin osaksi kehityskeskusteluja koko organisaatiossa.

Palkintajärjestelmiä kehitettiin kertapalkintajärjestelmällä, joka otettiin käyttöön 1.1.1998. Kertapalkittuja projekteja oli vuoden aikana kolme (16 henkeä), ja 13 yksittäistä työntekijää palkittiin kertapalkintajärjestelmällä.

Suomen Pankki osallistui korkeakouluopiskelijoiden rekrytointitapahtumaan Contact Forumiin sekä korkeakouluopiskelijoiden työnantajamielikuvia selvittävään Universitas-tutkimukseen. Molemmat tapahtumat osoittivat, että Suomen Pankilla on varsin positiivinen työnantajakuva opiskelijoiden keskuudessa.

Koulutus

Henkilöstön osaamisen kehittämisessä painopisteet olivat ammatillisessa osaamisessa, kielikoulutuksessa ja vuorovaikutustaidoissa. Myös tietotekniikan koulutukseen panostettiin mittavasti uusien toimistojärjestelmien käyttöönoton yhteydessä. Pankin koulutusmenot olivat 6.8 milj. mk (4.2 % palkkasummasta). Ammatillisen kehittämisen osuus oli 53 %, vuorovaikutustaitojen (ml. kielikoulutus) 21 % ja tietotekniikan hyödyntämisen 18 %.

Johtamisen tehostamiseksi käynnistyi hanke, jonka tavoitteena on määritellä pankin ydinosaaminen sekä selvittää siihen liittyvät kehitystarpeet.

Suomen Pankki on aiempien vuosien tapaan panostanut talous- ja oikeustieteelliseen jatkokoulutukseen. Osa pankin tutkimustoiminnasta toteutetaan jatkokoulutusprojekteina, jotka yhdistävät pankin toimintaa tukevan tutkimuksellisen intressin ja opinnäytetavoitteet. Väitöskirjojen ja lisen-siaatintutkimusten valmisteluun tutkimusosastolla käytettiin vuoden aikana neljä henkilötyövuotta, jotka jakaantuivat kuuteen eri hankkeeseen.

Taloudellisessa koulutuksessa tärkeimpinä aiheina olivat pankkien riskinhallinnan organisaatio, rahoitusmarkkinoiden sääntely, rahapolitiikan teorian ja käytännön ongelmat EMUssa, sekä SP:n operatiiviset toiminnot EMU-ympäristössä. Lisäksi pidettiin ekonomistiseminaareja ajankohtaisista kotimaisista ja globaaleista talouskysymyksistä, euroaiheista sekä valmistuneista tutkimuksista. Sisäisen koulutuksen lisäksi asiantuntijat ovat osallistuneet aktiivisesti ulkopuolisiin koulutustilaisuuksiin ja seminaareihin kotimaassa ja ulkomailla.

Pankin sisäinen johdon valmennusohjelma jatkui vuonna 1998, ja kohderyhmänä olivat toimistopäälliköt. Ohjelma jatkuu vuonna 1999 kohdejoukkona pankin ryhmäesimiehet.

Vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittämiseksi järjestettiin kohdennettuja teemaseminaareja. Lisäksi kielten opiskeluun painostettiin merkittävästi.

Tietotekniikan koulutus painottui EMUn aiheuttamien järjestelmämuutosten ja toisaalta uuden toimisto-ohjelmiston sekä Internet-tekniikan opiskeluun. Järjestelmien kehittämiseen osallistuvia käyttäjiä tuettiin systemityö- ja tukihenkilökoulutuksella. Tietotekniikan ammattilaisia tuettiin tutkintopohjaisessa hajautettujen järjestelmien opiskelussa.

Edellisenä vuonna käynnistynyt kolmas nuorten ekonomistien Young Professionals -ohjelma jatkui vuonna 1998 suunnitelmien mukaisesti. Kaikkiaan 18 kuukauden pituisen ohjelman tavoitteena on antaa siihen osallistuville seitsemälle nuorelle ekonomistille valmiudet työskennellä Suomen Pankissa tai muualla julkishallinnon, rahoituslaitosten ja kansainvälisten järjestöjen piirissä. Ohjelmaan kuului mm. harjoittelujakso ulkomaisissa keskuspankeissa.

Siirtymätalouksien keskuspankeille annettiin taloudellista koulutusapua sekä bilateraalisen yhteistyön että TACIS- ja PHARE-ohjelmien kautta. Kaikkiaan vuoden 1998 aikana aikana järjestettiin yhdeksän Suomen Pankkiin suuntautunutta seminaarimuotoista opintovierailua, minkä lisäksi muutamat pankin asiantuntijat antoivat koulutusta kohdemaiden keskuspankeissa. Venäjän talouskriisin vuoksi joitakin syksyksi 1998 aiottuja vierailuja peruuntui.

Tilinpäätös

Tuloslaskelma, milj. mk

	1.1.–31.12.1998		1.1.–31.12.1997	
KORKOTUOTOT				
Kotimaiset (1)				
Maksuvalmiusluotoista	0.0		0.0	
Arvopapereiden takaisinmyyntisitoumuksista	38.3		342.5	
Nettokorot kotimaisista termiinkaupoista	50.2		141.8	
Joukkovelkakirjoista	89.6		118.8	
Muista saamisista	7.0	185.1	13.4	616.6
Ulkomaiset (2)				
Kansainväliseltä valuuttarahastolta	188.3		126.4	
Arvopapereista	1 535.2		1 983.3	
Muista valuuttasaamisista	806.1	2 529.5	799.0	2 908.8
Korkotuotot yhteensä		2 714.6		3 525.4
KORKOKULUT				
Kotimaiset (3)				
Sijoitustodistuksista	-340.9		-1 059.5	
Varantotalletuksista	-7.7		-8.0	
Investointitalletuksista	-		-2.9	
Muista veloista	-	-348.6	-0.0	-1 070.4
Ulkomaiset				
Kansainväliselle valuuttarahastolle	-42.6		-42.3	
Muista veloista	-80.1	-122.7	-54.4	-96.6
Korkokulut yhteensä		-471.4		-1 167.0
KORKOKATE (4)		2 243.3		2 358.4
KESKUSPANKKITOIMINNAN MUUT TUOTOT (5)				
Toimitusmaksut ja palkkiot	15.0		25.4	
Muut	201.1	216.0	122.7	148.1
KESKUSPANKKITOIMINNAN MUUT KULUT (6)				
Palkat	-163.2		-154.6	
Sosiaalikulut	-81.3		-84.2	
Setelien hankintakulut	-39.8		-32.4	
Poistot	-137.4		-129.7	
Muut	-97.5	-519.1	-89.9	-490.7

	1.1.-31.12.1998		1.1.-31.12.1997	
RAHOITUSTARKASTUKSEN KULUT JA TUOTOT (7)				
Palkat	-31.5		-29.4	
Poistot	-0.1		-0.4	
Muut	-27.9		-25.7	
Rahoitustarkastuksen valvontamaksut	59.9	0.0	55.4	0.0
SIIRTYMÄTALOUKSIEN TUTKIMUSLAITOKSEN KULUT JA TUOTOT (8)				
Palkat	-3.4		-	
Sosiaalikulut	-1.1		-	
Poistot	-0.1		-	
Muut	-2.2	-6.8	-	-
TULOS ENNEN KURSSIEROJA JA VARAUKSIA		1 933.8		2 015.7
Ulkoisten arvopapereiden kurssierot (9)		256.8		-131.2
Valuuttakurssierot (10)		-1 575.7		4 977.5
Eläkevarauksen lisäys (11)		-79.9		-76.0
Varauksen (laki Suomen Pankista 30 §) lisäys (-) / purkaminen (+) (11)		-535.0		-6 786.0
TILIKAUDEN TULOS (12)		0.0		0.0

VASTAAVAA	31.12.1998		31.12.1997	
Valuuttavaranto (1)				
Kulta	2 180.0		1 742.1	
Erityiset nosto-oikeudet	1 770.3		1 771.6	
Muut saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta	4 255.3		3 035.5	
Ecusaaminen Euroopan rahapoliittiselta instituutilta	–		4 078.3	
Valuuttasaamiset	43 358.0	51 563.7	40 827.2	51 454.7
Muut ulkomaiset saamiset (1)				
Markkaosuus Kansainvälisessä valuuttarahastossa	2 132.5		3 281.0	
Osuus Euroopan keskuspankin pääomasta	415.9	2 548.4	60.8	3 341.8
Saamiset rahoituslaitoksilta (2)				
Joukkovelkakirjat	62.6		114.3	
Muut	19.0	81.6	2 836.5	2 950.8
Saamiset julkiselta sektorilta (3)				
Valtion metallirahavastuu	2 073.8	2 073.8	2 015.1	2 015.1
Saamiset yrityksiltä (4)				
Kotimaisten toimitusten rahoitus (KTR)	6.0		26.2	
Muut	1 472.8	1 478.8	1 736.0	1 762.2
Muut saamiset (5)				
Siirtosaamiset	439.9		528.1	
Muut	99.7	539.6	106.6	634.7
Yhteensä		58 285.8		62 159.4

VASTATTAVAA

	31.12.1998		31.12.1997	
Ulkomaiset velat (1)				
Osoitetut erityiset nosto-oikeudet	1 020.5		1 045.8	
Kansainvälisen valuuttarahaston markkatilit	2 132.6		3 281.1	
Muut ulkomaiset velat	733.2	3 886.3	584.3	4 911.2
Liikkeessä oleva raha (6)				
Setelit	15 740.0		15 922.8	
Metalliraha	1 949.1	17 689.1	1 894.1	17 816.9
Sijoitustodistukset (7)		4 950.0		10 500.0
Velat rahoituslaitoksille (8)				
Varantotalletukset	12 937.7		7 911.5	
Muut	0.0	12 937.7	2 770.0	10 681.5
Velat yrityksille (9)				
Investointi- ja alushankintatalletukset	5.5	5.5	32.3	32.3
Muut velat (10)				
Siirtovelat	251.2		23.2	
Muut	37.0	288.1	32.3	55.5
Arvonjärjestelytili (11)		–		257.5
Varaukset (12)				
Eläkevaraus	1 690.3		1 600.9	
Muut varaukset	11 074.6	12 764.9	10 539.6	12 140.5
Oma pääoma (13)				
Kantarahasto	5 000.0		5 000.0	
Vararahasto	764.1		764.1	
Tilikauden tulos	0.0	5 764.1	0.0	5 764.1
Yhteensä		58 285.8		62 159.4

Tilinpäätöksen liitteet

	31.12.1998	31.12.1997
Valuuttamääräiset futuurisopimukset , milj. mk		
Ostosopimukset ¹	2 566	22
Myyntisopimukset ¹	632	1 581
Osakkeet ja osuudet , nimellisarvo, milj. mk (sulkeissa Suomen Pankin omistusosuus)		
Scopulus Oy	2 (100 %)	2 (100 %)
Setec Oy	16 (40 %)	40 (100 %)
Rahakontti Oy	35 (52 %) ²	35 (52 %)
HEX Oy, Helsingin Arvopaperi- ja johdannaispörssi, selvitysytio	9 (7 %)	–
Suomen Arvopaperikeskus Oy	–	11 (24.44 %)
Bank for International Settlements	58 (1.67 %)	60 (1.67 %)
Asunto-osakkeet	54	2
Kiinteistöosakkeet	1	0
Muut osakkeet ja osuudet	4	..
Yhteensä	181	150
Laskennallinen vastuuosuus Arvopaperikeskuksen rahastosta , milj. mk	1	1
Eläkesitoumuksista johtuva vastuu , milj. mk		
Suomen Pankin eläkevastuu	2 060	1 979
– tästä varauksilla katettu	1 690	1 601
Suomen Pankin huoltokonttori , milj. mk		
– talletukset	102	94
– luotot	43	43

¹ Kyseisen valuutan vuoden viimeisen pankkipäivän keskimurssiin.

² Jäljellä oleva jako-osuus 2.5 milj. mk.

Suomen Pankin kiinteistöt

Kiinteistö	Osoite	Valmistumisvuosi	Tilavuus noin m ³
Helsinki	Rauhankatu 16	1883/1961	49 500
	Unioninkatu 33 / Rauhankatu 19	1848/1954	50 500
	Snellmaninkatu 4–6	1857/1892	16 170
	Ramsinniementie 34	1920/1983/1998	4 600
Kuopio	Puutarhakatu 4	1993	11 900
Mikkeli	Päiviönkatu 15	1965	7 500
Oulu	Kajaaninkatu 8	1973	17 000
Tampere	Hämeenkatu 13	1942	36 000
Turku	Linnankatu 20	1914	10 500
Vantaa	Suometsäntie 1	1979	311 500
Inari	Saariselkä	1968/1976/1998	6 100

Helsingissä 11. tammikuuta 1999

SUOMEN PANKIN JOHTOKUNTA

Matti Vanhala, puheenjohtaja

Esko Ollila   Matti Louekoski   Matti Korhonen

Tilinpäätöksen kommentit

Kirjanpito- ja tilinpäätöskäytäntö

Suomen Pankin tase noudattaa sektorijakoa, mikä antaa kuvan keskuspankin ja ulkomaiden sekä kotimaan sektoreiden välisistä rahoitusuhteista. Taseessa noudatetut arvostusperiaatteet on selostettu kommentoitavien tase-erien yhteydessä. Käyttöomaisuus, osakeomistukset ja pitkävaikutteiset menot kirjataan kokonaan kuluiksi hankintavuonna Suomen Pankista annetun lain edellyttämällä tavalla, eivätkä ne niin ollen sisälly taseeseen. Tilinpäätöksen liitetiedoissa on luettelo Suomen Pankin omistamista osakkeista, osuuksista ja kiinteistöistä.

Ulkomaan rahan määräiset saamiset ja velat on muutettu markoiksi tilinpäätöspäivänä voimassa olleiden keskikurssien mukaisesti. Kaikki taseen ulkomaan rahan määräisten saamis- ja velkaerien sekä taseen ulkopuolisten erien kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti.

Pankkivaltuusto vahvistaa Suomen Pankista annetun lain mukaisesti tilinpäätöksen laatimisessa noudatettavat periaatteet.

Suomen Pankin kirjanpito- ja tilinpäätöskäytäntö on 1.1.1999 alkaen yhdenmukaistettu eurojärjestelmän kirjanpitoperiaatteiden kanssa. Tämä aiheuttaa muutoksia mm. tase-erien arvostukseen sekä tase- ja tuloslaskelmakaavoihin.

Tuloslaskelman kommentit

1. Kotimaiset korkotuotot

Kotimaiset korkotuotot olivat yhteensä 185 milj. markkaa. Ne sisältävät korkotuottoja joukkovelkakirjalainoista 90 milj. markkaa, kotimaisista termiinkaupoista 50 milj. mark-

kaa ja arvopapereiden takaisinmyyntisitoumuksista 38 milj. markkaa.

2. Ulkomaiset korkotuotot

Ulkomaiset korkotuotot olivat 2 529 milj. markkaa, mikä on 380 milj. markkaa vähemmän kuin vuonna 1997.

3. Kotimaiset korkokulut

Kotimaiset korkokulut, 349 milj. markkaa, koostuvat pääosin Suomen Pankin liikkeeseen laskemien sijoitustodistusten korkokuluista, jotka olivat 341 milj. markkaa. Kotimaisia korkokuluja oli 721 milj. markkaa vähemmän kuin edellisenä vuotena.

4. Korkokate

Korkokate oli 2 243 milj. markkaa.

5. Keskuspankkitoiminnan muut tuotot

Muut tuotot olivat 216 milj. markkaa. Tähän sisältyi Setec Oy:n osakkeiden myyntituottoja 78 milj. markkaa, toimitusmaksuja ja palkkioita 15 milj. markkaa, osinkotuottoja 36 milj. markkaa, josta Setec Oy:ltä 25 milj. markkaa, vuokratuottoja 26 milj. markkaa sekä Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy:n purkamisesta syntyneitä jako-osuutta 35 milj. markkaa. Erään sisältyi haarakonttoreiden kiinteistöjen myynnistä saatuja tuottoja 10 milj. markkaa.

6. Keskuspankkitoiminnan muut kulut

Palkkakulut olivat 163 milj. markkaa. Sosiaalikulut sisälsivät 66 milj. markkaa maksettuja eläkkeitä.

Setelien hankintakulut olivat 40 milj. markkaa.

Käyttöomaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot kirjataan poistoina kuluksi hankintavuonna Suomen Pankista annetun lain mukaisesti. Poistot, 137 milj. markkaa, sisältävät siten tilikauden aikana hankitun käyttö-

omaisuuden ja muut pitkävaikutteiset menot kokonaisuudessaan. Poistoihin sisältyy rakennusten muutostöistä ja korjauksista johtuvia poistoja 36 milj. markkaa ja koneista ja laitteista johtuvia poistoja 29 milj. markkaa ja kiinteistöjen hankinnasta aiheutuneita poistoja 72 milj. markkaa.

7. Rahoitustarkastuksen kulut ja tuotot

Suomen Pankin tuloslaskelmassa esitetään pankin yhteydessä toimivan Rahoitustarkastuksen toimintakulut (palkat, poistot, muut) erikseen omina erinään. Rahoitustarkastuksen toimintakulut, 60 milj. markkaa, katetaan valvottavilta jälkikäteen perittävillä valvontamaksuilla.

8. Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen kulut ja tuotot

Suomen Pankin tuloslaskelmassa esitetään siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen toimintakulut erikseen omina erinään.

9. Ulkomaisten arvopapereiden kurssierot

Ulkomaisten arvopapereiden kurssierot sisältävät arvopapereiden myynnistä syntyneet voitot ja tappiot, salkussa olevien arvopapereiden hankintahinnan ja nimellisarvon välisen preemion tai diskonton jaksotuksen sekä jaksotuksella korjatun hankintahinnan ja sitä alemman markkinahinnan erotuksen. Ulkomaisten arvopapereiden kurssieroista syntyi tilivuonna tuottoa 257 milj. markkaa.

10. Valuuttakurssierot

Valuuttakurssieroihin sisältyvät valuuttakurssien muutoksista aiheutuneet saamisten ja velkojen sekä taseen ulkopuolisten erien arvon muutokset sekä valuutanvaihtotuotot nettomääräisinä. Vuonna 1998 valuuttakurssitappioita kertyi 1 576 milj. markkaa, mikä pääasiassa johtui varantoon sisältyvien valuuttasaamisten arvon muutoksesta.

11. Varausten muutos

Eläkevaraukseen siirrettiin vuoden 1998 aikana palkoista peritty työntekijän työeläkemaksu, 10 milj. markkaa. Lisäksi eläkevarausta kartutettiin laskemalla työntekijäin eläkevakuutusmaksuille ja edellisinä vuosina tehdyille eläkevarauksille laskennallista korkoa. Laskentakorko oli 14.12. asti 5 % ja 15.12. alkaen 4.5 %. Yhteensä eläkevarausta kartutettiin 80 milj. markkaa.

Suomen Pankista annetun lain 30. pykälän mukaista varausta kartutettiin 535 milj. markkaa.

12. Tilikauden tulos

Tilikauden tuloksena esitettiin nolla markkaa.

Taseen kommentit

1. Valuuttavaranto ja muut ulkomaiset erät

Kulta kirjattiin aiempien vuosien tapaan arvoon 35 mk/g. Vuoden 1998 viimeisen päivän markkinahinta oli 47.10 mk/g. Kultaa oli vuoden 1998 lopussa 62 284 kg.

Valuuttasaamisiin sisältyy erityisiä nosto-oikeuksia Kansainvälisessä valuuttarahastossa. Niiden vastaeränä velkapuolella ovat osoitetut erityiset nosto-oikeudet (SDR). Molemmat erät ovat korollisia, ja korkona on SDR:n korko.

SDR-määräinen varanto-osuus sekä markkaosuus Kansainvälisessä valuuttarahastossa muodostavat yhdessä Suomen jäsenosuuden valuuttarahastossa. Markkaosuuden vastaerä sisältyy ulkomaisissa veloissa erään Kansainvälisen valuuttarahaston markkatilit. Markkaosuus ja sitä vastaavat markkatilit on sidottu erityisten nosto-oikeuksien kurssiin Kansainvälisen valuutta-

rahaston soveltaman käytännön mukaisesti. Muihin ulkomaisiin saamisiin sisältyy myös ecumääräinen osuus Euroopan keskuspankin pääomasta.

Valuuttasaamiset koostuvat pääosin valtioiden liikkeeseen laskemista tai takaa- mista ulkomaisista arvopapereista sekä ulko- maisista pankkitalletuksista. Erään sisältyvät myös ulkomaiset avistatilit sekä pankin hal- lussa olevat ulkomaiset maksuvälineet.

Arvopaperit kirjataan ostohetkellä han- kintahintaan ja sen jälkeen hankintahinnan ja nimellisarvon erotus kirjataan tulosvaikutei- sesti juoksuajan kuluessa. Tilinpäätöksessä arvopaperin jaksotuksella korjattua hankin- tahintaa verrataan vuoden lopun markkina- hintaan. Tasearvona käytetään markkinahin- taa, jos se on korjattua hankintahintaa alhai- sempi.

Valuuttavelat sisältävät kansainvälisten järjestöjen ja ulkomaisten pankkien marka- saamiset Suomen Pankilta sekä mm. Euroo- pan unionin ecumääräisen saamisen.

2. Saamiset rahoituslaitoksilta

Arvopapereiden takaisinmyyntisitoumuksia eli repokauppoja käytetään rahamarkkina- operaatioissa. Repokaupat arvostetaan tasees- sa nimellismääräisinä. Repokauppoina tehtä- vien interventoiden kohteeksi hyväksyttiin tilikautena 1998 markkamääräiset valtion liikkeeseen laskemat velkasitoumukset ja viitelainat, Suomen Pankin sijoitustodistuk- set, Arsenalin velkasitoumukset sekä inter- ventiomateriaaliksi hyväksytyt pankkien si- joitustodistukset.

Rahoituslaitosten joukkovelkakirjat ovat luonteeltaan pääasiassa sijoitusomaisuutta. Ne on arvostettu nimellisarvoon.

Muut saamiset ja velat rahoituslaitok- silta sisälsivät tilikaudella 1997 pääasiassa ti- lapäisiä luottoja ja niitä vastaavia talletuksia, joihin Suomen Pankilla oli kuittausoikeus.

3. Saamiset julkiselta sektorilta

Valtion metallirahavastuu osoittaa metallira- han lunastusvelvollisuudesta johtuvan velan määrän Suomen Pankille.

4. Saamiset yrityksiltä

Kotimaisia toimitusluottoja on myönnetty sekä yksittäisvelkakirjoina että joukkovelka- kirjoina. Joukkovelkakirjat on arvostettu ni- mellisarvoon.

Muut-erä sisältää lähinnä sijoitusomai- suudeksi luokiteltavia arvopapereita, jotka on arvostettu nimellisarvoon.

5. Muut saamiset

Siirtosaamiset sisältävät pääasiassa korko- saamisia. Muihin saamisiin sisältyy myös 87 milj. markkaa henkilökunnan asuntolainoja. Vuoden 1998 lopussa vanhojen asuntolaino- jen korko oli 3.5 % ja 16.2.1993 jälkeen myönnettyjen lainojen korko 5.00 %.

6. Liikkeessä oleva raha

Liikkeessä oleva raha on yleisön ja rahalai- tosten hallussa oleva setelistö ja metalliraha.

7. Sijoitustodistukset

Suomen Pankin sijoitustodistuksia käytettiin rahamarkkinaoperaatioissa, ja ne on arvostettu nimellisarvoon. Nimellisarvon ja emissiohin- nan erotus on kirjattu siirtosaamisiin ja jakso- tettu korkomenoihin juoksuajan kuluessa.

8. Velat rahoituslaitoksille

Pankit, joilla on sekkitili Suomen Pankissa, täyttivät varantovelvoitteensa siten, että ni- den sekkitilin päivittäisten saldojen kuukau- sikeskiarvo oli vähintään vähimmäisvaranto- velvoitteen suuruinen. Toinen vaihtoehto oli erillisen vähimmäisvarantotilin käyttäminen.

9. Velat yrityksille

Investointi- ja alushankintatalletukset ovat investointi- ja alushankintavarauksen tehneiden yritysten lakisääteisiä talletuksia Suomen Pankissa.

10. Muut velat

Siirtovelat ovat pääasiassa korkojen jaksotuksesta aiheutuneita eriä.

Muut velat sisältävät 9 milj. markkaa liikkeessä olevan vanhan rahayksikön määräisiä seteleitä.

11. Arvonjärjestelytili

Arvonjärjestelytili 31.12.1997 sisälsi Euroopan rahapoliittisen instituutin kanssa teh-

dyn ecuswapin taustalla olevan kullan kirjanpitoarvon ja sopimuskurssin erotuksen. Viimeinen ecuswap eräntyi 31.12.1998.

12. Varaukset

Suomen Pankin eläkevastuun kokonaismäärä on 2 060 milj. markkaa, ja tästä on varauksilla katettu 82 % eli 1 690 milj. markkaa.

Muissa varauksissa on Suomen Pankista annetun lain 30. pykälän mukainen varaus, 11 075 milj. markkaa.

13. Oma pääoma

Suomen Pankin kantarahasto ja vararahasto säilytettiin muuttumattomina.

Tilintarkastuskertomus

Eduskunnan valitsemina tilintarkastajina olemme suorittaneet Suomen Pankin tilinpäätöksen ja kirjanpidon sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 1998 hyvän tilintarkastustavan mukaisesti.

Pankin tarkastusyksikkö on tilivuoden aikana tarkastanut pankin kirjanpitoa ja toimintaa. Olemme perehtyneet sisäisestä tarkastuksesta laadittuihin kertomuksiin.

Olemme lukeneet pankin vuosikertomuksen ja saaneet johtokunnalta pankin toimintaa koskevia selostuksia.

Tilinpäätös on laadittu eduskunnan pankkivaltuuston vahvistamien tilinpäätösperusteiden ja voimassa olevien säännösten mukaisesti.

Edellä olevan perusteella ja koska tarkastuksemme ei ole antanut aihetta huomautuksiin, esitämme tuloslaskelman ja taseen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä johtokunnalle tarkastamaltamme tilivuodelta.

Helsingissä helmikuun 11. päivänä 1999

SUOMEN PANKIN TILINTARKASTAJAT

Johannes Leppänen

Reino Majala KHT

Iivo Polvi JHTT HTM

Matti Saarinen

Martti Tiuri

./ Kalervo Virtanen KHT

Liitteet

Raha- ja valuuttapolitiikkaa ja rahoitusmarkkinoita koskevia toimenpiteitä

Tammikuu

Talletussuojajärjestelmä uudistettiin

Talletussuojajärjestelmä uudistettiin vuoden 1998 alusta lukien, kun luottolaitostoinnasta annetun lain (1229/1997) muutokset ja lisäykset tulivat voimaan. Uudistuksen jälkeen kaikkien talletuspankkien on kuuluttava yhteiseen talletussuojarahastoon. Korvauksen tallettaja- ja pankkikohtainen yläraja on 150 000 markkaa aiemman rajattoman suojan sijaan.

Maaliskuu

Huutokauppakorkoa nostettiin

Suomen Pankki nosti 19.3.1998 huutokauppakoron 3.25 prosentista 3.40 prosenttiin. Samalla pankkien Suomen Pankissa pitämille ylimääräisille talletuksille maksettava korko nostettiin 1.25 prosentista 1.40 prosenttiin.

Huhtikuu

Luotonantoon kohdistuva leimavero poistettiin

Eduskunta kumosi luotonantoon kohdistuneen leimaveron ja kiinnitysleimaveron. Vero poistettiin takautuvasti 29.4. ja sen jälkeen solmituista lainasopimuksista.

Joulukuu

Huutokauppakorkoa ja peruskorkoa alennettiin

Suomen Pankki alensi 3.12.1998 huutokauppakoron 3.4 prosentista 3.0 prosenttiin. Huutokauppakoron laskun yhteydessä Suomen Pankki laski ylimääräisten talletusten koron 1.4 prosentista 1.0 prosenttiin. Samalla päätettiin peruskoron alentamisesta 4.0 prosentista 3.5 prosenttiin. Uusi peruskorko tuli voimaan 15.12.1998.

Rahoitusmarkkinoiden kehittämistä koskevia lausuntoja

Lausunto

- valtiovarainministeriölle pankki- ja vakuutusvalvonnan organisoinnista Suomessa 9.1.
- Rahoitustarkastukselle luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten tilinpäätöksiä sekä konsernitilinpäätöksiä koskevista ohjeista ja määräyksistä 15.1.
- Rahoitustarkastukselle sen määräyksiin ja ohjeisiin tehtävistä muutoksista 26.1.
- kauppa- ja teollisuusministeriölle valtion erityisrahoitusyhtiöitä ja niihin liittyvää lainsäädäntöä koskevasta lakiesityksestä 11.2.
- valtiovarainministeriölle prime-työryhmän muistiosta 23.2.
- valtiovarainministeriölle arvopaperimarkkinat 2000 -työryhmän muistiosta 20.3.
- Omaisuudenhoidtoyhtiö Arsenal Oy:lle velkasitoumusten vakuuskelpoisuudesta 3.4.
- Rahoitustarkastukselle luottolaitosten merkittävien sidonnaisuuksien ja omistusosuuksien ilmoittamisesta 7.4.
- oikeusministeriölle takausta ja vierasvelkapanttausta koskevasta lainsäädännöstä 15.4.
- oikeusministeriölle esityksestä tilisiirtolaiksi 25.5.
- Rahoitustarkastukselle talletuspankin osavuositarkastusta koskevasta määräyksestä 25.5.
- Rahoitustarkastukselle pääomamarkkinoilla toimivia koskevasta valvontamaksu-uudistuksesta 1.6.
- valtiovarainministeriölle arvo-osuusjärjestelmää koskevan lainsäädännön muuttamisesta 5.6.
- valtiovarainministeriölle arvopaperimarkkinalainsäädännön muuttamisesta 16.6. ja 4.9.
- valtiovarainministeriölle HEX Oy, Helsingin Arvopaperi- ja johdannaispörssi, selvitysyhtiön sääntömuutoksista 17.8. ja 22.10.
- valtiovarainministeriölle vuoden 2002 alusta alkavan rahanvaihtoajanjakson pituuden määrittämisestä 27.8.

- kauppa- ja teollisuusministeriölle työeläkelaitosten ja pk-yritysten pääomahuollosta 27.8.
- valtiovarainministeriölle Sijoittajien korvausrahaston sääntöluonnoksesta 31.8.
- sosiaali- ja terveysministeriölle vakuutusvalvontaviraston perustamista koskevasta esityksestä 7.9.
- oikeusministeriölle muistiosta, joka koskee Euroopan komission suositusta elektronisen maksuvälineen avulla toteutettavista maksutapahtumista ja erityisesti liikkeeseenlaskijan ja haltijan välisestä suhteesta 15.9.
- valtiovarainministeriölle sijoitusrahastolain uudistamisesta 18.9.
- valtiovarainministeriölle indeksiehdon käytön rajoittamista koskevan lain voimassaoloajan jatkamisesta 14.10.
- valtiovarainministeriölle Suomen Arvopaperikeskus Oy:n selvitysyhteisön toimiluvan myöntämisestä sekä arvopaperikeskuksen sääntöjen muutoksista ja selvitysyhteisön sääntöjen vahvistamisesta sekä tappionjakositoumusten vahvistamisesta 23.11.
- valtiovarainministeriölle Arvopaperikeskuksen rahaston sääntöjen muutosten vahvistamisesta sekä kirjausrahaston ja selvitysrahaston yhdistämisestä 2.12.
- valtiovarainministeriölle sen päätösehdotuksesta, joka koskee eräitä viitekorkoina käytettäviä korkoja 15.12.

Muita lausuntoja

Lausunto

- oikeusministeriölle virkasyytefoorumien uudistamistyöryhmän mietinnöstä 19.1.
- oikeusministeriölle osakeyhtiölainsäädännön muutosesityksestä 19.3.
- kilpailuvirastolle pankkikorttien käyttöehdoista 27.3.
- valtiovarainministeriölle Suomenlinnan 250-vuotisjuhlarahasta 3.4.
- ulkoasiainministeriölle Suomen ja Etelä-Afrikan välisestä investointisuojausopimuksesta 8.5.
- ulkoasiainministeriölle Suomen ja Marokon välisestä investointisuojausopimuksesta 9.6.
- opetusministeriölle opintolainojen enimmäiskoron ja hoitokorvauksen vahvistamisesta 26.11.
- ulkoasiainministeriölle Suomen ja Pakistanin välisestä investointisuojausopimuksesta 29.12.

Taulukot

Pyörityksistä johtuen yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

- 0 havainto on vähemmän kuin puolet käytetystä yksiköstä
- . loogisesti mahdoton
- .. tietoa ei ole saatu
- nolla
- sarjan sisältö muuttunut

Taulukko 1.

Suomen Pankin tase kuukausittain 1998, milj. mk

VASTAAVAA	I	II	III
Valuuttavaranto	49 709	48 510	44 567
Kulta	1 742	1 742	1 742
Eryiiset nosto-oikeudet	1 323	1 230	1 680
Muut saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta	3 065	3 389	3 399
Ecusaaminen Euroopan rahapoliittiselta instituutilta	3 310	3 318	3 334
Valuuttasaamiset	40 268	38 830	34 412
Muut ulkomaiset saamiset	3 342	3 028	3 027
Markkaosuus Kansainvälisessä valuuttarahastossa	3 281	2 967	2 966
Osuus Euroopan keskuspankin pääomasta	61	61	61
Saamiset rahoituslaitoksilta	2 085	3 803	153
Arvopaperit takaisinmyyntisitoumuksin	1 929	3 648	–
Joukkovelkakirjat	99	99	97
Muut	58	56	56
Saamiset julkiselta sektorilta	2 019	2 020	2 017
Valtion metallirahavastuu	2 019	2 020	2 017
Saamiset yrityksiltä	1 762	1 757	1 754
Kotimaisten toimitusten rahoitus (KTR)	26	21	18
Muut	1 736	1 736	1 736
Muut saamiset	616	523	461
Siirtosaamiset	513	422	346
Muut	102	101	115
Yhteensä	59 532	59 641	51 979

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
46 414	48 626	51 950	52 753	52 175	46 152	47 142	51 713	51 564
1 742	1 742	1 742	1 742	1 742	1 742	1 742	1 742	2 180
1 558	1 203	1 714	1 664	1 600	1 726	1 357	1 258	1 770
3 351	3 541	3 588	3 521	3 538	3 970	3 999	4 050	4 255
2 727	2 721	2 735	2 917	2 923	2 912	2 610	2 614	–
37 034	39 418	42 171	42 910	42 372	35 802	37 433	42 049	43 358
3 027	2 786	2 792	3 147	3 155	2 601	2 599	2 618	2 548
2 966	2 725	2 731	2 728	2 735	2 183	2 183	2 201	2 132
61	61	61	419	420	418	416	417	416
132	2 094	5 403	2 826	115	103	84	84	82
–	1 962	5 286	2 711	–	–	–	–	–
93	93	78	77	77	65	65	65	63
39	39	39	39	39	39	19	19	19
2 019	2 024	2 026	2 026	2 026	2 033	2 039	2 061	2 074
2 019	2 024	2 026	2 026	2 026	2 033	2 039	2 061	2 074
1 750	1 620	1 620	1 620	1 615	1 612	1 612	1 481	1 479
14	14	14	14	9	6	6	6	6
1 736	1 606	1 606	1 606	1 606	1 606	1 606	1 475	1 473
542	497	527	552	563	538	613	537	540
444	397	413	455	467	442	517	428	440
99	100	114	97	96	96	96	109	100
53 883	57 647	64 317	62 924	59 649	53 039	54 088	58 495	58 286

Taulukko 1. (jatkoa)

VASTATTAVAA	I	II	III
Ulkomaiset velat	4 731	4 441	4 389
Osoitetut erityiset nosto-oikeudet	1 056	1 060	1 063
Kansainvälisen valuuttarahaston markkatiilit	3 281	2 967	2 966
Muut ulkomaiset velat	394	414	360
Liikkeessä oleva raha	16 416	16 274	16 190
Setelit	14 564	14 424	14 338
Metalliraha	1 852	1 850	1 852
Sijoitustodistukset	13 740	9 360	3 100
Velat rahoituslaitoksille	5 642	10 365	8 417
Varantotalletukset	5 642	10 365	8 417
Muut	0	0	0
Velat yrityksille	23	21	18
Investointi- ja alushankintatalletukset	23	21	18
Muut velat	45	64	41
Siirtovelat	14	34	10
Muut	31	30	31
Arvonjärjestelytili	1 030	1 211	1 919
Varaukset	12 140	12 140	12 140
Eläkevaraus	1 601	1 601	1 601
Muut varaukset	10 540	10 540	10 540
Oma pääoma	5 764	5 764	5 764
Kantarahasto	5 000	5 000	5 000
Vararahasto	764	764	764
Tilikauden tulos	–	–	–
Yhteensä	59 532	59 641	51 979

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
4 638	4 200	4 264	4 196	4 306	3 759	4 003	4 240	3 886
1 048	1 032	1 046	1 026	1 033	1 001	1 008	1 025	1 021
2 966	2 725	2 731	2 729	2 736	2 183	2 183	2 201	2 133
624	442	487	441	538	574	812	1 013	733
16 845	16 909	16 932	17 178	17 047	16 634	16 735	16 749	17 689
14 973	15 030	15 039	15 271	15 142	14 733	14 837	14 839	15 740
1 872	1 879	1 894	1 906	1 905	1 900	1 899	1 910	1 949
6 900	12 820	15 350	16 900	7 800	9 110	9 450	14 000	4 950
6 255	5 089	8 326	6 131	11 710	5 702	5 636	4 763	12 938
6 255	5 089	8 326	6 131	11 710	5 701	5 636	4 762	12 938
0	0	0	0	0	0	1	1	0
13	13	12	12	10	9	8	8	5
13	13	12	12	10	9	8	8	5
135	143	50	78	102	298	174	60	288
98	110	10	44	55	257	133	7	251
37	33	40	35	46	41	41	53	37
1 192	570	1 479	525	769	-377	176	769	-
12 140	12 140	12 140	12 140	12 140	12 140	12 140	12 140	12 765
1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 601	1 690
10 540	10 540	10 540	10 540	10 540	10 540	10 540	10 540	11 075
5 764	5 764	5 764	5 764	5 764	5 764	5 764	5 764	5 764
5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
764	764	764	764	764	764	764	764	764
-	-	-	-	-	-	-	-	0
53 883	57 647	64 317	62 924	59 649	53 039	54 088	58 495	58 286

Taulukko 2.

Suomen Pankin valuuttavaranto ja valuuttatermiiniasema¹, milj. mk

	Kulta	Eriyiset nosto-oikeudet	Muut saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta	Ecusaaminen Euroopan rahapolittiselta instituutilta	Valuuttasaamiset	Valuuttavaranto	Terminiostosopimukset, netto	Valuuttavaranto ja termiini-asema
1994	2 180	1 537	1 354	–	47 672	52 743	6 079	58 822
1995	1 742	1 569	1 685	3 363	40 506	48 865	–	48 865
1996	1 742	1 344	1 953	2 541	28 817	36 397	–	36 397
1997	1 742	1 772	3 036	4 078	40 827	51 455	–	51 455
1998	2 180	1 770	4 255	–	43 358	51 564	–	51 564
1998								
Tammikuu	1 742	1 323	3 065	3 310	40 268	49 709	–	49 709
Helmikuu	1 742	1 230	3 389	3 318	38 830	48 510	–	48 510
Maaliskuu	1 742	1 680	3 399	3 334	34 412	44 567	2 766	47 333
Huhtikuu	1 742	1 558	3 351	2 727	37 034	46 414	2 211	48 625
Toukokuu	1 742	1 203	3 541	2 721	39 418	48 626	9 150	57 776
Kesäkuu	1 742	1 714	3 588	2 735	42 171	51 950	5 382	57 332
Heinäkuu	1 742	1 664	3 521	2 917	42 910	52 753	2 981	55 734
Elokuu	1 742	1 600	3 538	2 923	42 372	52 175	2 999	55 174
Syyskuu	1 742	1 726	3 970	2 912	35 802	46 152	2 999	49 151
Lokakuu	1 742	1 357	3 999	2 610	37 433	47 142	1 620	48 762
Marraskuu	1 742	1 258	4 050	2 614	42 049	51 713	–	51 713
Joulukuu	2 180	1 770	4 255	–	43 358	51 564	–	51 564

¹ Avistakesikurssiin.

Taulukko 3.

Eukorin markkakurssi ja ulkomaankauppapainoinen valuuttaindeksi¹

	Eukorin markkakurssi	Ulkomaankauppapainoinen valuuttaindeksi, 1982 = 100
1994	6.19108	123.2
1995	5.70936	111.6
1996	5.83028	115.3
1997	5.88125	118.4
1998	5.98215	119.0
1998		
Tammikuu	5.98008	120.1
Helmikuu	5.98982	120.4
Maaliskuu	6.00921	121.3
Huhtikuu	6.00867	121.2
Toukokuu	5.98172	119.9
Kesäkuu	5.99629	119.6
Heinäkuu	5.99793	119.6
Elokuu	5.99022	118.6
Syyskuu	5.97723	117.3
Lokakuu	5.95189	116.0
Marraskuu	5.95293	116.9
Joulukuu	5.94980	116.5

¹ Päiväkeskiarvoja.

Taulukko 4.

Suomen Pankin peruskorko

Alkaen	%
1.11.1979	8.50
1.2.1980	9.25
1.6.1982	8.50
1.7.1983	9.50
1.2.1985	9.00
1.1.1986	8.50
1.3.1986	8.00
19.5.1986	7.00
16.5.1988	8.00
1.1.1989	7.50
1.11.1989	8.50
1.5.1992	9.50
1.1.1993	8.50
15.2.1993	7.50
17.5.1993	7.00
15.7.1993	6.50
16.8.1993	6.00
1.12.1993	5.50
1.2.1994	5.25
1.11.1995	5.00
15.12.1995	4.75
1.2.1996	4.50
16.9.1996	4.00
15.12.1998	3.50

Taulukko 5.

Suomen Pankin vähimmäisvarantojärjestelmä¹

	Talletusvelvollisuus, %			Vähimmäisvarantotalletukset, milj. mk	Ylimääräiset talletukset, milj. mk	Kokonais-talletukset, milj. mk
	Vaadittaessa maksettavista talletuksista	Muista talletuksista	Muista eristä			
1994	2.0	1.5	1.0	6 526	.	.
1995 I–IX	2.0	1.5	1.0	6 557	.	.
1995 X–XII	2.0	1.5	1.0	6 530	616	7 146
1996	2.0	1.5	1.0	6 652	440	7 092
1997	2.0	1.5	1.0	6 717	747	7 464
1998	2.0	1.5	1.0	6 994	601	7 595
1998						
Tammikuu	2.0	1.5	1.0	6 995	321	7 317
Helmikuu	2.0	1.5	1.0	6 947	147	7 095
Maaliskuu	2.0	1.5	1.0	6 947	895	7 842
Huhtikuu	2.0	1.5	1.0	6 866	198	7 065
Toukokuu	2.0	1.5	1.0	6 834	1 197	8 031
Kesäkuu	2.0	1.5	1.0	6 918	179	7 098
Heinäkuu	2.0	1.5	1.0	6 985	115	7 100
Elokuu	2.0	1.5	1.0	7 015	293	7 308
Syyskuu	2.0	1.5	1.0	7 053	547	7 600
Lokakuu	2.0	1.5	1.0	7 231	269	7 501
Marraskuu	2.0	1.5	1.0	7 115	724	7 839
Joulukuu	2.0	1.5	1.0	7 019	2 329	9 348

¹ Vähimmäisvarantovelvoite lasketaan keskiarvon pohjalta 2.10.1995 alkaen.

Taulukko 6.

Suomen Pankin maksuvalmiusjärjestelmä¹

	Suomen Pankin huutokauppakorko		Maksuvalmiusluoton korkomarginaali, prosenttiyksikköä	Maksuvalmiusluoton maturiteetti, päivää	Päivätalletuksen korkomarginaali, prosenttiyksikköä	Ylimääräisten talletusten korko	Maksuvalmiusluotot, milj. mk
1994	5.11	1994	2.00	7	-2.00	.	14
1995	5.63	1995 I–IX	2.00	7	-2.00	.	123
		1995 X–XII	2.00	7	.	2.25	37
1996	3.57	1996	2.00	7	.	1.00	121
1997	3.07	1997	2.00	1	.	1.25	1
1998	3.34	1998	2.00	1	.	1.00	0
1998		1998					
Tammikuu	3.25	Tammikuu	2.00	1	.	1.25	–
Helmikuu	3.25	Helmikuu	2.00	1	.	1.25	–
Maaliskuu	3.31	Maaliskuu	2.00	1	.	1.40	0
Huhtikuu	3.40	Huhtikuu	2.00	1	.	1.40	–
Toukokuu	3.40	Toukokuu	2.00	1	.	1.40	3
Kesäkuu	3.40	Kesäkuu	2.00	1	.	1.40	–
Heinäkuu	3.40	Heinäkuu	2.00	1	.	1.40	–
Elokuu	3.40	Elokuu	2.00	1	.	1.40	–
Syyskuu	3.40	Syyskuu	2.00	1	.	1.40	0
Lokakuu	3.40	Lokakuu	2.00	1	.	1.40	0
Marraskuu	3.40	Marraskuu	2.00	1	.	1.40	–
Joulukuu	3.04	Joulukuu	2.00	1	.	1.00	0

¹ Huutokauppakorko ja maksuvalmiusluotot ovat päivähavaintojen kalenteripäivittäin laskettuja keskiarvoja. Korkomarginaaleja (huutokauppakoron suhteen), maturiteettia ja ylimääräisten talletusten korkoa koskeva havainto on kunkin ajanjakson viimeinen havainto.

Taulukko 7.

Kotimaisia korkoja¹, %

	Helibor						Pitkäaikainen markkinakorko		Valtion obligatioiden korkoja	
	1 kk	2 kk	3 kk	6 kk	9 kk	12 kk	3 v	5 v	5 v	10 v
1994	5.11	5.20	5.35	5.78	6.10	6.33	8.5	9.3	8.40	9.07
1995	5.63	5.69	5.76	5.97	6.17	6.34	8.2	8.9	7.93	8.79
1996	3.58	3.60	3.63	3.74	3.86	3.99	5.8	6.8	6.03	7.08
1997	3.10	3.17	3.23	3.41	3.55	3.69	5.0	5.7	4.86	5.95
1998	3.47	3.51	3.57	3.64	3.70	3.75	4.6	5.0	4.30	4.78
1998										
Tammikuu	3.30	3.39	3.48	3.63	3.76	3.86	5.0	5.5	4.64	5.30
Helmikuu	3.29	3.35	3.42	3.56	3.64	3.74	4.9	5.4	4.46	5.16
Maaliskuu	3.36	3.40	3.47	3.58	3.66	3.76	4.9	5.4	4.39	5.04
Huhtikuu	3.50	3.57	3.63	3.75	3.84	3.93	4.9	5.4	4.50	5.01
Toukokuu	3.57	3.64	3.75	3.86	3.95	4.04	4.9	5.5	4.60	5.08
Kesäkuu	3.54	3.62	3.73	3.83	3.91	3.99	4.9	5.4	4.50	4.95
Heinäkuu	3.51	3.57	3.67	3.76	3.85	3.92	4.8	5.2	4.56	4.86
Elokuu	3.51	3.55	3.61	3.70	3.77	3.83	4.6	4.9	4.37	4.68
Syyskuu	3.50	3.52	3.54	3.59	3.63	3.66	4.3	4.6	4.06	4.45
Lokakuu	3.52	3.53	3.54	3.54	3.53	3.53	4.0	4.3	3.98	4.45
Marraskuu	3.57	3.59	3.61	3.58	3.55	3.54	4.1	4.4	3.96	4.41
Joulukuu	3.39	3.38	3.37	3.34	3.33	3.31	3.9	4.2	3.64	4.06

¹ Päiväkeskiarvoja.

Taulukko 8.

Suomen Pankin rahamarkkinainterventiot¹, milj. mk

	Rahamarkkina-instrumenttien ostot	Rahamarkkina-instrumenttien myynnit	Erääntyneet, netto	Rahamarkkina-interventiot, netto
1994	35 540	-351 820	295 165	-21 115
1995	50 435	-434 810	393 930	9 555
1996	94 080	-250 980	190 562	33 662
1997	128 220	-422 500	294 770	490
1998	26 880	-253 055	231 695	5 520
1998				
Tammikuu	2 000	-30 040	27 770	-270
Helmikuu	4 280	-23 540	19 260	-
Maaliskuu	-	-7 000	9 610	2 610
Huhtikuu	-	-10 400	7 850	-2 550
Toukokuu	2 000	-17 870	10 650	-5 220
Kesäkuu	5 350	-25 365	20 365	350
Heinäkuu	3 750	-37 300	29 970	-3 580
Elokuu	-	-21 800	29 180	7 380
Syyskuu	-	-21 780	20 520	-1 260
Lokakuu	6 000	-22 160	16 390	230
Marraskuu	-	-23 550	17 000	-6 550
Joulukuu	3 500	-12 250	23 130	14 380

+ lisää rahamarkkinoiden likviditeettiä
- kirstää rahamarkkinoiden likviditeettiä
¹ Kaupantekopäivän mukaan.

Taulukko 9.

Suomen Pankin avistainterventiot¹ valuuttamarkkinoilla, milj. mk

	Valuutan ostot (+)	Valuutan myynnit (-)	Avista- interventiot, netto
1994	20 930	-12 900	8 030
1995	4 910	-5 470	-560
1996	7 360	-7 320	40
1997	47 620	-1 470	46 150
1998	10 190	-4 420	5 770
1998			
Tammikuu	-	-	-
Helmikuu	-	-	-
Maaliskuu	5 330	-	5 330
Huhtikuu	4 860	-	4 860
Toukokuu	-	-	-
Kesäkuu	-	-	-
Heinäkuu	-	-	-
Elokuu	-	-530	-530
Syyskuu	-	-3 890	-3 890
Lokakuu	-	-	-
Marraskuu	-	-	-
Joulukuu	-	-	-

+ lisää rahamarkkinoiden likviditeettiä
- kiristää rahamarkkinoiden likviditeettiä
¹ Kaupantekopäivän mukaan.

Taulukko 10.

Suomen Pankin termiini-interventiot^{1,2} valuuttamarkkinoilla, milj. mk

	Valuutan termiini-myynnit (+)	Erääntyneet valuutan termiini-myynnit	Valuutan termiini-ostot (-)	Erääntyneet valuutan termiini-ostot	Termiini- interventiot, netto
1994	2 990	-1 320	-11 800	1 320	-8 810
1995	-	-	-15 040	20 040	5 360
1996	-	-	-	-	-
1997	-	-	-18 510	18 100	-410
1998	-	-	-13 310	13 100	-210
1998					
Tammikuu	-	-	-	-	-
Helmikuu	-	-	-	-	-
Maaliskuu	-	-	-2 780	-	-2 780
Huhtikuu	-	-	-	540	540
Toukokuu	-	-	-7 520	540	-6 980
Kesäkuu	-	-	-	3 790	3 790
Heinäkuu	-	-	-1 380	3 850	2 470
Elokuu	-	-	-1 630	1 630	-
Syyskuu	-	-	-	-	-
Lokakuu	-	-	-	1 210	1 210
Marraskuu	-	-	-	1 540	1 540
Joulukuu	-	-	-	-	-

+ lisää rahamarkkinoiden likviditeettiä
- kiristää rahamarkkinoiden likviditeettiä
¹ Kaupantekopäivän mukaan.
² Sisältävät myös outright-kaupat; näillä kaupoilla ei ole suoraa vaikutusta likviditeettiin.

Taulukko 11.

Valuuttojen avistakeskikurssit vuosittain, mk

Valuutta	1993			1994			1995		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	6.061	5.719	5.294	5.7999	5.2184	4.5345	4.8071	4.3658	4.1839
1 Kanadan dollari	4.865	4.434	4.163	4.412	3.824	3.351	3.424	3.181	3.029
1 Englannin punta	8.963	8.582	8.039	8.596	7.982	7.363	7.556	6.891	6.515
1 Irlannin punta	9.101	8.371	7.996	8.284	7.799	7.238	7.476	6.999	6.728
1 Ruotsin kruunu	0.8106	0.7350	0.6826	0.7076	0.6758	0.6339	0.6576	0.6123	0.5713
1 Norjan kruunu	0.8585	0.8059	0.7648	0.7744	0.7393	0.6900	0.7148	0.6889	0.6714
1 Tanskan kruunu	0.9527	0.8822	0.8296	0.8590	0.8207	0.7705	0.7942	0.7790	0.7608
1 Islannin kruunu	0.0924	0.0846	0.0788	0.0797	0.0745	0.0682	0.0708	0.0674	0.0648
1 Saksan markka	3.6450	3.4584	3.2704	3.3625	3.2169	3.0115	3.1595	3.0471	2.9465
1 Alankomaiden guldeni	3.2395	3.0787	2.9102	3.0028	2.8684	2.6862	2.8201	2.7202	2.6334
1 Belgian frangi	0.1767	0.1655	0.1580	0.1635	0.1561	0.1463	0.1533	0.1481	0.1435
1 Sveitsin frangi	4.1700	3.8706	3.6253	4.0067	3.8179	3.5755	3.8405	3.6941	3.5426
1 Ranskan frangi	1.0756	1.0096	0.9581	0.9853	0.9406	0.8749	0.9044	0.8748	0.8562
1 Italian liira	0.00394	0.00364	0.00337	0.00345	0.00324	0.00290	0.00296	0.00268	0.00247
1 Itävallan šillinki	0.5182	0.4916	0.4653	0.4779	0.4573	0.4275	0.4490	0.4331	0.4189
1 Portugalin escudo	0.0402	0.0356	0.0326	0.0328	0.0314	0.0294	0.0303	0.0291	0.0284
1 Espanjan peseta	0.0512	0.0451	0.0405	0.0408	0.0390	0.0357	0.0361	0.0350	0.0336
1 Kreikan drakma	0.0270	0.0250	0.0230	0.0230	0.0215	0.0195	0.0201	0.0189	0.0180
1 Viron kruunu	0.4556	0.4323	0.4088	0.4203	0.4021	0.3764	0.3949	0.3809	0.3683
1 Japanin jeni	0.05827	0.05168	0.04263	0.05436	0.05106	0.04672	0.05222	0.04663	0.04106
1 Australian dollari	4.306	3.885	3.569	4.102	3.814	3.330	3.683	3.238	3.022
1 Etelä-Korean won	.	.	.	.	.	.	.	.	.
1 erityinen nosto-oikeus (SDR)	8.33894	7.98671	7.31083	7.93658	7.46629	6.77181	6.99188	6.61879	6.27940
1 eukori	7.09113	6.69567	6.39406	6.48523	6.19123	5.76407	5.94442	5.70826	5.56099
1 ecu, kaupallinen	7.101	6.685	6.380	6.475	6.175	5.729	5.919	5.644	5.457

Valuutta	1996			1997			1998		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	4.8487	4.5905	4.3311	5.6120	5.1944	4.6290	5.6275	5.3415	4.8383
1 Kanadan dollari	3.559	3.367	3.181	4.064	3.753	3.368	3.966	3.607	3.185
1 Englannin punta	7.869	7.164	6.711	9.093	8.506	7.795	9.401	8.847	8.310
1 Irlannin punta	7.788	7.345	6.932	8.105	7.871	7.647	7.750	7.609	7.516
1 Ruotsin kruunu	0.7154	0.6847	0.6483	0.7016	0.6799	0.6533	0.7096	0.6721	0.6188
1 Norjan kruunu	0.7377	0.7111	0.6833	0.7611	0.7339	0.7069	0.7416	0.7078	0.6462
1 Tanskan kruunu	0.8218	0.7921	0.7762	0.7950	0.7859	0.7679	0.8011	0.7977	0.7927
1 Islannin kruunu	0.0723	0.0689	0.0664	0.0771	0.0732	0.0692	0.0772	0.0751	0.0711
1 Saksan markka	3.1685	3.0530	2.9820	3.0295	2.9939	2.9250	3.0450	3.0381	3.0195
1 Alankomaiden guldeni	2.8313	2.7247	2.6569	2.6955	2.6603	2.6038	2.7011	2.6953	2.6799
1 Belgian frangi	0.1542	0.1484	0.1447	0.1468	0.1451	0.1419	0.1477	0.1473	0.1464
1 Sveitsin frangi	3.9216	3.7211	3.4382	3.7575	3.5785	3.3543	3.7744	3.6880	3.5934
1 Ranskan frangi	0.9383	0.8978	0.8777	0.9053	0.8894	0.8673	0.9082	0.9062	0.9014
1 Italian liira	0.00311	0.00298	0.00276	0.00309	0.00305	0.00296	0.00309	0.00308	0.00306
1 Itävallan šillinki	0.4506	0.4340	0.4238	0.4307	0.4255	0.4158	0.4330	0.4318	0.4293
1 Portugalin escudo	0.0310	0.0298	0.0290	0.0301	0.0296	0.0291	0.0298	0.0297	0.0295
1 Espanjan peseta	0.0382	0.0363	0.0353	0.0359	0.0355	0.0348	0.0360	0.0358	0.0356
1 Kreikan drakma	0.0199	0.0191	0.0180	0.0193	0.0190	0.0187	0.0192	0.0181	0.0172
1 Viron kruunu	0.3961	0.3816	0.3728	0.3787	0.3742	0.3656	0.3806	0.3798	0.3774
1 Japanin jeni	0.04635	0.04225	0.03961	0.04797	0.04303	0.03959	0.04482	0.04095	0.03681
1 Australian dollari	3.843	3.593	3.224	4.128	3.859	3.477	3.811	3.363	2.916
1 Etelä-Korean won	.	.	.	.	.	.	0.00448	0.00385	0.00303
1 erityinen nosto-oikeus (SDR)	7.01119	6.66357	6.41782	7.54512	7.14420	6.66645	7.49896	7.24306	6.87908
1 eukori	6.05011	5.82852	5.68470	5.99013	5.88129	5.72221	6.02931	5.98212	5.94088
1 ecu, kaupallinen	5.961	5.751	5.543	6.003	5.864	5.703	6.041	5.994	5.950

Taulukko 12.

Valuuttojen avistakeskikurssit kuukausittain 1998, mk

Valuutta	Tammikuu			Helmikuu			Maaliskuu		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	5.5649	5.4948	5.3651	5.5600	5.5022	5.4358	5.6059	5.5420	5.4736
1 Kanadan dollari	3.877	3.815	3.697	3.888	3.835	3.773	3.948	3.913	3.834
1 Englannin punta	9.105	8.988	8.855	9.071	9.018	8.918	9.401	9.203	9.059
1 Irlannin punta	7.750	7.599	7.524	7.620	7.573	7.516	7.634	7.584	7.531
1 Ruotsin kruunu	0.6899	0.6858	0.6803	0.6860	0.6812	0.6754	0.7055	0.6956	0.6881
1 Norjan kruunu	0.7416	0.7333	0.7276	0.7314	0.7282	0.7255	0.7379	0.7311	0.7263
1 Tanskan kruunu	0.7954	0.7946	0.7927	0.7967	0.7958	0.7944	0.7967	0.7962	0.7952
1 Islannin kruunu	0.0762	0.0755	0.0740	0.0769	0.0760	0.0749	0.0772	0.0764	0.0759
1 Saksan markka	3.0290	3.0268	3.0195	3.0365	3.0328	3.0275	3.0365	3.0348	3.0315
1 Alankomaiden guldeni	2.6886	2.6859	2.6799	2.6936	2.6908	2.6861	2.6942	2.6927	2.6899
1 Belgian frangi	0.1469	0.1467	0.1464	0.1471	0.1470	0.1467	0.1472	0.1471	0.1470
1 Sveitsin frangi	3.7533	3.7261	3.6979	3.7744	3.7570	3.7345	3.7537	3.7242	3.6825
1 Ranskan frangi	0.9050	0.9038	0.9014	0.9057	0.9048	0.9033	0.9067	0.9053	0.9045
1 Italian liira	0.00308	0.00308	0.00306	0.00308	0.00307	0.00307	0.00309	0.00308	0.00307
1 Itävallan šillinki	0.4307	0.4303	0.4293	0.4315	0.4311	0.4303	0.4318	0.4314	0.4309
1 Portugalin escudo	0.0296	0.0296	0.0295	0.0297	0.0296	0.0296	0.0297	0.0297	0.0296
1 Espanjan peseta	0.0358	0.0357	0.0356	0.0359	0.0358	0.0357	0.0358	0.0358	0.0357
1 Kreikan drakma	0.0192	0.0192	0.0191	0.0192	0.0192	0.0191	0.0192	0.0182	0.0172
1 Viron kruunu	0.3786	0.3784	0.3774	0.3796	0.3791	0.3784	0.3796	0.3794	0.3789
1 Japanin jeni	0.04361	0.04253	0.04118	0.04482	0.04377	0.04279	0.04382	0.04298	0.04204
1 Australian dollari	3.717	3.611	3.512	3.811	3.711	3.651	3.761	3.712	3.672
1 Etelä-Korean won	0.00363	0.00325	0.00303	0.00357	0.00340	0.00324	0.00407	0.00373	0.00340
1 erityinen nosto-oikeus (SDR)	7.45208	7.38238	7.29766	7.47469	7.42807	7.37779	7.48887	7.44954	7.40863
1 ecukori	5.98724	5.98008	5.97213	5.99703	5.98982	5.97985	6.02568	6.00921	5.99718
1 ecu, kaupallinen	5.994	5.978	5.963	6.003	5.989	5.971	6.031	6.018	6.003

Valuutta	Huhtikuu			Toukokuu			Kesäkuu		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	5.6275	5.5063	5.4339	5.4246	5.3917	5.3511	5.5164	5.4430	5.3708
1 Kanadan dollari	3.966	3.854	3.778	3.785	3.732	3.679	3.755	3.717	3.692
1 Englannin punta	9.398	9.205	9.053	9.047	8.830	8.727	9.188	8.973	8.794
1 Irlannin punta	7.663	7.651	7.633	7.668	7.650	7.638	7.669	7.659	7.650
1 Ruotsin kruunu	0.7096	0.7039	0.6985	0.7087	0.7009	0.6908	0.6948	0.6891	0.6813
1 Norjan kruunu	0.7345	0.7312	0.7289	0.7318	0.7242	0.7165	0.7236	0.7192	0.7159
1 Tanskan kruunu	0.7971	0.7960	0.7951	0.7981	0.7975	0.7961	0.7984	0.7979	0.7973
1 Islannin kruunu	0.0772	0.0764	0.0758	0.0761	0.0756	0.0751	0.0771	0.0763	0.0755
1 Saksan markka	3.0370	3.0356	3.0335	3.0395	3.0391	3.0385	3.0400	3.0394	3.0390
1 Alankomaiden guldeni	2.6979	2.6957	2.6941	2.6981	2.6970	2.6962	2.6973	2.6966	2.6955
1 Belgian frangi	0.1474	0.1471	0.1469	0.1473	0.1473	0.1473	0.1474	0.1473	0.1473
1 Sveitsin frangi	3.6800	3.6565	3.6378	3.6726	3.6485	3.6290	3.6766	3.6460	3.6048
1 Ranskan frangi	0.9064	0.9055	0.9047	0.9072	0.9063	0.9058	0.9074	0.9066	0.9062
1 Italian liira	0.00308	0.00307	0.00307	0.00308	0.00308	0.00308	0.00309	0.00309	0.00308
1 Itävallan šillinki	0.4318	0.4315	0.4311	0.4321	0.4319	0.4316	0.4321	0.4320	0.4319
1 Portugalin escudo	0.0297	0.0296	0.0296	0.0297	0.0297	0.0296	0.0297	0.0297	0.0296
1 Espanjan peseta	0.0358	0.0357	0.0357	0.0358	0.0358	0.0358	0.0358	0.0358	0.0357
1 Kreikan drakma	0.0176	0.0174	0.0172	0.0177	0.0176	0.0173	0.0180	0.0179	0.0178
1 Viron kruunu	0.3796	0.3794	0.3792	0.3799	0.3799	0.3798	0.3800	0.3799	0.3799
1 Japanin jeni	0.04251	0.04169	0.04105	0.04072	0.03995	0.03889	0.03965	0.03873	0.03775
1 Australian dollari	3.717	3.592	3.502	3.511	3.396	3.311	3.372	3.283	3.184
1 Etelä-Korean won	0.00408	0.00397	0.00380	0.00403	0.00385	0.00375	0.00400	0.00390	0.00382
1 erityinen nosto-oikeus (SDR)	7.49896	7.39411	7.32669	7.31399	7.24735	7.18946	7.33080	7.25578	7.19709
1 eukori	6.02931	6.00867	5.99291	5.99867	5.98172	5.97312	6.01483	5.99629	5.97950
1 ecu, kaupallinen	6.041	6.017	5.998	6.004	5.986	5.976	6.024	6.003	5.986

Taulukko 12. (jatkoa)

Valuutta	Heinäkuu			Elokuu			Syyskuu		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	5.5571	5.4649	5.3799	5.4953	5.4365	5.3680	5.3281	5.1834	5.0794
1 Kanadan dollari	3.783	3.681	3.573	3.606	3.548	3.446	3.458	3.406	3.356
1 Englannin punta	9.189	8.984	8.828	9.052	8.879	8.791	8.939	8.707	8.609
1 Irlannin punta	7.656	7.645	7.609	7.660	7.636	7.621	7.634	7.617	7.602
1 Ruotsin kruunu	0.6883	0.6841	0.6793	0.6801	0.6690	0.6557	0.6727	0.6562	0.6465
1 Norjan kruunu	0.7204	0.7168	0.7116	0.7151	0.7053	0.6728	0.6913	0.6843	0.6775
1 Tanskan kruunu	0.7984	0.7977	0.7974	0.7994	0.7984	0.7977	0.8009	0.7991	0.7983
1 Islannin kruunu	0.0772	0.0764	0.0755	0.0764	0.0758	0.0746	0.0751	0.0739	0.0729
1 Saksan markka	3.0410	3.0396	3.0390	3.0445	3.0411	3.0400	3.0450	3.0437	3.0415
1 Alankomaiden guldeni	2.6987	2.6966	2.6952	2.7002	2.6967	2.6956	2.7007	2.6980	2.6934
1 Belgian frangi	0.1475	0.1474	0.1473	0.1476	0.1475	0.1472	0.1476	0.1475	0.1474
1 Sveitsin frangi	3.6296	3.6101	3.5934	3.7009	3.6388	3.6109	3.7214	3.6966	3.6732
1 Ranskan frangi	0.9073	0.9067	0.9059	0.9082	0.9071	0.9066	0.9082	0.9077	0.9072
1 Italian liira	0.00309	0.00308	0.00308	0.00308	0.00308	0.00308	0.00308	0.00308	0.00308
1 Itävallan šillinki	0.4324	0.4321	0.4319	0.4327	0.4322	0.4315	0.4328	0.4325	0.4321
1 Portugalin escudo	0.0297	0.0297	0.0296	0.0298	0.0297	0.0297	0.0297	0.0297	0.0297
1 Espanjan peseta	0.0359	0.0358	0.0358	0.0359	0.0358	0.0358	0.0359	0.0358	0.0358
1 Kreikan drakma	0.0183	0.0182	0.0180	0.0184	0.0181	0.0175	0.0179	0.0177	0.0176
1 Viron kruunu	0.3801	0.3799	0.3799	0.3806	0.3802	0.3800	0.3806	0.3805	0.3802
1 Japanin jeni	0.03984	0.03887	0.03754	0.03827	0.03759	0.03684	0.03981	0.03855	0.03751
1 Australian dollari	3.444	3.378	3.285	3.289	3.208	3.046	3.125	3.050	2.958
1 Etelä-Korean won	0.00448	0.00423	0.00403	0.00437	0.00414	0.00398	0.00398	0.00378	0.00366
1 erityinen nosto-oikeus (SDR)	7.35793	7.27034	7.18174	7.28946	7.21242	7.14449	7.17941	7.07388	6.99154
1 ecukori	6.01510	5.99793	5.98339	6.00951	5.99022	5.98108	5.99647	5.97723	5.96899
1 ecu, kaupallinen	6.024	6.007	5.990	6.017	5.998	5.987	6.001	5.986	5.978

Valuutta	Lokakuu			Marraskuu			Joulukuu		
	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin	Korkein	Keskim.	Alin
1 USA:n dollari	5.0506	4.9828	4.8383	5.1938	5.1106	5.0149	5.1269	5.0707	5.0129
1 Kanadan dollari	3.304	3.232	3.185	3.397	3.318	3.246	3.365	3.289	3.258
1 Englannin punta	8.597	8.444	8.310	8.598	8.491	8.359	8.553	8.469	8.374
1 Irlannin punta	7.608	7.585	7.533	7.570	7.562	7.552	7.560	7.551	7.544
1 Ruotsin kruunu	0.6522	0.6353	0.6188	0.6501	0.6396	0.6286	0.6372	0.6295	0.6209
1 Norjan kruunu	0.6859	0.6709	0.6506	0.6937	0.6862	0.6815	0.6878	0.6683	0.6462
1 Tanskan kruunu	0.8011	0.8002	0.7996	0.8001	0.7997	0.7994	0.7998	0.7992	0.7982
1 Islannin kruunu	0.0740	0.0728	0.0711	0.0740	0.0730	0.0723	0.0734	0.0727	0.0720
1 Saksan markka	3.0450	3.0427	3.0400	3.0415	3.0407	3.0400	3.0405	3.0402	3.0400
1 Alankomaiden guldeni	2.7011	2.6981	2.6959	2.6976	2.6968	2.6958	2.6988	2.6977	2.6969
1 Belgian frangi	0.1477	0.1475	0.1473	0.1475	0.1474	0.1473	0.1474	0.1474	0.1473
1 Sveitsin frangi	3.7631	3.7271	3.6836	3.7286	3.6949	3.6806	3.7711	3.7336	3.6981
1 Ranskan frangi	0.9081	0.9074	0.9066	0.9072	0.9068	0.9065	0.9068	0.9066	0.9063
1 Italian liira	0.00308	0.00308	0.00307	0.00308	0.00307	0.00307	0.00307	0.00307	0.00307
1 Itävallan šillinki	0.4330	0.4325	0.4321	0.4323	0.4322	0.4321	0.4324	0.4321	0.4320
1 Portugalin escudo	0.0297	0.0297	0.0295	0.0297	0.0297	0.0296	0.0297	0.0297	0.0296
1 Espanjan peseta	0.0360	0.0358	0.0357	0.0358	0.0358	0.0357	0.0358	0.0357	0.0357
1 Kreikan drakma	0.0179	0.0177	0.0175	0.0181	0.0181	0.0179	0.0182	0.0181	0.0180
1 Viron kruunu	0.3806	0.3803	0.3800	0.3802	0.3801	0.3800	0.3801	0.3800	0.3800
1 Japanin jeni	0.04309	0.04129	0.03681	0.04354	0.04248	0.04157	0.04477	0.04329	0.04192
1 Australian dollari	3.160	3.080	2.916	3.322	3.242	3.134	3.255	3.143	3.101
1 Etelä-Korean won	0.00382	0.00372	0.00356	0.00418	0.00396	0.00380	0.00424	0.00419	0.00412
1 erityinen nosto-oikeus (SDR)	7.10473	7.00855	6.87908	7.17768	7.11326	7.05907	7.17532	7.11236	7.05811
1 ecukori	5.96732	5.95189	5.94325	5.96149	5.95293	5.94190	5.95715	5.94980	5.94088
1 ecu, kaupallinen	6.032	5.994	5.979	5.984	5.978	5.960	5.976	5.966	5.950

Taulukko 13.

Setelien ja metallirahojen toimitukset, milj. mk

	1994	1995	1996	1997	1998
Setelien toimitus					
Setec Oy:stä					
1000 mk	–	–	–	–	–
500 ”	–	–	–	–	–
100 ”	6 000.0	5 000.0	2 180.0	1 625.0	65.0
50 ”	–	–	765.0	–	–
20 ”	800.0	400.0	5.0	736.0	1 191.0
Yhteensä	6 800.0	5 400.0	2 950.0	2 361.0	1 256.0
milj.kpl	100.0	70.0	37.4	53.1	60.2
Setelinpoisto, milj. kpl	93.8	57.7	42.1	79.9	30.2
Metallirahojen toimitus					
Rahapaja Oy:stä					
Käyttörahat					
10 mk	199.8	45.1	9.3	33.0	8.0
5 ”	95.0	45.1	5.9	29.0	4.0
1 ”	152.0	40.0	15.0	24.1	34.0
50 p	1.5	0.5	8.5	4.0	6.0
10 ”	6.0	8.5	10.5	7.0	9.5
Juhlarahat					
2000 mk	–	13.8	–	–	–
1000 ”	–	–	–	20.0	–
100 ”	9.1	8.6	3.3	5.2	8.1
25 ”	–	–	–	2.5	–
10 ”	–	0.0	0.0	–	–
Yhteensä	463.4	161.6	52.5	124.8	69.6
Metallirahojen poisto, milj. kpl					
Käyttörahat	289.4	91.5	27.3	22.8	16.7
Juhlarahat	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Taulukko 14.

Liikkeessä olevat setelit ja metallirahat, vuoden lopussa, milj. mk

	1994	1995	1996	1997	1998
Setelit					
1000 mk	3 829.2	4 440.1	5 153.3	5 579.9	5 635.7
500 "	2 286.6	2 505.0	2 562.0	2 596.9	2 541.8
100 "	5 195.7	5 540.6	6 007.8	6 430.2	6 256.2
50 "	647.1	692.5	654.2	615.7	608.9
20 "	364.2	396.2	413.4	423.1	428.2
10 "	58.7	50.1	45.4	42.9	41.2
Yhteensä	12 381.5	13 624.5	14 836.1	15 688.7	15 512.0
1.1.1994 laillisina maksuvälineinä lakkautetut	303.0	252.8	249.5	243.5	237.4
Metallirahat					
Käyttörahat					
10 mk	325.7	365.2	392.4	415.3	439.5
5 "	416.2	428.6	435.5	440.1	367.9
1 "	371.3	390.4	413.6	428.7	322.8
50 p	79.9	85.9	91.5	97.1	100.5
10 "	85.6	96.3	105.5	112.7	119.1
Yhteensä	1 278.7	1 366.4	1 438.5	1 493.9	1 349.8
Juhlarahat					
2000 mk	–	13.8	13.8	13.8	13.8
1000 "	35.0	35.0	35.0	55.0	55.0
100 "	98.1	104.0	106.0	110.2	117.0
50 "	71.3	70.7	70.4	69.7	–
25 "	19.7	19.7	19.6	22.0	2.5
10 "	38.2	38.1	38.1	38.0	0.0
Yhteensä	262.3	281.3	282.9	308.7	188.3
Yhteensä metallirahat	1 541.0	1 647.7	1 721.4	1 802.6	1 538.1
1.1.1994 ja 1.1.1998 laillisina maksuvälineinä lakkautetut	114.2	111.1	109.0	107.2	426.8

Taulukko 15.

Setelien lajittelu Suomen Pankissa, milj. kpl

	1994	1995	1996	1997	1998
1000 mk	6.0	4.9	4.6	4.7	3.8
500 "	10.9	10.5	9.4	9.5	8.2
100 "	317.5	396.0	454.8	488.8	401.2
50 "	47.9	68.6	67.1	54.8	59.5
20 "	15.8	73.0	48.3	58.7	59.3
10 "	48.8	1.0	–	–	–
Yhteensä	446.9	554.0	584.2	616.5	532.0

Taulukko 16.

Suomen Pankin sekkitilijärjestelmän tapahtumat

	Tilin- haltijat, lukumäärä	Tapahtumat					
		Pankkien väliset, lukumäärä, 1000 kpl	Arvo, mrd. mk	Suomen Pankin ja pankkien väliset, lukumäärä, 1000 kpl	Arvo, mrd. mk	Lukumäärä, yhteensä, 1000 kpl	Arvo, yhteensä, mrd. mk
1994	19	62.8	5 880.6	42.5	476.2	105.3	6 356.8
1995	18	69.4	8 087.0	40.6	420.4	110.0	8 507.4
1996	17	62.9	7 380.9	36.0	588.7	98.9	7 969.6
1997	19	64.8	8 189.0	36.1	824.2	100.9	9 013.2
1998	18	146.7	10 576.9	34.6	930.9	181.3	11 507.8
1998							
Tammikuu	19	5.8	674.7	2.7	58.5	8.5	733.2
Helmikuu	19	5.6	547.8	2.7	36.5	8.4	584.3
Maaliskuu	19	6.5	704.7	2.9	54.2	9.4	758.9
Huhtikuu	19	5.7	672.5	2.6	41.9	8.4	714.4
Toukokuu	19	5.8	652.2	2.6	75.1	8.4	727.2
Kesäkuu	18	7.1	831.6	2.8	80.0	9.9	911.6
Heinäkuu	18	7.1	835.0	3.0	96.4	10.1	931.4
Elokuu	18	6.7	778.1	2.7	84.0	9.4	862.0
Syyskuu	18	7.7	826.9	2.9	60.9	10.6	887.8
Lokakuu	18	27.8	1 446.6	3.4	106.4	31.2	1 553.1
Marraskuu	18	28.8	1 259.8	3.0	138.7	31.8	1 398.4
Joulukuu	18	32.2	1 347.2	3.1	98.3	35.3	1 445.5

Taulukko 17.

Pankkien päivänsisäiset sekkitililimiitit

Ajanjakson lopussa	Limiitit yhteensä, milj. mk	Limiittien maksimi- käyttöaste ¹ , %	Limiittien keskimääräinen käyttöaste ² , %	Sekkitilien päivän lopun saldo ³ , milj. mk
1994	13 961	..	9.6	..
1995	12 357	..	11.4	..
1996	11 547	..	10.1	..
1997	16 604	88.6	9.5	5 611
1998	19 188	44.4	6.3	5 652
1998				
Tammikuu	19 128	36.7	9.9	5 248
Helmikuu	18 955	38.3	7.5	5 362
Maaliskuu	18 456	31.6	9.0	5 788
Huhtikuu	18 259	25.6	7.8	5 194
Toukokuu	20 568	43.6	9.9	6 361
Kesäkuu	18 764	42.7	10.2	4 973
Heinäkuu	19 981	38.4	9.1	5 167
Elokuu	18 909	44.4	8.5	5 670
Syyskuu	18 827	33.7	1.5	5 529
Lokakuu	19 188	40.6	1.1	5 505
Marraskuu	21 622	23.1	0.6	5 851
Joulukuu	18 538	22.7	0.3	7 170

¹ Maksimikäyttöaste on pankkien suurimman yhteenlasketun sekkitilivelkasaldon suhde yhteenlaskettuihin limiitteihin ajanjakson aikana, %.
Maksimikäyttöaste on laskettu vuoden 1997 alusta.

² Keskimääräinen käyttöaste on pankkien keskimääräisen sekkitilivelkasaldon suhde yhteenlaskettuihin limiitteihin ajanjakson aikana, %.

³ Ajanjakson keskiarvo.

Taulukko 18.

Pankkien maksuliikeclearing

	Veloitukset		Hyvitykset		Tapahtumat yhteensä	
	Lukumäärä, milj. kpl	Arvo, mrd. mk	Lukumäärä, milj. kpl	Arvo, mrd. mk	Lukumäärä, milj. kpl	Arvo, mrd. mk
1994	222.6	1 063.4	151.4	802.0	374.0	1 865.4
1995	199.6	1 160.6	156.2	812.0	355.8	1 972.6
1996	128.0	897.4	139.2	1 446.1	267.2	2 343.5
1997	131.2	735.2	146.2	1 448.2	277.4	2 183.4
1998	158.2	281.9	163.6	920.5	321.8	1 202.4
1998						
Tammikuu	10.2	52.2	12.6	103.2	22.8	155.4
Helmikuu	10.0	42.8	13.4	98.6	23.4	141.4
Maaliskuu	11.7	50.3	13.4	107.7	25.1	158.0
Huhtikuu	11.5	47.4	12.9	107.2	24.3	154.6
Toukokuu	11.6	31.8	12.7	90.8	24.3	122.5
Kesäkuu	13.2	5.5	13.4	57.9	26.7	63.4
Heinäkuu	13.4	4.0	12.6	56.0	26.0	60.0
Elokuu	12.3	3.8	11.7	51.5	24.0	55.3
Syyskuu	12.0	3.8	13.2	57.8	25.1	61.6
Lokakuu	18.4	17.2	16.3	61.0	34.7	78.2
Marraskuu	19.0	18.0	16.3	61.9	35.3	79.9
Joulukuu	15.0	5.1	15.0	67.0	30.0	72.1

Suomen Pankin julkaisuja 1998

Markka & talous	Ilmestyy neljännesvuosittain.
Bank of Finland Bulletin	11 numeroa (kesä-heinäkuussa kaksoisnumero).
Vuosikertomus	Erikseen suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.
Tutkimukset	
Sarja A, yleistajuiset selvitykset	A:100 HARRY LEINONEN – VEIKKO SAARINEN Suomalaiset maksujärjestelmäriskit ja niiden sääntely- ja valvontatarpeet. A:101 HARRY LEINONEN – VEIKKO SAARINEN Payment system risks in Finland and the need for regulation and supervision.
Sarja E, väitöskirjat ja analyttiset tutkimukset	E:9 SINIMAARIA RANKI Exchange Rates in European Monetary Integration, väitöskirja. E:10 KIMMO VIROLAINEN Tax Incentives and Corporate Borrowing: Evidence from Finnish Company Panel Data, väitöskirja. E:11 MONICA AHLSTEDT Analysis of Financial Risks in a GARCH Framework, väitöskirja. E:12 OLLI CASTRÉN Fiscal-Monetary Policy Coordination and Central Bank Independence, väitöskirja. E:13 ANTTI RIPATTI Demand for Money in Inflation-Targeting Monetary Policy, väitöskirja. E:14 RISTO KOPONEN – KIMMO SORAMÄKI Intraday Liquidity Needs in a Modern Interbank Payment System. A Simulation Approach.
Keskustelualoitteet	Sarjassa julkaistiin 31 pankin eri osastoilla tehtyä tutkimusta ja selvitystä.
Idäntalouksien katsaukset	Sarjassa julkaistiin 7 siirtymätalouksien tutkimuslaitoksessa laadittua katsausta.
Tietojen anto maksutasetta varten	Ohjeita talletuspankeille (erikseen suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Ohjeita yrityksille (erikseen suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Maksunaihe-, valuutta- ja maakoodit (erikseen suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). (Julkaistu vain Suomen Pankin Internet-kotisivulla.)
Tilastojulkaisut	Rahoitusmarkkinat, ilmestyy kuukausittain (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Suomen maksutase, ilmestyy kuukausittain (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Suomen maksutase, vuositilastot (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Arvopaperisijoitukset Suomen maksutaseessa, ilmestyy neljännesvuosittain (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Suorien sijoitusten pääomavirrat Suomen maksutaseessa, ilmestyy kerran vuodessa (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Suorat sijoitukset Suomen maksutaseessa, ilmestyy kerran vuodessa (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Suomen joukkovelkakirjalainat, ilmestyy kerran vuodessa (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi).
Tilaukset	Suomen Pankin vuosikertomus ja tutkimuksia on saatavissa kirjakaupoista. Viralliseen käyttöön ja tutkimustarkoituksiin voidaan pyynnöstä toimittaa julkaisuja suoraan Suomen Pankista osoitteesta Suomen Pankki, asiakirjapalvelut/osoiterekisteri, PL 160, 00101 Helsinki, puh. (09) 1831, telekopio (09) 174 872, sähköposti: X.400: s=publications;p=bofnet;a=mailnet;c=fi Internet: publications@bof.fi Samasta osoitteesta voi tilata myös Bulletinin, Euro & talous -lehden, keskustelualoitteita, idäntalouksien katsauksia ja tilastojulkaisuja (viimeksi mainitut pääasiassa maksullisia) sekä luettelon Suomen Pankin julkaisuista.

Suomen Pankin johto ja organisaatio vuoden 1998 lopussa

Eduskunnan pankkivaltuusto

Suppea pankkivaltuusto

Ilkka Kanerva, puheenjohtaja	Kimmo Sasi	Virpa Puisto
Johannes Koskinen, varapuheenjohtaja	Tuulikki Hämäläinen	Martti Korhonen
Olavi Ala-Nissilä	Mauri Pekkarinen	Anneli Jätteenmäki

Pankkivaltuuston sihteeri
Anton Mäkelä

Johtokunta

Matti Vanhala, johtokunnan puheenjohtaja
Pankin toiminnan yleinen johto
Rahapolitiikka
Markkinaoperaatiot
Kansainvälinen sihteeristö
Tiedotus
Sisäinen tarkastus
Johdon sihteeristö

Esko Ollila, johtokunnan varapuheenjohtaja
Rahoitusmarkkinat
Maksuliike
Turvallisuus

Matti Louekoski, johtokunnan jäsen
Tutkimus
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos
Henkilöstö
Tietojenkäsittely
Lakiasiat
Kehitysyksikkö
Rahoitustarkastus, johtokunnan puheenjohtaja

Matti Korhonen, johtokunnan jäsen
Kansantalous
Maksuvälineet
Hallinto
Laskenta
Tietopalvelut
Julkaisu- ja kielipalvelut

Johtokunnan sihteeri
Heikki T. Hämäläinen

Pentti Koivikko, johtaja
Hallintoasiat*
Henkilöstöasiat**

* raportointi pankinjohtaja Korhoselle
**raportointi pankinjohtaja Louekoskelle

Suomen Pankin yhteydessä toimiva Rahoitustarkastus julkaisee oman organisaatiokaavionsa.

Osastot, toimistot, aluetoimistot ja haarakonttorit

Hallinto-osasto Esa Ojanen	Hallintopalvelutoimisto Anna Posti	Tekninen toimisto Harri Brandt	Vantaan kiinteistötoimisto Taisto Lehtinen
Henkilöstöosasto Aura Laento Anton Mäkelä*	Henkilöstöasiain toimisto Sirpa Ahrenberg		
Julkaisu- ja kielipalvelut Antero Arimo	Julkaisutoimisto Antero Arimo oto.	Kielipalvelut Carita Gabrán	
Kansantalouden osasto Antti Suvanto	Ennustetoimisto Ilmo Pyyhtiä vs.	Projektitoimisto Anne Brunila	Tietohallintotoimisto Ilkka Lyytikäinen
Laskentaosasto Esa Ojanen oto.	Kirjanpitoimisto Tuula Colliander		
Maksuliikeosasto Raimo Hyvärinen	Asiamiespankkitoimisto Jyrki Varstala	Järjestelmätoimisto Hannu Wiksten	Rahoituspalvelutoimisto Mauri Lehtinen
Maksuvälineosasto Urpo Levo	Pääholvi Kenneth Sainio	Rahahuoltojärjestelmä Seppo Eriksson	Rahankäsittelytekniikka Kyösti Norhomaa
Aluetoimistot ja haarakonttorit	Helsinki–Vantaa Kari Lottanen	Kuopio Pekka Konttinen	Oulu Renne Kurth
	Tampere Martti Hagman	Turku Timo Tervakko	
Markkinaoperaatioiden os. Markus Fogelholm	Interventioimisto Harri Lahdenperä	Sijoitustoimisto Risto Peltokangas	Suunnittelutoimisto Anneli Isopuro
Rahapolitiikan osasto Pentti Pikkarainen Kari Puumanen*	Seurantatoimisto Laura Vajanne	Suunnittelutoimisto Jarmo Kontulainen	
Rahoitusmarkkinaosasto Heikki Koskenkylä Ralf Pauli*	Maksujärjestelmätoimisto Harry Leinonen	Rakennetoimisto Kimmo Virolainen vs.	
Tietojenkäsittelyosasto Pertti Simola	Käyttöpalvelut Kari Helander	Pankkipalvelut Seija Lomma	Seurantapalvelut Matti Ahrenberg
	Tukitiimi Kari T. Sipilä oto.	Työasema- ja tietoliikennepalvelut Kari T. Sipilä	
Tietopalveluosasto Martti Lehtonen	Kirjasto Merja Alakulppi	Maksutasetoimisto Jarmo Nurminen	Tietohallintotoimisto Jorma Hilpinen
Tutkimusosasto Juha Tarkka David Mayes*			

Erityisyksiköt

Johdon sihteeristö Heikki T. Hämäläinen	Kansainvälinen sihteeristö Kjell Peter Söderlund	Kehitysyksikkö Esa Ojanen oto.	Lakiasiat Arno Lindgren
Tarkastusyksikkö Taina Kivelä	Tiedotus Antti Juusela	Turvallisuus Jyrki Ahvonen	

Siirtymätalouksien tutkimuslaitos
Pekka Sutela

* johtokunnan neuvonantaja

SUOMEN PANKKI

Perustettu 1811

- **Käyntiosoite**
Snellmanin aukio, Helsinki
- **Postiosoite**
PL 160, 00101 Helsinki
- **Puhelinnumero**
kansallinen (09) 1831
kansainvälinen +358 9 1831
- **Teleksi**
121224 SPFB FI
- **Telekopio**
174 872
- **Sähkeosoite**
SUOMENPANKKI
- **Sähköposti**
X.400: s=info;p=bofnet;a=mailnet;c=fi
- **Internet**
info@bof.fi
- **Suomen Pankin Internet-kotisivu**
<http://www.bof.fi/>

Haarakonttorit

- **Kuopio**
Puutarhakatu 4, PL 123, 70101 Kuopio, puh. (017) 305 111
- **Oulu**
Kajaaninkatu 8, PL 103, 90101 Oulu, puh. (08) 3108 800
- **Tampere**
Hämeenkatu 13, PL 325, 33101 Tampere, puh. (03) 2486 111
- **Turku**
Linnankatu 20, PL 373, 20101 Turku, puh. (02) 2326 066